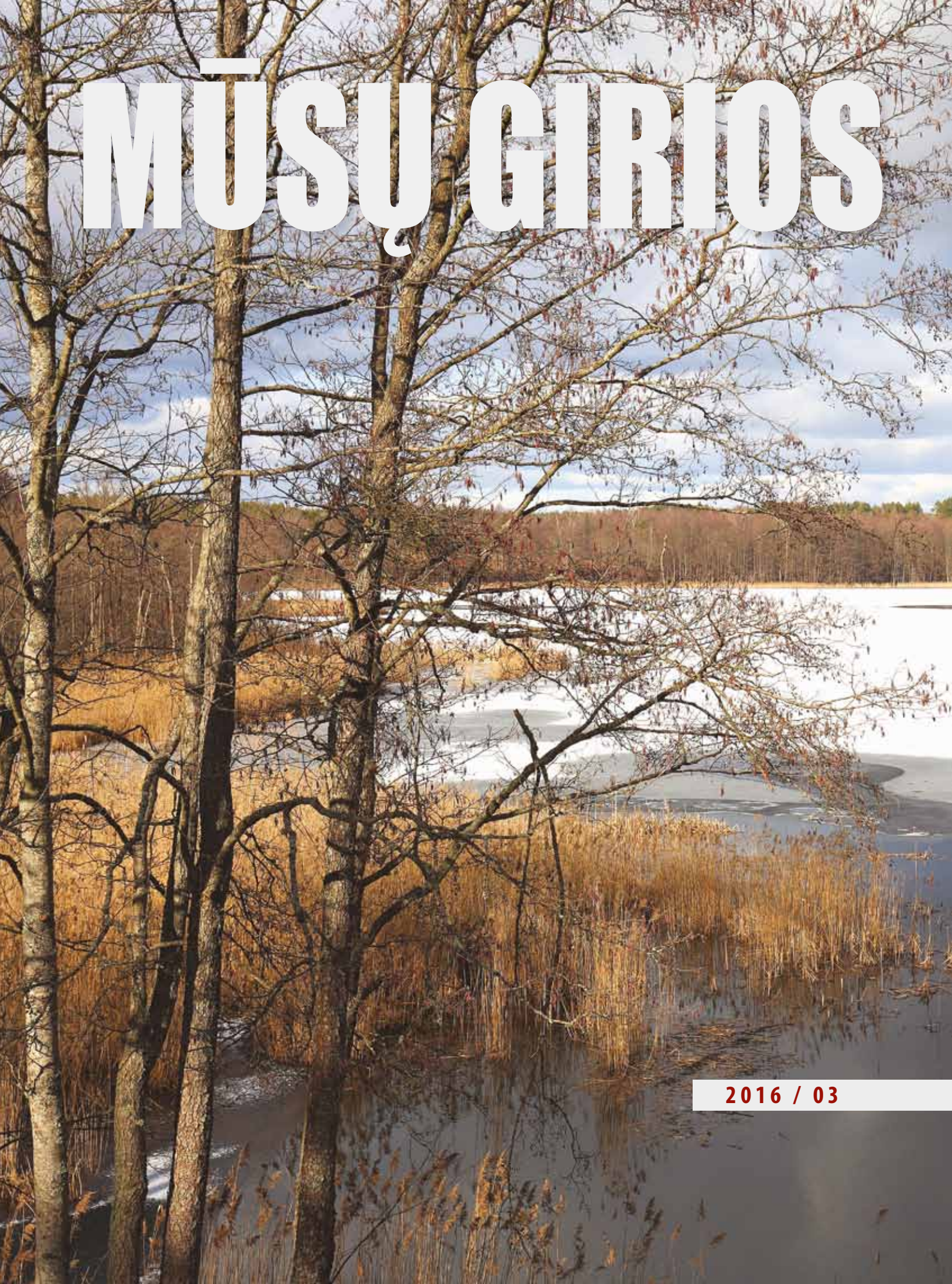

MŪSŲ GIRIOS

2016 / 03

Lizingas nieko nekainuoja

NULIS YRA NULIS

Pavyzdžiui, skolinantis 450 Eur, kai sutartis sudaroma 12 mėn. terminui, metinė palūkanų norma – 0 %, sutarties mokestis – 0 %, BVKKMN – 0 %, bendra mokėtina suma – 450 Eur, mėnesio įmoka – 37,50 Eur. Finansavimo sąlygos galioja sutartims iki 12 mėn. (įimtina).

Akcija galioja iki 2016-06-30 visiems firmų STIHL ir VIKING įrenginiams, kurių kaina didesnė nei 50 Eur, kai sutarties laikotarpis iki 12 mėnesių. Daugiau informacijos www.ginalas.lt ir mūsų prekybos atstovų parduotuvėse.

Oficiali firmų STIHL ir VIKING atstovė
Lietuvoje - Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda,
tel. (8 343) 96 464
www.ginalas.lt

mokilizingas

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2016 m. kovas Nr. 3 (815)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešojo įstaiga „Mūsų girios“

A. Juozapavičiaus g. 10a

09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKCIINĖ KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Marius Aleinikovas,

Marijonas Bernotavičius,

Raimondas Juzikis,

Antanas Kilčauskas,

Andrius Kuliešis,

Eglė Mankevičienė,

Rimantas Prūsaitis,

Edvardas Riepšas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Kuusienė

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10609;

el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizainerė – maketuotoja

Jūratė Kemeklytė Bagdonienė

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2000 egz.

Kaina 3,10 €

su nuolaida 2,05 €

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

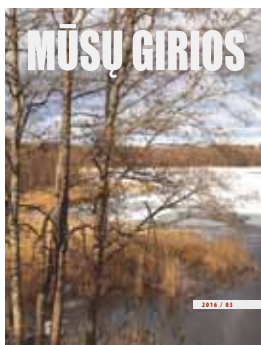
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	4
Aktualijos	6
V. TREPĖNAITIS. Dėl ko vėl sunerimo miškininkai?	6
Miškininkystė	9
A. KULIEŠIS, E. PETRAUSKAS. Brandaus miško ir pagamintos medienos tūrio apskaitos aktualijos	9
V. BARONINĖ. Dubravos arboretumas ir jo vertybės	14
J. ŠEPETIENĖ. Prasmingi metai, paskirti dendrologijos populiarinimui	17
B. GRIGALIŪNAITĖ, A. MATELIS. Paprastojo skroblo grybinių ligų sukėlėjai	20
Urėdijose	22
V. VASILIAUSKAS. Miško sanitarinės apsaugos būklė ir tendencijos	22
A. MALINAUSKAS. Miškų urėdijų medelynai: kiek ir kur tikslinga juos modernizuoti?	24
L. EŽERSKYTĖ. Girininkas – ir profesija, ir gyvenimo būdas	26
G. JANIŠKIENĖ. Jauniausio girininko ir jauniausio pavaduotojo tandemas Poškonyse	28
E. DERENKA. Atnaujinti STIHL motorpjūkliai	30
Profsąjungų veikla	32
I. RUGINIENĖ. Šiek tiek apie miškininkų pinigus	32
Privatūs miškai	34
V. TREPĖNAITIS. Miške mus teskiria tik spindis	34
J. DAGILIS. Kuo gilyn į mišką, tuo daugiau nežinios ir nerimo	36
A. DAČKEVIČIUS. Geriausias miškininkų draugas – Ponsse	38
Medžioklė	40
L. BUDRYS, J. BARZDĖNAS, A. LŪŽA. Kaip reikėtų reguliuoti stumbrų populiaciją Lietuvoje?	40
Miškas ir visuomenė	43
Laisvą minutę	44
Išėję negrįžti	45
Naujos pareigos	45
Datos	46

Balandžio 16-ąją vyks Nacionalinė miško sodinimo šventė

Generalinė miškų urėdija ir visos 42 miškų urėdijos kviečia šalies gyventojus balandžio 16-ąją į visuotinę **Nacionalinę miško sodinimo šventę, kuri vyks kiekvienoje miškų urėdijoje**. Surengti tokią šventę iniciatyvos ėmėsi aplinkos viceministras Linas Jonauskas. Suburti būrius talkininkų visose miškų urėdijose žada ir aplinkos švarinimo akcijos sėkmingai organizuojanti ir įgyvendinanti VšĮ „Mes Darom“. Neabejojama, kad išskirtinėje miškasodžio talkoje dalyvaus ir politikai, visuomenininkai, nestigs malonių įspūdžių apie mišką ir miškininkus.

Po šios visuotinės talkos turėtų sužaliuoti bent 100 ha naujo miško.

Kovo 2 d. LAMMC Miškų instituto doktorantas **Adas Marčiulynas** apgynė miškotyros mokslo krypties daktaro disertaciją „**Netikrojo eglinio skydamario (*Physokermes piceae* Schrank.) biologija ir reikšmė pa-prastosios eglės (*Picea abies* (L.) h. karst.) medžių būklei Lietuvoje**“. Mokslinis vadovas – Vilniaus universiteto profesorius, habil. dr. Rimantas Rakauskas.

Kovo 3 d. Panevėžio miškų urėdijoje vyko susitikimas su Panevėžio miesto ir rajono policijos komisariato atstovais, kuriame aptartos prevencinės priemonės „**Miškas – 2016**“.

Kovo 3-4 d. Druskininkų miškų urėdijoje atliktas **FSC miškų sertifikavimo auditas**.

Kovo 4 d. Trakų miškų urėdijoje surengtas **seminaras miško sanitarinės apsaugos klausimais**, kurį miškų urėdijos ir girininkijų specialistams pravedė Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas. Jis supažindino vietas miškininkus su miško kenkėjų antplūdžio prognozėmis 2016 m., priminė požymius, rodančius žievėgraužio tipografo pakenkimus, bei patarė, kokias priemones ir kaip jas naudoti šio kenkėjų populiacijai mažinti. Pranešėjas pademonstravo įvairias vabzdžių gaudykles ir feromonus, atsakė į trakičių klausimus.

Kovo 4 d. Vilniuje, LMPF konferencijų salėje surengtame **miškų urėdijų atstovų pasitarime aptarti miškų urėdijų darbuotojų darbo užmokesčio bei EBPO rekomendacijų valstybės įmonių valdymui ir IMŪVIS diegimo klausimai**. Miškų urėdijų darbuotojai išreiškė susirūpinimą, kad, net esant galimybei, metai iš metų nekinta darbo užmokesčio fondas. Diegiant miškų urėdijose IMŪVIS sistemą, darbuotojai įžvelgia, kad suformuota užduotis jau pasenusi ir, norint tinkamai naudotis sistema, reikia pradėti nuo kitos užduoties formavimo.

Kovo 10 d. LAMMC Miškų instituto ir Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų in-

ventorizacijos skyriaus specialistai dalyvavo **Latvijos miškų tyrimų institute „Silava“ surengtame susitikime**, kuriame aptarti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) apskaitos klausimai.

Kovo 10 d. Šilutės miškų urėdijoje organizuotas **seminaras miškininkams ir rangos įmonių vadovams nelegalaus darbo ir darbų saugos klausimais**, kurį vedė Valstybinės darbo inspekcijos Klaipėdos skyriaus darbuotojai.

Kovo 15 d. su neformaliu vizitu **Kuršėnų miškų urėdijoje lankėsi generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis**. Susitikime diskutuota apie nenukirsto miško par-davimą, atlyginimus, pristatyti naujų darbo uniformų pavyzdžiai.

Kovo 16 d. LR Seimo Kaimo reikalų komite-tas vienbalsiai pritarė LMSA pasiūlymams dėl miškosavininkų kooperatyvų pripažinimo tvarkos įtvirtinimo LR kooperatinių bendro-vių įstatyme.

Kovo 16 d. LMPF pirmininkė Inga Ruginienė dalyvavo **Liuksemburge vykusiame Darbų saugos patariamojo komiteto prie EK posėdyje**. Didelis dėmesys skirtas chemi-nių medžiagų naudojimui darbe bei diskri-minacijos pagal amžių mažinimui. Pastaruoju klausimu **balandžio 28 d. visoje Europoje bus pradėta didžiulė kampanija „Saugi darbo vieta visoms amžiaus grupėms**“. Lietuva taip pat prisidės prie kitų Europos šalių ir aktyviai dalyvaus šioje kampanijoje.

Kovo 16 d. Tauragės miškų urėdijoje vyko semi-naras „**Darbuotojų saugos ir sveikatos rei-kalavimų aktualijos miškininkystės veik-lą vykdančiose įmonėse**“.

Kovo 17 d. Vilniuje, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos Nacionaliniame lanky-tojų centre, minint Pasaulinę žemės dieną, **pristatyta bibliografinė retenybė tapusi monografija apie pelkes** (Weber, 1902 m.),

kurią lankytojai galės studijuoti lietuvių kalba. Kartu surengta nuotraukų paroda apie pamaryje esančią Aukštumalos aukš-tapelkę.

Kovo 17 d. Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Utenos teritorinio poskyrio specialistai su Aukštaitijos nacionalinio parko, Sirvėtos ir Anykščių regioninių par-kų atstovais **organizavo reidą**, kurio metu aiškintasi, kaip valstybinių miškų valdytojai ir privačių miškų savininkai laikosi nuo kovo 15 d. taikomų saugomose teritorijose miško naudojimo apribojimų ir apvalios medienos gabenimo tvarkos.

Kovo 17 d. Marijampolės miškų urėdijos miš-kininkai **pradėjo pavasarinį miško so-dinimo darbą**: šį pavasarį atkurs 240,7 ha kirtaviečių ir įveis 61,8 ha naujų miškų.

Kovo 17 d. KMAI kolegijos iškilmų salėje su-rengtos „**Karjeros dienos 2016**“, skirtos už-megzti glaudesnius ryšius tarp įmonių ir stu-dentų, siekiant juos sėkmingiau integruoti į darbo rinką.

Kovo 18 d. Druskininkų miškų urėdijoje, pa-žymint Pasaulinę žemės dieną, lankėsi **Lie-tuvos geologijos tarnybos direktorius dr. Jonas Satkūnas**, kuris miško muziejuje „Gi-rijos aidas“ skaitė visuomenei paskaitą „Drus-kininkų meteoritinis krateris ir kitos žemės gelmių paslaptys“.

Kovo 21-25 d. Šalčininkų ir Valkininkų miškų urėdijose vyko **nemokami privačių miškų savininkų mokymo kursai**.

Kovo 22-24 d. Šveicarijoje, Ženevoje vyko **Jungtinio Maisto ir žemės ūkio organi-zacijos ir Jungtinių Tautų Europos eko-nominės komisijos (FAO/UNECE) darbo komiteto miškų statistikos, ekonomikos ir tvarkymo klausimais 38 sesija**. Joje da-lyvavo Aplinkos ministerijos Miškų departa-mento Miškininkystės skyriaus vyr. specialis-tas Zbignevas Glazko.

Kovo 23 d. Jurbarko miškų urėdijoje surengtas **seminaras Jurbarko ir Šakių miškų urėdijų specialistams bei girininkų darbuotojams apie nenukirsto miško, pagamintos apvalios medienos matavimą ir tūrio nustatymą**. Su praktiniais medienos matavimo aspektais supažindino Nepriklausomų medienos matuotojų asociacijos pirmininkas doc. E. Petrauskas, šios asociacijos specialistai R. Memgaudas, G. Bosas.

Kovo 23 d. Tauragės miškų urėdijoje vyko **John Deere 1270 G medkirtės pristatymas**. UAB „Intrac Lietuva“ vadovai supažindino miškininkus su naujo modelio medkirtės privalumais, Dabrupinės girininkijoje pademonstruotos medkirtės darbo galimybės.

Kovo 24 d. Generalinės miškų urėdijos patalpose surengtas bendras **Miškų urėdų tarybos valdybos ir Miško auginimo specialistų bendrijos narių susirinkimas**. Aktualias miškų ūkio politikos, teisinio reglamentavimo bei praktinio miškininkavimo temas apžvelgė Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Valstybinės miškų tarnybos, Generalinės miškų urėdijos vadovai, specialistai bei Miškų instituto mokslininkai. Renginyje dalyvavo LMS prezidentas prof. Edmundas Bartkevičius (plačiau – 6 p.).

Kovo 24-25 d. Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje UAB „NEPCon LT“ auditoriai atliko **miškų ūkio veiklos sertifikavimo auditą**.

Kovo 25 d. Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyrius ir **Dubravos EMM urėdija surengė seminarą apie žaliavinės medienos apsaugos būdus miško sandėliuose ne cheminėmis priemonėmis**. Jame dalyvavo už miškų sanitarinę apsaugą atsakingi miškų urėdijų specialistai.

Kovo 30 d. Kaune, Dubravos **EMM urėdijoje** vyko Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos posėdis.

Kovo 31 – balandžio 2 d. ASU surengta 21-oji tarptautinė žemės ūkio paroda „**Ką pasėsi... 2016**“. Miškų ir ekologijos fakultetas parengė standą „Pajausk miško galią“. **Balandžio 1 d.** miškininkystės besidomintiems parodos lankytojams surengtas seminaras „Neplynyjų pagrindinių kirtimų aktualijos Lietuvoje“ (J. Bačkaitis) bei seminaras „Miesto želdynų tvarkymo aktualijos“ (L. Straigyte, M. Pilkauskas, A. Rutkauskas). Taip pat vyko LMS valdybos posėdis.

➤ Aplinkos ministerijos pateiktais duomenimis, vasario 15-29 d. visoje šalies teritorijoje atlikus šernų apskaitą, jų priskaityta beveik 21 tūkst. (20839). Siektina, kad 2017 m. balandžio 15 d. šernų populiacijos tankumas medžioklės plotuose nebūtų didesnis kaip 0,5 šerno 1 km², o visoje šalyje – ne daugiau kaip 25 tūkst. šernų. Pastaroji apskaita parodė, kad dabar daugelyje savivaldybių šernų tankumas yra mažesnis nei 0,5 šerno 1 km² ir tik 9 savivaldybėse šis rodiklis šiek tiek viršija siektiną.

Aplinkos ministro Kęstučio Trečioko manymu, jei bus gausios šernų jauniklių vados, medžiotojai turėtų ir toliau aktyviai medžioti šiuos žvėris, kad neplistų miškuose afrikinis kiaulių maras.

➤ Miškų urėdijoms skiriant padidintą dėmesį pagrindinio miško naudojimo plyno kirtimo biržių atrėžimo kokybei, jose pagamintos medienos apskaitai bei nenukirsto miško tūrio tikslesniam nustatymui, likvidinės medienos tūris 2015 m. visose miškų urėdijose vidutiškai padidėjo 7 m³/ha. **Pirmą kartą valstybinių miškų sektoriaus veiklos istorijoje iš 1 ha gauta 251 m³ likvidinės medienos**. Kai kurios miškų urėdijos padidino išeigą net 20-30 m³/ha. Vidutinė likvidinės medienos išeiga 24 miškų urėdijose pasiekė 79,1 proc. ir yra arti normatyvo – 83,5 proc.

Kartą valstybinių miškų sektoriaus veiklos istorijoje iš 1 ha gauta 251 m³ likvidinės medienos. Kai kurios miškų urėdijos padidino išeigą net 20-30 m³/ha. Vidutinė likvidinės medienos išeiga 24 miškų urėdijose pasiekė 79,1 proc. ir yra arti normatyvo – 83,5 proc.

➤ Generalinės miškų urėdijos Mobiliosios miško kontrolės grupės pareigūnai, vasario mėn. pradėję tikrinimus miškų urėdijose dėl nenukirsto valstybinio miško

skyrimo ir pardavimo, apsilankė 25 girininkijose ir patikrino 36 biržes. Penkiose miškų urėdijose patikrinimo metu nustatytas nenukirsto miško tūris viršijo Apvaliosios medienos bei nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklėmis patvirtintas leidžiamas paklaidas. Kai kuriose biržėse tūris neatitiko nuo minus 5 iki plus 4 ktm. Devyniose miškų urėdijose medžių skaičius patikrinimo metu nesutapo su girininkijų įtakuoju. Girininkijų darbuotojai vienoje biržėje natūroje nerado 38 medžių, kitoje 34 medžių, dar kitoje – 15. Dveiose miškų urėdijose patikrinimo metu nustatyti savavališki miško kirtimai. Mobiliosios miško kontrolės grupės pareigūnai, tikrindami nenukirsto valstybinio miško skyrimą ir pardavimą, atkreipė dėmesį, kad daugumoje miškų urėdijų reikia daugiau dėmesio skirti darbuotojų kvalifikacijos kėlimui dėl medienos matavimų ir tūrio nustatymo.

➤ Žiemos pabaigoje visuomenei suneimus dėl plynai kertamų plotų Pabradės karinio poligono miškuose, kuriuos prižiūri ir tvarko Nemenčinės ir Švenčionėlių miškų urėdijos, Aplinkos ministerija išplatino pranešimą. Jame teigiama, kad plyni kirtimai (244 ha) yra numatyti patvirtintuose miškotvarkos projektuose ir planuojami Vyriausybės nutarimu Lietuvos kariuomenės poligonams priskirtose teritorijose esančiuose miškuose tam, kad jie atitiktų strateginius krašto apsaugos poreikius. Šiose teritorijose nuo 2014 m. šešioms miškų urėdijoms pavesta vykdyti ūkinę veiklą, taip pat ir kirtimus. Miškų urėdijos ėmėsi vasarį įgyvendinti patvirtintus karinių poligonų miškotvarkos projektus.

Pirmoji kirtimo darbus pradėjusi Nemenčinės miškų urėdija galės specialiais kirtimais iškirsti 123 ha. Gaižiūnų poligone Jonavos miškų urėdija šiemet turės iškirsti 121 ha. Dėl kitų Lietuvos kariuomenei reikalingų plotų poligonų ir mokymų teritorijoms plėsti sprendimai dar nepriimti – vyksta miškotvarkos projektų derinimo procedūros. Siekiant kompensuoti šiuos miškų praradimus, šiemet miškų urėdijos planuoja įveisti apie 700 ha naujų miškų, o privačios žemės savininkai pasodins apie 2000 ha. Be to, Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 m. programa numato iki 2020 m. šalies miškingumą padidinti iki 34,2 proc. ir įveisti ne mažiau kaip 30 tūkst. ha naujų miškų.

Dėl ko vėl sunerimo miškininkai?

Per pavasario lygiadienį minint Tarptautinę žemės dieną, laukiant Velykų ir ruošiantis po jų pradėti įprastinį miškasodį, miškininkų bendruomenę pasiekė šventinę ramybę sudrumstusi žinia iš LR Seimo – nedidele parlamentarų balsų dauguma priimtas tolimesniam svarstymui Miškų įstatymo pataisos projektas, kuriame siūloma panaikinti Generalinę miškų urėdiją, jos kompetencijas padalinant Aplinkos ministerijos Miškų departamentui ir Valstybinei miškų tarnybai. LR Seimas nutarė paprašyti Vyriausybės išvados dėl tokios siūlomos reformos, šią Miškų įstatymo pataisą toliau svarstys LR Seimo komitetai, o gegužės 10 d. projektas turėtų sugrįžti vėl į LR Seimo plenarinių posėdžių salę.

Aptarti valstybinio miškų sektoriaus valdymo pertvarkos aktualijas, pakoreguotus Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 m. programos klausimus, naujų Miško kirtimų taisyklių taikymą praktikoje, miško medelynų stambinimo, miškų kontrolės, kelių priežiūros, kitas miškininkavimo aktualijas kovo 24 d. Vilniuje, Generalinės miškų urėdijos patalpose surengtas bendras Miškų urėdų tarybos narių ir LMS Miško auginimo specialistų bendrijos susirinkimas. Jame dalyvavo Miškų departamento, Valstybinės miškų tarnybos, Generalinės miškų urėdijos vadovai, LMS prezidentas prof. Edmundas Bartkevičius, kai kurie miškų mokslo atstovai. Pateikiame svarbesnių aptartų klausimų apžvalgą.

Kaip efektyvinti valstybinį miškų ūkio valdymą?

Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas Nerijus Kupstaitis, pristatydamas garbiai miškininkų auditorijai šių metų vasario 8 d. Aplinkos ministerijoje vykusiam Miškų ūkio konsultacinės tarybos posėdyje aptartus Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 m. programos pakoregavimus, pažymėjo, kad vienu iš diskusinių klausimų buvo valstybinio

miškų ūkio valdymo tobulinimas ES šalių pavyzdžiu, siekiant efektyvesnės veiklos. Lietuvos valstybiniame miškų sektoriuje dirba apie 4000 darbuotojų, iš jų – apie 2000 yra miškininkystės specialistai. Lietuvoje vidutiniškai 1000 ha valstybinių miškų prižiūri 3,8 specialistai; Lenkijoje – 3,5; o Estijoje – 0,6; Suomijoje – 0,3; Švedijoje – 0,2 specialisto.

Pranešėjo teigimu, Aplinkos ministerijos 2015 m. sudaryta darbo grupė pasiūlė tris valstybinių miškų įmonių valdymo pertvarkos modelius: 1) įsteigti vieną

įmonę su 42 padaliniais, 2) 9 regionines įmones ar 3) neefektyviai dirbančias miškų urėdijas apjungti su kaimyninėmis (paliekant apie 30 įmonių). Numatyti 5 kriterijai, pagal kuriuos būtų sprendžiama: pertvarkyti miškų urėdijų valdymą ar dar ne.

Nauja paskata reformuoti valstybinį miškų ūkio sektorių yra politinis Lietuvos siekis tapti 2018 m. pasauline Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) nare.

Lietuva dar 2002 m. pateikė oficialų prašymą įstoti į šią pasaulinę organizaciją, kuri vadinama turtingų šalių klubu. Jis kol kas vienija 34 pasaulio šalis. Kvietimo pradėti derybas dėl narystės EBPO Lietuva sulaukė tik 2015 m. balandį. Politikai tikina visuomenę, kad stojimo procesas yra naudingas Lietuvos žmonėms, nes skatina šalies ekonominę pažangą, atsakingą finansų naudojimą, inovacijų plėtrą, griežtų antikorupcinių priemonių įgyvendinimą, išaugs užsienio investuotojų pasitikėjimas Lietuva. Tačiau nepasakoma, ką mes duosime kitiems, kai patys noriai imame ES teikiamą paramą ir nežinia kaip be jos po 2020 metų išgyvensime su didžiule bedarbių ir kitų socialiai remtinų gyventojų minia bei priglaudžiamais pabėgėliais?..

AUTORIAUS nuotrauka

Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius Valdas Vaičiūnas detaliau informavo apie EBPO narystei parengtą valstybės įmonių valdymo pertvarkos rekomendacijų įgyvendinimo priemonių plano projektą. Pagal EBPO valstybių tendencijas dalis valstybės įmonių turėtų būti pertvarkytos į ribotos atsakomybės bendroves. Tai liestų ir 42 miškų urėdijas bei 11 kelių eksploatavimo įmonių. Projekte rašoma, kad abu sektorius reikėtų organizuoti taip, kad būtų pasiektas veiksmingas išteklių paskirstymas ir įgyvendinti aukšti valdymo ir skaidrumo standartai. Aplinkos ministerija turėtų parengti LR Miškų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo būtų numatyta konsoliduoti valstybės įmones miškų urėdijas. Numatyta ir data – toks projektas pateiktinas Vyriausybei 2017 m. I ketvirtį. LR Seimui priėmus Miškų įstatymo pataisą būtų optimizuota miškų urėdijų veikla ir valdymas. Ar yra kita pasirinkimo alternatyva?

V. Vaičiūno manymu, miškininkų bendruomenei reikėtų nedelsiant tai apsvarstyti, kad bėgdami nuo vilko neužliptume ant meškos ir nepadarytume didesnės žalos miškų ūkiui...

Išsakyta mintis: gal rinktis Lenkijos miškų valdymo modelį, kuris apjungtų Generalinę miškų urėdiją ir 42 miškų urėdijas, kardinaliai nekeičiant jų veiklos funkcijų? Toks darinys galėtų vadintis, pavyzdžiui, Lietuvos valstybiniai miškai, o ūkinę veiklą koordinuotų iš kelių valstybinių institucijų atstovų ir nepriklausomų ekspertų sudaryta kompetentinga valdyba. Bet daugumai miškininkų tai primena prieš keletą metų stumtą „VISUOMIO“ projektą, kurio dalimi tapti jie tuomet nepanoro.

Ir pačius miškininkus ieškoti sprendimų verčia nevienoda miškų urėdijų ekonominė ir finansinė veikla, mažėjančias pelningumas, neleidžiantis tinkamai spręsti miškininkavimo ir darbuotojų keliamas socialines problemas. Anot V. Vaičiūno, visų miškų urėdijų sutarimu neturėtų būti skausminga miškininkavimo sąlygų išlyginimui bei socialinių reikmių gerinimo reikmėms skirti per metus po 3-5 mln. eurų.

Svarbu visiems sutarti ir dėl realaus šalies miškingumo didinimo, miško medynų optimizavimo, kitų programoje numatytų darbų.

Miškų naudojimo projektavimas ir teisinis reglamentavimas

Valstybinės miškų tarnybos direktorius Paulius Zolubas pristatė nepertraukiamos miškotvarkos viziją, kuri pakeistų įprastinį 10 metų miškininkavimo ciklą. Dabar miškų būklės inventorizavimas ir naujo vidinės miškotvarkos projekto rengimas užtrunka 3 metus. Padirbėję ramiai keletą metų, miškų urėdijų miškininkai vėl laukia naujos miškotvarkos. Tai neužtikrina nuoseklaus miškininkavimo perimamumo, nes keičiasi miškų ribos, medynai gali būti skaldomi į smulkesnius sklypus, miško žemė paverčiama kitomis naudmenomis.

Nepertraukiama miškotvarka susidėtų iš 3 pagrindų: miškų georeferencinio pagrindo, pokyčių miškuose registravimo realiu laiku ir tęstinio miškininkavimo, įvertinant anksčiau atliktus darbus. Būtų sudaromos sąlygos efektyviai panaudoti GPS imtuvus ir kitas pažangias technologijas, gautųsi taupesnė sklypinė inventorizacija.

Tačiau numatytos vizijos įgyvendinimas kol kas dar problemingas. Pavyzdžiui, įdiegiant georeferencinį pagrindą, visus šalies miškų plotus reikėtų išmatuoti geodeziškai ir jų ribas „prižiūrėti“ prie konkrečios vietovės. Tai liečia ir privačius miškus, kur dabar tik apie trečdaliui valdų yra atlikti kadastriniai matavimai. Procesui paspartinti reikėtų teisės aktais nustatyti privatumus privačių miško valdų kadastrinius matavimus. Pokyčių miškuose registravimui turi būti atnaujinta Miškų kadastro programinė bazė, orientuota į duomenų priėmimą ir iš privačių miškų sektoriaus.

Miškų departamento direktorius V. Vaičiūnas atkreipė miškų urėdijų miškininkų dėmesį į nuo 2015 m. spalio 1 d. įsigaliojusią naujos redakcijos Miško kirtimo taisyklių taikymą praktikoje, jose esamas naujoves. Keisti šias taisykles buvo būtina LR Seimui 2015 m. birželio 23 d. priėmus atitinkamas Miškų įstatymo pataisas ir papildymus. Vienas iš įšimintinesnių pakeitimų – nauji minimalūs pagrindinių miško kirtimų ir medžių rūšių gamtinės brandos amžiai II grupės miškuose bei suvienodintas miško kirtimų ribojimo laikas saugomų teritorijų miškuose – nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d. Suvienodintas iki 5 metų pagrindinių kirtimų biržių šliejimo laikas minkštiesiems lapuočiams ir spygliuočiams (anksčiau buvo 4 ir 6 metai). Supaprastintas perbrendusių medynų kirtimas

ir projektavimas – leidžiama kirsti iki 5 ha dydžio biržėmis. Reglamentuoti atvejiniai pagrindiniai kirtimai, kai kertama lizdais, siekiant savaiminio miško atžėlimo. Įteisingi miško technikos važiavimo ne valksmais leistini atvejai. Biologinės įvairovės formavimui taikomų miško kirtimų vykdymas turi atspindėti ir vidinės miškotvarkos projektuose.

Miško kirtimų taisyklių tobulinime per 20 metų dalyvaujantis dr. Virginijus Mikšys oponavo, kad visose taisyklėse neturėtų būti perteklinio ir šabloniško reglamentavimo, nes sunorminti visus veiksmus miške neįmanoma ir neturėtų tai būti siekiu.

Prof. Antanas Juodvalkis pranešime apžvelgė valstybiniuose miškuose neplynų pagrindinių kirtimų apimčių planavimo ir įgyvendinimo problemą. Profesoriaus pateiktais duomenimis, ankstesniais metais šiais kirtimais buvo kertama vidutiniškai 25,4 proc. medynų, o 2014 m. – jau 29,7 proc., 2015 m. – 29,8 proc. Ateityje planuota neplynai kirsti apie 35 proc. pagrindinio naudojimo biržių. Kai kuriose miškų urėdijose suprojektuoti užmojai dar didesni. Pavyzdžiui, Druskininkų miškų urėdijai 2012-2014 m. rekomenduota neplynai kirsti net 52 proc. pagrindinio naudojimo biržių. Surinkti kirtimų duomenys rodo, kad prastėja neplynų kirtimų kokybė ir nepasiekiamas tikslas. Prieš rekomenduodamas kirtimo būdą, taksatorius miške turi realiai įvertinti esama medyno būklę (pomiškį, ardus, rūšinę sudėtį, skalsumą, kitus atsikūrimą lemiančius rodiklius), o miškų urėdijos neturėtų vien dėl plano vykdyti tokius kirtimus, ypač spygliuočių medynuose ne sėkliniais metais ar išplitus lendrūnams.

Užsitęsios medelynų modernizacijos pasekmės

Miško auginimo specialistų bendrijos narė, Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyriausioji specialistė Zita Bitvinskaitė pranešime „Kodėl 20 metų neįgyvendinama valstybinių miško medelynų modernizavimo programa?“ kritiškai įvertino daugumos miško medelynų veiklą, kurių plėtrai ir modernizacijai 2004-2015 m. skirta 18,5 mln. eurų.

Pernai būdama miško medelynų apžiūros komisijos narė, ji atkreipė dėmesį, kad net 18 miškų urėdijų medelynai neturėjo tinkamos laistymo sistemos visame dirbamos žemės plote; 21-ame nebuvo sodmenų rūšiavimo patalpų ar jos nebuvo šiam darbui tinkamos; 12-oje stigo patalpų sodmenų ilgesniam laikymui; 22-uose nebuvo tinkamų patalpų darbininkų persirengimui, pailsėjimui. 9 medelynai dirvožemio gerinimui nenaudojo komposto, 12-oje nustatyti netinkami sodmenims auginti ar nualinti dirvožemiai. 17 medelynų augino dekoratyvinius sodmenis, kurių dauguma neturi prekinės paklausos. Net 13 miškų urėdijų medelynų rasta miško sodmenų apskaitos problemų.

Šių metų pradžios duomenimis, 9 medelynuose buvo likę apie 3,72 mln. vnt. peraugusių miško sodmenų (6,7 proc. realizuojamų sodmenų kiekio), kurių vertė – 386366 eurai. Daugiausia buvo peraugusių spygliuočių sodmenų (net 3,66 mln. vnt.). Iš peraugusių lapuočių paminėtini klevai, liepos, beržai, vinkšnos, juodalksniai, ąžuolai, krūminės rūšys. Net 65 proc. visų peraugusių apskaitytų sodmenų susikaupė Tytuvėnų miškų urėdijos medelyne. Kėdainių miškų urėdija augina beveik 0,5 mln. vnt. nepersodintų 3-4 metų eglės sėjinukų. Veisiejų miškininkai prisiaugino nemažai raudonųjų ąžuolų, kurie neperspektyvūs Dzūkijos miškuose. Rokiškio medelyne peraugo liepos, Utenos medelyne – įvairūs krūmai. Kur šiuos sodmenis dėti?

Išėjimas – pigiau parduoti privatiniams, persodinti į miškus ar nurašyti ir sumalti į biokurą. Bet iki 2009 m. buvo galima nurašyti 10 proc. peraugusių sodmenų nuo visų tais metais realizuotų sodmenų kiekio, o nuo 2009 m. liepos mėn. to daryti neleidžia pakeistas teisės aktas (galima nurašyti tik nekokybiškus sodmenis, neviršijant nurašymo limitų: sėjinukams – 30 proc., sodinukams – 20 proc. nuo persodinto kiekio). Pasiūlyta 2016 m. atskiru

generalinio miškų urėdo įsakymu leisti miškų urėdijoms nurašyti nerealizuotus sodmenis ir taip pradėti naują švarių lysvių ir apskaitos puslapį.

Kol kiekvienoje miškų urėdijoje vyko ir nedidelių medelynų modernizavimas, latvių miškininkai įsirengė 9 modernius miško sodmenų medelynus (3 didelius ir 6 palydovinius), kuriuose eglės, pušies ir beržo sodmenys auginami kontaineriuose ir atvirame grunte (kasmet realizuojama apie 50 mln. vnt. sodmenų).

Z. Bitvinskaitė taip pat atkreipė dėmesį į racionalesnį spygliuočių sėklų naudojimą. VMT duomenimis, saugyklose turima 11601,6 kg paprastosios eglės sėklų. Kasmet jų išsėjama apie 1330 kg (2015 m. išsėta 60,5 proc. eglės sėklų, surinktų iš sėklinių plantacijų). Turimų paprastosios eglės sėklų atsargų užtektų vidutiniškai 8,5 metų normai, bet iš jų 828,6 kg yra 10 metų ir senesnės. Kretingos miškų urėdijoje likę dar 1998 m. derliaus 60 kg eglės sėklų.

Paprastosios pušies sėklų turima 1903 kg, kurių užtektų 4 metų sėjai. Kasmet išsėjama apie 468 kg (2015 m. išsėta 76,2 proc. pušies sėklų, surinktų iš sėklinių plantacijų). Daugiau kaip 10 metų liko 132 kg pušies sėklų. Pastebėta, kad apie 7-8 laikymo metus krenta sėklų daigumas, nors jos ir laikomos Dubravos medelyno saugykloje. Čia laikant apie -3° C temperatūroje 1 kg spygliuočių sėklų saugojimo išlaidos metams yra 1,92 Eur. Norint išlaikyti daigais sėklas ilgiau, reiktų kelti patalpų šaldymo temperatūrą.

Kaip racionaliai panaudoti miško kelių remontui skirtas lėšas?

Apie tai kalbėjo Generalinės miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vedėjas Darius Stonis. Beveik visose miškų urėdijose iki balandžio pradžios buvo sudarytos komisijos prioritetinių miško kelių remontui, priežiūrai vykdyti. Bet šiems darbams atlikti reikia skelbti viešuosius pirkimus, sudaryti sąmatas, nežiūrint į skirtų lėšų dydį.

Miškų urėdijų miškininkų teigimu, kiekvienai urėdijai skirtų lėšų gali neužtekti gerai suremontuoti išmaltas kelių atkarpas. Stipriai sugadintam keliui turėtų būti taikomas atskiras kapitalinis remontas. Įvertinti kelio būklę ir darbų vertes miškų urėdijos neturi kompetentingų specialistų. Tomis pačiomis lėšomis būtų galima suremontuoti daugiau kelių, jei rangovai galėtų naudotis vietiniais žvyro karjeriais. Bet teisės aktai šių karjerų naudojimą re-

glamentuoja skirtingai. Kai kur dalinis miško kelio remontas netenka prasmės, nes nesuremontavus įvažiavimą į mišką, atnaujintu miško keliu vis tiek nebus galima naudotis. Bet per lauką ar pamiškę einantis įvažiavimo kelias nelaikomas miško keliu ir jo remontu turi rūpintis savivaldybės.

Miško auginimo specialistų bendrijos

Aptarus kartu su miškų urėdais esmines miškininkystės problemas, Miško auginimo specialistų bendrijos nariai, kurių daugumą sudaro miškų urėdijų vyriausieji miškininkai, diskutavo miškų atkūrimo, naujų miškų įveisimo, gamtosaugos, kitais jų darbe aktualiais klausimais. Pažymėta, kad naujų miškų įveisimą perduodamose valstybės žemėse kai kur stabdo ir gamtosauugininkai, nes per keliolika metų apleistos ganyklos, pievos virto natūraliomis gamtinės įvairovės buveinėmis. Perėmus tokias žemes, čia neleidžiama sodinti miško, o miškų urėdijų privalomuosiuose darbuose nenumatytos lėšos jų natūralios būklės palaikymui (šienavimui, krūmų kirtimui ir pan.) Anot bendrijos pirmininko, Kaišiadorių miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Marijono Bernotavičiaus, gamtininkų akimis ir nemaža Strošiūnų šilo dalis gali būti paversta saugotina Vakarų taigos buveine. Taip pat susirūpinta: jeigu bus pradėta regionuose likviduoti neperspektyvūs miško medelynai, kaip apsirūpinti pereinamuoju laikotarpiu miško sodmenimis?..

Daug kur valstybiniai miškai ribojasi su kolektyviniais sodais, privačių namų kvartalais. Jų savininkai kreipiasi į miškininkus patarimo ir pagalbos, kaip teisėtai pašalinti pavienius pavojingus medžius prie namų, įvažiavimo kelių. Ne kiekvienas žino, kad ne valstybinėje miško žemėje esančių pavojingų medžių kirtimui leidimus turi išduoti Nacionalinės žemės tarnybos padaliniai. Bet jie neturi technikos, žmonių tokius medžius iškirsti. Į valstybinius miškininkus kartais kreipiasi ir kelininkai, energetikai, prašydami iškirsti kelio platinimui pakelių medžius ar elektros linijų trasas, pavojingus medžius. Darbas neplaninis, teisės aktais neapibrėžtas, bet gyvenimiškas, kaip pasielgti?

Posėdyje atnaujinta bendrijos valdybos narių sudėtis, toliau vadovauti bendrijai patikėta M. Bernotavičiui.

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Brandaus miško ir pagamintos medienos tūrio apskaitos aktualijos

Biržų ir Prienų miškų urėdijose vasario mėn. surengtuose zoniniuose seminaruose dalyvavę Generalinės miškų urėdijos Mobiliosios miško kontrolės grupės ir miškų urėdijų specialistai, susiję su miškų naudojimu, medienos ruošą, apskaita ir kontrole, buvo informuoti apie miškų inventorizacijų metu nustatomus brandžių medynų tūrio pokyčius įvairiose miškų urėdijose, kurie tarp kai kurių miškų urėdijų yra gana nemaži; šių medynų tūrio didėjimo iki 2022 m. prognozes; kiek šių medynų iškertama pagrindinio naudojimo kirtimais bei apie pagamintos apvaliosios medienos tūrio nustatymo grupiniu metodu ypatumus.

Pranešimus skaitė Valstybinės miškų tarnybos specialistai ir Nepriklausomų medienos matuotojų asociacijos pirmininkas, ASU Miškotvarkos ir medienotyros instituto direktorius doc. Edmundas Petrauskas.

Nepriklausomų medienos matuotojų asociacijos specialistai Biržų girioje ir Prienų šile pademonstravo praktinius apvaliosios medienos matavimus ir tūrio nustatymą grupiniu metodu tarpiniame sandėlyje bei pakrovus medieną į autotransportą, gauti rezultatai aptarti su seminaro dalyviais.

Brandžių medynų tūrių kaitos ir pagamintos medienos apskaitos iššūkiai

Brandžių medynų tūrių kaita inventorizacijų duomenimis. Šiuo metu Lietuvoje vykdomos dvi valstybinio lygmens miškų inventorizacijos: sklypinė (SMI) – miško ūkinių priemonių planavimui sklypo lygmenyje bei miškų kadastro vedimui ir nacionalinė (NMI) – strateginiam planavimui šalies, miško nuosavybių ar regionų lygmenyje. Pagal NMI, pagrįstos reguliariu pastovių apskaitos barelių permatavimu, kasmet yra gaunami objektyvūs žinomo tikslumo duomenys apie medienos tūrius, prieaugius, iškirstus ar žuvusius medžius. Kitų inventorizacijų patikimumas gali būti nustatytas, palyginant jų gautus rezultatus su NMI rezultatais. NMI tapo labai svarbia priemone, tikslinančią brandžių medynų išteklius, vertinančią jų panaudojimo racionalumą.

Beveik 80 metų laikotarpyje keitėsi miškų inventorizacijos metodai, turimų duomenų patikimumas, veiksniai, įtakojantys brandžių medynų tūrius. Šiuo metu patikimai galima teigti, jog Lietuvos valstybinių miškų brandžių medynų tūriai 1937-2015 m. laikotarpyje didėjo vidutiniškai 1,2 m³/ha per metus. Nuo 1998 m. brandžių medynų tūriai yra kontroliuojami NMI. 1998-2007 m. bran-

džių medynų tūriai valstybiniuose miškuose buvo labai stabilūs (330-332 m³/ha). Vėliau pradėjo didėti ir 2012 m. pasiekė 352 m³/ha, 2015 m. – 369 m³/ha. Brandžių medynų tūriai artimiausiam dešimtmetyje labiausiai priklausys nuo pribręstančių medynų tūrio ir jų prieaugio, o taip pat perbrendusių medynų savalaikio iškirtimo. Spygliuočių pribręstančių medynų tūriai ir tūrio prieaugiai šiuo metu yra didesni už brandžių medynų tūrius ir prieaugius. Tai yra labai svarbus brandžių medynų tūrio didėjimo veiksnys. Orientuodamiesi į pirmąjį perbrendusių medynų kirtimą, nustatėme, jog per artimiausius 10 metų labiausiai turėtų padidėti brandžių pušynų tūriai – 70 m³/ha, eglynų ir beržynų, o taip pat vidutiniškai visų medžių rūšių – 30 m³/ha, bet juodalksnynų tūriai gali ir sumažėti.

Miškų urėdijų specialistams, atsakingiems už kirtimų planavimą bei pagamintos produkcijos apskaitą, buvo pateikti brandžių medynų inventorizacijos metodų Lietuvos miškuose paieškų pastarajame dešimtmetyje rezultatai, naudojamų inventorizacijos metodų tikslumo ir sąnaudų santykis. Brandžių medynų inventorizacijoje

šiuo metu gali būti taikomi net 4 metodai. Plačiau aptarsime tris iš jų: vizualinis (pats pigiausias – 7 EUR/ha), patikslintas atrankinis instrumentinis (25-28 EUR/ha) ir ištisinis (100-150 EUR/ha) yra taikytini brandžių medynų tūriui nustatyti individualiame medyne. Jau prieš 15 metų, palyginant NMI ir SMI metu nustatytus brandžių medynų tūrius, buvo gauti ženklūs skirtumai, siekiantys 10-15 ar net daugiau procentų. Bandymas patikslinti sklypinę brandžių medynų inventorizaciją, pritaikant griežtai statistinį atrankos metodą – kampinės apskaitos barelių būdą, laukiamo efekto nedavė, išskyrus 3-4 kartus išaugusias darbo laiko ir pinigines sąnaudas. Antra vertus, net ir tiksliai inventorizuoti brandžių medynų tūriai per 5 ar 10 metų gali pasikeisti žymiai daugiau nei leistinos paklaidos vien dėl to, jog tinkamai suformuoti, tvarūs brandūs medynai pasižymi palyginti dideliu, siekiančiu 10 m³/ha per metus ar net didesniu prieaugiu, bei dar palyginti nedidele natūralia medžių žūtimi, neviršijančia 2 m³/ha per metus. Daugiau nei dešimtmetį užsitęsiosios naujų miškų inventorizacijos metodų paieškos, jų taikymo patirtis praktikoje, reikalingų sąnaudų

Diskusijos Prienų šile (kairėje – prof. A. Kuliešis)

ir gaunamos informacijos kokybės santykio analizės rezultatai leido pasiūlyti brandžių medynų inventorizacijai efektyvų šiuo metu vykdomos SMI, papildytos brandžių medynų visumos atrankine inventorizacija (BMI), ir NMI derinį. BMI iš esmės yra NMI prototipas miškų urėdijos brandžių medynų lygmenyje, užtikrinantis žinomo tikslumo bei patikimumo brandžių medynų tūrių pagal miškų urėdijos svarbiausių medžių rūšių medynus, augavietes, skalsumus, miškų grupes ir pan. BMI derinyje su SMI užtikrina efektyviausią kainos (12-14 EUR/ha per 10 metų) bei kokybės (žinomas tikslumas be sisteminių paklaidų) santykį. BMI rezultatai yra naudojami SMI duomenims patikslinti, eliminuojant neišvengiamas vizualiniam metodui, kuris taikomas SMI, sisteminės paklaidas. BMI atliekama kartą per 10 metų, per kuriuos medynų tūriai dėl prieaugio gali padidėti 20 proc. ar daugiau. Todėl labai

svarbu BMI duomenis, prieš jų panaudojimą SMI duomenims koreguoti, aktualizuoti, panaudojant kasmetinius NMI duomenis. Tokiu būdu SMI, papildytos BMI, bei NMI inventorizacijų derinys šiandien leidžia efektyviai, su žinomu tikslumu spręsti pagrindinio naudojimo planavimą bei jo vykdymo apskaitą. Patikima, pagal BMI gauta informacija apie brandžius medynus 24 miškų urėdijose 2015 m. leido pasiekti 79,1 proc. vidutinę prekinės medienos išeigą, kai likusiose 18 miškų urėdijų, kuriose brandžių medynų inventorizacija neatlikta, išeiga nesiekė ir 72 proc. 2015 m. miškų urėdijos padidino prekinės medienos išeigą plynuose kirtimuose – ji viršijo daugiametę išeigą $7 \text{ m}^3/\text{ha}$ (ir visa tai kiekviename iš 9067 ha plynai iškirstame plote) ir pasiekė $251 \text{ m}^3/\text{ha}$ lygį. Aštuoniose miškų urėdijose prekinės medienos išeiga 2015 m. padidėjo daugiau kaip $20 \text{ m}^3/\text{ha}$.

Pagamintos medienos apskaitos aktualijos. Ją reikėtų atsakingai palyginti su augančio brandaus miško apskaita. Didžioji dalis (apie du trečdaliai) miškų urėdijose pagamintų sortimentų yra apskaitomi grupiniu metodu. Vienas iš svarbiausių grupiniu metodu nustatomo tūrio rodiklių yra rietuvės glaudumas. Rietuvių glaudumui įvertinti šiuo metu praktiškai nėra naudojamos jokios techninės priemonės. Praktikoje glaudumas nustatomas pagal glaudumo koeficientų normatyvus, priimtus mūsų šalyje prieš du dešimtmečius. Normatyvų, skirtų glaudumui nustatyti, taikymas reikalauja iš matuotojo vizualiai įvertinti visą eilę rietuvės bei į rietuvę sukrautos medienos požymių, todėl savo esme šis medienos tūrio nustatymo metodas yra vizualinis. Vizualiniai metodai reikalauja kruopščios kontrolės bei reguliaraus vertinimo. Pagamintos medienos

apskaitos grandinėje dirba daugybė pardavėjų ir pirkėjų įgaliotų matuotojų bei nepriklausomi medienos matuotojai. Kasdien atliekama daugybė matavimų. Kiekvienoje miškų urėdijoje priimtų teisės aktų ribose taikoma savita grupinio apskaitos metodo taikymo praktika, pasireiškianti vidutinio glaudumo koeficiento įteisinimu pirkimo pardavimo sutartyje tam tikram sortimentui ar individualiai nustatomu glaudumo koeficientu kiekvienam kroviniui. Pasitarimo metu ne kartą nuskambėjo mintis, jog pasitaiko pirkėjų, siekiančių sistemingai mažinti glaudumo koeficientus, atsakančių pirkti medieną, taikant pagrįstus glaudumo koeficientus. Tai pat pasitarimo metu iškelta ir daugiau grupinio matavimo metodo problemų, kurių sprendimui turėtų pasitarnauti dviejų dešimtmečių grupinio matavimo patirties miškų urėdijose apibendrinimas. Duomenų, sukauptų medienos gabenimo važtaraščiuose, analizės pagalba galėtų būti nustatyti praktikoje taikomų glaudumo koeficientų atitiktis normatyviniams bei jų kaitos tendencijos pagal sortimentus, įvairias jų charakteristikas, pirkėjus, pardavėjus, metus ir t.t. Tai leistų praskaidrinti bei patobulinti medienos matavimo grupiniu metodu praktiką. Siekiant užkardinti nesąžiningą medienos apskaitą jos gabenimo fazėje, reikėtų organizuoti sistemingą atrankinę iš pardavėjo į paskirties vietą gabenamos medienos kontrolę bei įteisinti vienodą pirkėjo ir pardavėjo atsakomybę už nelegalios medienos, viršijančios nurodytą medienos gabenimo dokumentuose kiekį, gabenimą.

Prof. ANDRIUS KULIEŠIS,
dr. ALBERTAS KASPERAVIČIUS,
GINTARAS KULBOKAS

Grupinis medienos matavimas ir kokybės vertinimas

Šiuo metu Lietuvoje galioja du apvaliosios medienos matavimo būdai – vienetinis ir grupinis. Grupinis medienos matavimas taikomas malkų, plokščių medienos, popierrąsčių, tarraščių, kietųjų lapuočių trumpuolių ir smulkių pjautinių, sukrautų į rietuves, tūrio nustatymui. Vienetinis apvaliosios medienos matavimo būdas taikomas pjautinių rąstų, fanierrąsčių tūriui įvertinti. Vienetinis medienos matavimas gali būti atliekamas keliais metodais. Naudojant bet kurį iš metodų reikia pamatuoti sortimento

ilgį ir skersmenį. Ilgio matavimas, taikant visus metodus, traktuojamas vienodai, tačiau metodai skiriasi pagal skersmens matavimo vietą. Rikiuojant šiuos metodus pagal pasiekiamą tikslumą, eilė atrodytų taip:

Mažiausiai tikslūs tūrio įvertinimo rezultatai gaunami matuojant skersmenį sortimento plongalyje ir taikant rąstų tūrio lenteles, pagrįstas vidutiniais nulaibėjimais. Tokios lentelės yra universalios visoms medžių rūšims ir visiems sortimentams, jei jie pagaminti ne iš viršūnių. Geriausiai šios len-

telės tinka eglių rąstams, nes jos sudarytos šios rūšies modelinių stiebų pagrindu, tačiau jų universalumas pasiektas mažinant tikslumą. Nustatant iš atsitiktinių medžio stiebo vietų atrinktų šimto rąstų tūrį, 68 rąstams tūris būtų įvertintas ne mažesniu kaip 10 proc. tikslumu, 27 rąstams – su dvigubai didesne paklaida ir 5 rąstams – su triguba paklaida. Šis vienetinis rąstų tūrio įvertinimo metodas negali būti taikomas kontroliniams matavimams vertinant grupinio matavimo tikslumą;

Kiek geresnis rastų tūrio įvertinimo tikslumas gaunamas matuojant skersmenį rastų viduryje ir skaičiuojant tūrį pagal cilindro formulę. Taip tūrio apskaičiavimo tikslumą galime pagerinti iki 8-9 proc. ($p=0,683$). Tačiau šis tūrio apskaičiavimo metodas mažina kamblinių rastų tūrį. Be to, jį taikyti nepatogu, nes rąstai turi būti išskleisti, kad prie kiekvieno iš jų būtų galima prieiti pamatuoti skersmenį dviem kryptimis ir įvertinti žievės storį;

Tiksliausiai rąsto tūris iš vienetinio rankinio matavimo metodų nustatomas matuojant skersmenį abiejuose rąsto galuose. Pagrindinis šio metodo privalumas yra tas, kad taip matuojant įvertinamas tikrasis rąsto nulaibėjimas. Tūris apskaičiuojamas pagal nupjauto tūrio formulę. Naudojant šį metodą, 68 rąstų iš 100 tūris įvertinamas ne mažesniu kaip 5 proc. tikslumu ($p=0,683$). Matuojant priekelminių rastų storgalį matavimo vieta turi būti perkeliama 45 cm atstumu nuo pjūvio. Šis metodas paprastai naudojamas kontroliniams matavimams vertinant grupinio įvertinimo tikslumą;

Tiksliausiai rąsto tūris nustatomas lazeriniais 3D skenavimo prietaisais, kurie diegiami automatizuotose matavimo linijose. Skersmens matavimas trimis kryptimis, priklausomai nuo įrangos, atliekamas kas 2; 2,5; 5 cm. Čia rąsto tūris įvertinamas 2-3 proc. tikslumu. Gali kilti klausimas, kokios priežastys lemia rąsto tūrio įvertinimo paklaidas, gaunamas skenuojant lazeriniu prietaisu? Visų pirma rąstas skenuojamas su žieve. Ji nuskaitoma pagal dvigubo žievės storio arba tūrio procento normatyvus, kurie išreiškia vidutinius medžio rūšies žievės parametrus. Antra priežastis paklaidoms atsirasti – nekokybiškas šakų nugenėjimas ir atplaišos, kurios matavimo vietoje didina skersmenį, tuo pačiu ir rąsto tūrį.

Ką gi laikyti etalonu? Tiksliausias vienetinis rąsto tūrio nustatymo metodas nužievintiems rąstams yra ksilometravimas. Deja, dėl specialios įrangos įsigijimo ir montavimo kaštų bei darbo našumo sumažėjimo šis metodas taikomas išimtiniais atvejais ir tik pavienėse įmonėse.

Vienetiniu rastų matavimo metodu vertinant apvaliosios medienos siuntas tūrio įvertinimo paklaidos mažėja atvirkščia proporcija šakniai iš matuotų rastų skaičiaus. Ši taisyklė galioja naudojant 4 ir 5 matavimo metodus, tačiau 1-ojo ir 2-ojo matavimo metodo naudojimas negarantuoja, kad atsitiktinė paklaida susitrauks iki minimalios – 0 % (neliks sisteminio nuokrypio). Toks dėsningumas būtų pasiektas tik tokiu atveju, jei

visi biržėje pagaminti visų medžių rūšių rąstai, išskyrus viršūninius, nepriklausomai nuo jų matmenų ir paskirties, būtų matuojami 1-uju ar 2-uju metodu. Jei tam tikros paskirties rąstai yra gaminami tik iš tam tikros stiebo dalies (kelminės, vidurinėsios, bešakės, sausų ar žalių šakų zonos), sisteminės paklaidos yra neišvengiamos. Jei vienetinis atskirų rastų tūris įvertinamas su paklaidomis, tai kaipgi yra su grupiniu apvaliosios medienos matavimo ir tūrio nustatymo metodu?

Vasario mėnesį vykusiuose zoniniuose seminaruose Biržų ir Prienų miškų urėdijose daug diskusijų miške sukėlė rietuvių erdvinio tūrio nustatymas. Paaikškėjo, kad laikantis apvaliosios medienos bei nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklių reikalavimų mažoms rietuvėms (viena medienvežė) daug laiko sugaištama atskirų sekcijų vidutinių aukščių ir glaudumo koeficiento nustatymui. Matuojant rietuvių sekcijų aukščius, problemos kyla dėl apatinės rietuvės dalies fiksavimo. Teoriškai nesudėtinga procedūra praktikoje tampa sunkiai pasiekiamą, ypač kai rietuvės kraunamos kelio zonoje šalia griovių ar net ant griovių. Sukrauti rietuves taip, kad paprasta būtų fiksuoti rietuvės apačią įmanoma, tačiau įrengiant dvigubus padėlius sugaištama daug laiko ir darbo sąnaudų. Peršasi mintis, ar mažos rietuvės paruošimo matavimui kaštai neviršija ir vienetinio matavimo kaštų?

Miškų urėdijos dėl apvaliosios medienos apskaitos skaidrumo neišvengiamai susiduria su didesniais kaštais, lyginant su privačiu miško ūkiu. Tokių problemų neturi tik miškų urėdijos, kertančios sausų augaviečių miškų biržes. Dar viena problema, su kuria susiduriama naudojant grupinį matavimo metodą, tai atskirų rietuvių sekcijų ar medienvežių ryšulių glaudumo koeficientų nustatymas. Miškų urėdijos linkusios taikyti paprastesnius, universalesnius glaudumo

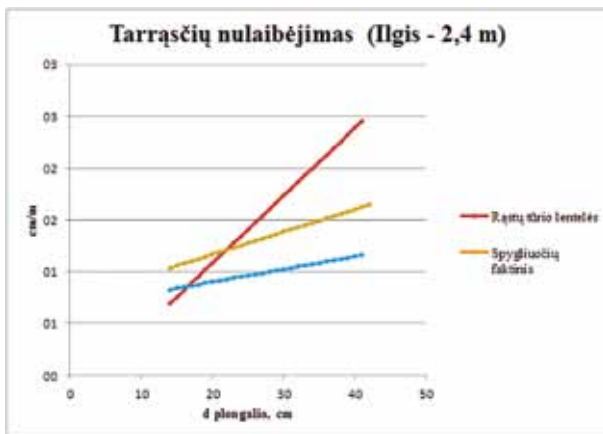
Rietuvių tūrio nustatymo ypatumus pristato doc. E. Petrauskas

koeficientus. Tačiau Biržų miškų urėdijoje atliktas eksperimentas parodė, kad 2,4 m ilgio beržų tarraščių, storesnių kaip 16 cm plongalyje, glaudumo koeficientas gerokai viršijo tą (0,6), kuris yra pateiktas Medienos tūrio lentelių (2010 m.) 7.3. skyriaus normatyve. Grupinis visų seminaro dalyvių vertinimas pagal visus veiksnus, lemiančius rietuvės glaudumą, parodomajam ryšuliui priskyrė 0,63 glaudumo koeficientą. Biržų miškų urėdijos atstovai pateikė vienetinio tūrio nustatymo rezultatus pagal rastų tūrio lenteles matuojant plongalių skersmenis. Iš šio tūrio pagal išmatuotą ryšulio erdvę išskaičiavus glaudumo koeficientą paaikškėjo, kad glaudumo koeficientas turėtų siekti 0,67 (1 lentelė). Su tokiu dideliu skirtumu sutikti nebuvo galima, todėl pasiūlyta atlikti kontrolinį matavimą, skersmenis matuojant abiejuose rastų galuose. Bet dėl ilgai užsitęsusių diskusijų ir atšiauraus oro atsisakyta tokio kontrolinio matavimo. Nutarta, kad vertėtų patikrinti matavimus įmonėje UAB „Volimeda“, turinčioje automatizuotą matavimo liniją.

1 lentelė. Medienvežės ryšulio tūrio nustatymas skirtingais metodais

Matavimo būdas	Ilgis, m	Plotis, m	Aukštis, m	Erdvinis tūris, m ³	Glaudumo koeficientas	Medienos tūris, m ³	Medienos tūris, %
Grupinis (seminaro metu)	2,3	2,4	1,79	9,8808	0,63	6,225	98,4
Vienetinis (miškų urėdijos)					0,672	6,635	104,8
Vienetinis (rastų matavimo linija UAB „Volimeda“)					0,659	6,508	102,8
Kontrolinis (tūris matuotas pagal realaus nulaibėjimo modelį)					0,641	6,329	100,0

UAB „Volimeda“ turius apskaičiuoja pagal plongalio skersmens matavimus ir tas pačias rąstų tūrio lenteles. Glaudumo koeficientas siekė 0,66. Skirtumas nuo Biržų miškų urėdijos matavimų yra, bet nedidelis. Norint pažvelgti į šią problemą giliau, reikia grįžti prie vienetinio matavimo ypatumų. Vienetinis matavimas turį vertinant pagal plongalio skersmenį labai priklauso nuo nulaibėjimo pritaikyto rąstų tūrio modelyje (1 pav.). Modelinis nulaibėjimas rąstų tūrio lentelėse priklauso nuo jų ilgio ir skersmens: 2,4 m ilgio rąstams jis kinta nuo 0,7 cm/m – 14 cm plongalio skersmens rąstams iki 2,3 cm/m – 40 cm plongalio skersmens rąstams.

1 pav. Faktinis ir modelinis tarrąsčių nulaibėjimas

Faktinis tarrąsčių nulaibėjimas buvo paimtas iš UAB „Juodeliai“ atliekamų kontrolinių vienetinių matavimų duomenų bazės,

kurioje talpinami tiek plongalių, tiek storų skersmenys atskiroms medžių rūšims. Realus lapuočių tarrąsčių nulaibėjimas stambesniems rąstams yra žymiai mažesnis už modelinį. 20 cm plongalio skersmens lapuočių rąsteliams faktinis nulaibėjimas yra 0,9 cm/m, modelinis – 1,1 cm. Tokio skersmens spygliuočių rąsteliams faktinis nulaibėjimas yra didesnis ir sudaro 1,2 cm/m. Didėjant skersmeniui faktinio nulaibėjimo skirtumai nuo modelinio didėja. Pasigilinus į 1 pav. pateiktą informaciją, galima suprasti, kodėl atsiranda minėti tūrio įvertinimo skirtumai. Vėliau gamybinėmis sąlygomis atlikti konkrečių tarrąsčių ryšulių tūrio apskaičiavimai pagal 1-ąjį ir 3-ąjį metodus tik patvirtino, kad rąstų nulaibėjimas, kurį sunku įvertinti akiniu būdu, turi didelę reikšmę nustatant realų rąstų tūrį. Tačiau net ir įvertinus faktinį tarrąsčių nulaibėjimą liko neišaiškinta 0,01 glaudumo dalis. Pervedus į tūrį tai sudaro 1,6 proc.

Atkreiptas dėmesys į glaudumo koeficiento koregavimą, atsižvelgiant į rietuvės sukrovimo kokybę. Miškų urėdijų specialistų nuomone, vertinant mašininių sukrovimų vertėtų turėti pliusinę pataisą. Ją reikėtų taikyti, kuomet pakraunant sortimentus į medienvežes naudojamas kamblinių rąstelių 30-50 cm ištraukimas iš rietuvės bei rąstelių spaudi-

mas pakrovimo manipulatoriaus griebtuvais. Toks pakrovimas reikalauja didesnių laiko sąnaudų, tačiau gali padidinti glaudumo koeficientą net 3 šimtosiomis vieneto dalimis. Moksliniais eksperimentais pagrįstų šio pakrovimo būdo įrodymų nėra, bet manau, kad ateityje vertėtų atlikti tyrimą šiam fenomenai pagrįsti.

Ne mažas diskusijas tebekelia medienos kokybės vertinimas grupiniu metodu. Nustatant sortimentų, neatitinkančių pagrindinio sortimento reikalavimų, kiekį ir tūrį pagal išorinius ryšulio paviršius nevertinama apie pusę kritinės ydas turinčių sortimentų, esančių tarrąsčių ryšuliuose ir apie trečdalis – popierrąsčių ryšuliuose. Šis teiginys pagrįstas daugiau nei 1400 popierrąsčių ir 100 tarrąsčių kontrolinių ryšulių matavimu. Norminis dokumentas, kuriame numatytas šios problemos sprendimas, yra parengtas, bet dienos šviesos dar nebeišvydo.

Seminaruose paliesta daugybė klausimų, susijusių su medienos apskaitos tobulinimu. Pasigendama normatyvų stambių viršūnių tūriui apskaityti, kelminių nuopjovų įtraukimui į likvidinę medieną, medienos judėjimo padalinio (girininkijos) viduje supaprastinimui. Aktualus yra ir medienos matavimo bei apskaitos kontroliavimo metodikos parengimas.

Valstybinės miškų tarnybos specialistai pažadėjo savo kompetencijos ribose padėti miškų urėdijoms spręsti opias medienos apskaitos problemas.

Doc. EDMUNDAS PETRAUSKAS

Diskusijos Biržų girioje ir Prienų šile

Pateikus Biržų miškų urėdijoje planuojamus 2016 m. plynų pagrindinių kirtimų rodiklius, diskutuota dėl planuojamo ir iškertamo brandžių medynų tūrio skirtumų. Biržų miškų urėdo Romano Gaudiešiaus pastebėjimu, kai kuriuos teorinius medžių ir pagamintos medienos tūrio matavimo reikalavimus yra sunkoka pritaikyti gamybos sąlygomis.

Girininkijų darbuotojams miške sudėtinga tiksliai nustatyti kertamų medžių šaknies kaklelio vietą, kuri beveik kiekvienam medžiui yra skirtinga. Pavyzdžiui, nuo žemės paviršiaus aukštakai šaknies kaklelis yra juodalksnių, eglių, beržų, ąžuolų, dre-

bulių, palyginus su pušimi. Dėl to mažėja medžio aukštis, kuris turėtų būti matuojamas 0,1 m. tikslumu iki viršūninio pumpuro. Paklaidas duoda ir naudojami aukštimačiai, kuriuos būtina testuoti kasmet, o kartais ir kas pusmetį. Keblu tiksliai išmatuoti palinkusių medžių aukštį. Vis tai turi nemažos įtakos stiebo tūrio nustatymui.

Dirbant su medkirtėmis dėl medžių stiebo formos ypatumų, taikomų technologijų ir ribotų techninių galimybių taip pat prarandama biržėse dalis likvidinio medienos tūrio. Nuostoliai patiriami ir sandėliuojant medieną miške. Pasiūlyta Generalinei miškų urėdijai inicijuoti tiriamąjį darbą –

kiek patiriami medienos nuostoliai kertant biržes medkirte ir motopjūklais.

Atkreiptas dėmesys į medienos sortimentų sandėliavimą miške. Rietuvės neturėtų būti aukštesnės kaip 12 m arba neturėtų siekti ketvirtadalio jos ilgio, nes yra pavojinga prie aukštų dirbti. Biržų, o ir kitose miškų urėdijose medienos sortimentai sandėliuojami prie kelių sankasų su grioviais, kur nėra galimybės juos sukrauti ant padėklų. Pasiūlyta Generalinei miškų urėdijai inicijuoti Apvaliosios medienos laikymo techninių sąlygų pakeitimus.

Be to, realizacijos metu ne visada vienu kartu išvežama visa rietuvė, susidaro

Nepriklausomų medienos matuotojų asociacijos specialistai Prienų šile nustato rietuvės tūrį grupiniu metodu bei pakrovus medieną į autotransportą

VACLOVO TREPENAČIO nuotraukos

sortimentų likučių. Išsakyta nuomonė, kad užpajamuotos ir išgabentos medienos tūrių skirtumas turėtų būti vertinamas vadovaujantis pradiniu rietuvės tūriu. Medienos likučių apskaitos korekcija turėtų būti įvesta buhalterinės apskaitos programose. Kitaip dėl kontrolės po kiekvieno išvežimo nereikėtų permatuoti medienos rietuvių likučius ir įforminti jų priėmimą.

Realizuojant pagamintą apvaliąją medieną neretai kyla ginčų su pirkėjais dėl jos kokybės, sortimentai išbrokuojami, sumenkėja gaunamos pajamos. Todėl neišvengiamas ir medienos sortimentų per rūšiavimas rietuvėse. Pagrindinės priežastys – prastas šakų nugenėjimas, per ploni ir per trumpi sortimentai, puviniai medienoje (ypač eglių), kreivumas, didelis viršūnių medienos nulaibėjimas, kitos ydos.

Biržiečių teigimu, medienos ruošėjams ir pardavėjams iškyla keblumų ir dėl A klasės pjautinųjų rąstų, kuriuos sudėtinga paruošti pagal europinių standartų keliamus reikalavimus bei parduoti. Prekybos apvaliąja mediena taisyklėse reikalaujama, kad pasiūlymai pirkti A kokybės klasės pjautinuosius rąstus būtų formuojami atskira eilute ir pardavimui būtų pateikta ne mažiau kaip 25 m³ šių sortimentų. Ar ne efektyviau būtų formuoti pasiūlymus kartu A, B, C kokybės klasėms, nes A klasę atitinkančių sortimentų pagaminama nedaug? Dėl to pasiūlyta Generalinei miškų urėdijai inicijuoti Prekybos apvaliąja mediena taisyklių pakeitimus.

Biržuose doc. E. Petrauskas išsakė nuomonę, kad drebulynuose tikslinga gaminti drebulės sortimentus tik nuo 14 cm skers-

mens plongalyje, o iš smulkesnės medienos, viršūnių, šakų gamintinas biokuras. Taip supaprastėtų medienos ruošą drebulynuose ir sumažėtų nekokybiškų popierąsčių sortimentų, gaminamų iš šakotos viršūninės medžio dalies. Seminaro dalyviams pritarus, pasiūlyta Generalinei miškų urėdijai inicijuoti ir tiriamąjį darbą dėl miško kirtimo atliekų gamybos ypatumų pagrindinių kirtimų biržėse kertant medkirtėmis. Šio darbo išvados taptų pagrindu rengiant techninių reikalavimų plonraščiams pakeitimus Lietuvos standarte ir kirtimo atliekų apibrėžime. Taip pat atkreiptas dėmesys į biokurui skirtos žaliavinės medienos geresnę apskaitą, kuri patikslintų bendrą biržės likvidinį tūrį.

Prienų miškų urėdijoje vykusiame seminare diskutuota, ar tikslinga iki medynų nukirtimo matuoti jų tūrį 3 kartus, ar tai užtikrina tikslesnę apskaitą, kiek tai pareikalauja darbo ir materialinių sąnaudų. Taip pat diskutuota, kaip nustatyti optimalų brandžių medynų kirtimo laiką, kol medynų produktyvumas yra maksimalus.

Bene daugiausia kilo diskusijų dėl matavimo metu gaunamų medienos tūrio paklaidų. Kirtavietėse priimant pagamintą medieną grupiniu tūrio matavimo būdu yra neįmanoma įvertinti medienos tūrį leistinų paklaidų ribose. Nepriklausomų

matuotojų asociacijos pirmininkas doc. Edmundas Petrauskas pritarė miškininkų siūlymui tobulinti apvaliosios medienos apskaitos tvarką. Jo manymu, vykdant miške sandėliuojamos medienos kontrolės procedūras, matavimo paklaidos turėtų būti vertinamos vadovaujantis pradiniu rietuvės tūriu, kadangi tūrio matavimo paklaidos leistinos ribos priklauso nuo rietuvėje esančio medienos kiekio. Į tai atkreiptas ir Generalinės miškų urėdijos Mobiliosios miško kontrolės grupės pareigūnų dėmesys.

Prienų miškų urėdijos urėdas Robertas Judickas iškėlė klausimą, kad nepriklausomiems matuotojams nustačius, jog matuojama mediena atitinka plokščių medienos standarto reikalavimus, kartais neteisingai įvertinamas faktinis sortimentų tūris, pažymint, kad sortimentas – trumpesnis, negu yra iš tikrųjų (3 m. ilgio sortimentas įvardijamas kaip 2,4 m.), dėl to miškų urėdijos patiria nuostolius. Doc. E. Petrauskas sutiko, kad tai yra sprendina problema.

Keltas klausimas, kokius glaudumo koeficientus naudoti parduodant malkinę medieną. Doc. E. Petrausko manymu, reikėtų vadovautis normatyvais, nurodytais medienos tūrio matavimo lentelėse; jie yra geri. Diskutuota dėl plokščių ir malkinės medienos: ar nebūtų galima juos apjungti į vieną bendrą sortimentą. Prieita nuomonės, kad siektina turėti kuo mažiau sortimentų.

Siekiant našesnio medienos ruošos technikos darbo bei mažesnės savikainos skersuojant puvinio pažeistus perbrendusių drebulių stiebus, tikslinga gaminti ilgesnes, negu 4 m malkas (tai numato ir malkinės medienos gamybos standartas). Pasiūlyta Generalinei miškų urėdijai inicijuoti malkinės medienos standarto JT 9325773-6;2001 patikslinimą dėl malkinės medienos ilgių reglamentavimo.

MG inf.

Amūrinė alyva

Gausiažiedis bereinutis

Rytinė fotinija

Dubravos arboretumas ir jo vertybės

Dr. VALERIJA BARONIENĖ

Dubravos eksperimentinės-mokomosios miškų urėdijos arboretumas – gana paslaptiinga vieta. Jau pats pavadinimas ko vertas – ne kiekvienas iš pirmo karto ištaria, ne kiekvienas ir žino, ką jis reiškia (žodis arboretumas kilęs iš lotyniško „arbor“, reiškiančio medį). Apie visą arboretumą ir jo įdomybes greitai nepapasakosi. Tad šįkart daugiau dėmesio skirsime keliolikai vertinamiausių arboretumo augalų.

Arboretume auginami tik sumedėję augalai – medžiai ir krūmai, o savo funkcijomis ir veikla jis beveik nesiskiria nuo botanikos sodų: čia kaupiamos augalų kolekcijos, vykdomi jų tyrimai, moko moksleiviai ir studentai, šviečiasi ir ilsisi lankytojai. Dubravos arboretumas įkurtas 1958 m. kaip tuometinės Dubravos miškų tyrimo stoties padalinys. Aplinkos ministro įsakymu 2000 m. arboretumui suteiktas dendrologinės kolekcijos statusas, jis paskelbtas saugomu gamtos objektu. Mūsų misija – kaupti, tirti ir eksponuoti savaiminius ir introdukuotus sumedėjusius augalus, gausinti dendroflorą įvairovę Lietuvoje, sudaryti sąlygas mokslo tyrimams, mokymui ir visuomenės švietimui.

Šių metų pradžioje mūsų arboretumas sulaukė aukšto įvertinimo – aplinkos ministro 2015 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-967, įsigaliojusiu š. m. sausio 1 d., arboretumo 13 rūšių dekoratyvūs sumedėję augalai įtraukti į Augalų nacionalinių genetinių išteklių sąrašą. Iki šiol nacionaliniams genetiniams ištekliams priskirtų dekoratyvinių augalų sąrašė buvo tik vienas sumedėjęs augalas – paprastasis putinas 'Roseum'.

Nuolatinė augalų nacionalinių genetinių

išteklių komisija, sudaryta iš valstybės valdymo institucijų, mokslo ir studijų institucijų bei valstybinių organizacijų atstovų prie Aplinkos ministerijos, sprendžia šių išteklių atrinkimo, saugojimo, naudojimo ir atkūrimo klausimus. Šios komisijos svarstymui 2015 m. birželio mėn. buvo pateikta dalis vertingiausių arboretumo augalų sąrašo, sudaryto po arboretumo ir Augalų genų banko specialistų atliktų tyrimų. Visi kandidatai komisijos sprendimu buvo įtraukti į augalų nacionalinių genetinių išteklių sąrašą, kurį patvirtino Aplinkos ministerija. Tai brandaus amžiaus (30-50 metų), geros būklės, žydintys ir derantys, dekoratyvūs introducentai, puikiai prisitaikę prie Lietuvos klimato. Kiek plačiau apie kiekvieną iš jų.

Amūrinės alyvos (*Syringa reticulata* (Bl.) Hara var. *mandshurica* (Maxim.) Hara), kaip sako jų pavadinimas, natūraliai paplitusios Amūro upės baseine. Į mums įprastus alyvas jos panašios tik lapais, o kitais požymiais ženkliai skiriasi. Tai medžiai, kurie turi 1-4 kamienus, gali išsistiebi iki 10 m aukščio, o arboretume išaugo iki 5-8 m. Žiedai smulkūs, pieno spalvos, susitelkę tankiose plačiose šluotelėse. Žydi ne kaip „normalios“ alyvos, o vidurvasarį, ir kvėpia ne alyvomis,

o greičiau ligustrais ar šėivamedžiais. Puikiai prisitaikiusios prie Lietuvos klimato, subrandina daigias sėklas. Tai vienos atspariausių ligoms, kenkėjams bei nepalankioms miestų sąlygoms alyvų.

Gausiažiedis bereinutis (*Pieris floribunda* (Pursh ex Sims) Benth. et Hook.) – gausios erikinių šeimos atstovas, artimas puošniųjų rododendrų giminaitis, nors želdynuose gana retas. Šis tankus visžalis lapuotis krūmas, anksti pavasarį pasipuošiantis baltomis smulkių, pakalnutės primenančių žiedų kekėmis, savaime auga pietrytinėje JAV dalyje. Kaip ir rododendrui, jam reikia specifinių augimo sąlygų – rūgščios, drėgnokos, bet laidžios dirvos, dalinio pavėsio, ypač saulėtomis pavasario ir karštomis vasaros dienomis. Dubravos arboretume bereinučiams sudaryta tinkama aplinka, tad jie neapšala ir neapdega saulėje, nepuolami ligų ir kenkėjų, kasmet gausiai žydi.

Rytinė fotinija (*Photinia villosa* (Thunb.) DC.) – krūmas, kurį pirmą kartą pamačiusieji spėlioja, ar tai kaulenis, ar gudobelė. Aukštis, forma, žiedai – beveik kaip gudobelės, o bedyglės šakelės, lapai ir jų rudeninė spalva bei ryškūs smulkūs vaisiai – kaulenio. Iš tiesų šis krūmas, kilęs iš Rytų Azijos, priklauso tai pačiai erškėtinių šeimai, kaip minėti augalai ir daugybė kitų mums pažįstamų žolių, medžių bei krūmų. Jis puošnus visais metų laikais – tamsiai žali kiek blizgantys lapai pavasarį ir vasarą, gausūs baltų žiedų skėčiukai gegužės mėnesį, raudonai oranžinės „uogos“ (botaniškai tai obuolėliai, kaip ir šermukšnių) ir tos pačios spalvos lapai rudenį. Vaisiai ilgai kybo ant šakelių, kol juos nulesa paukščiai arba praeidami po sauja vis nusi-

Rytinės fotinijos vaisiai

Japoninis hamamelis

Sodinis hamamelis

Kirilovo lanksvūnė

Rytinis ožekšnis

Rytinio ožekšnio vaisiai

skina arboretumo darbuotojai, nes saldžia-rūgštis skonis labai malonus.

Japoninis hamamelis (*Hamamelis japonica* Sieb. et Zucc.) – pavasario pranašas, pirmasis arboretume pražystantis introducentas, kartais aplenkiantis ir mūsų vietinių lazdynų bei baltalksnių ištįsusių žirginėlių ir blindžių „kačiukų“ pilkų kailinėlių pasirodymą. Tiesa, švelnesnėmis žiemomis hamamelis kartais pasiankstina – pražysta sausio ar vasario mėnesį, o po to dar užklumpa pūgos ir šalčiai. Keista, bet švelnučiai, nérinius primenantys kvapūs geltoni žiedai išveria iki -10° C šaltį – vainiklapiai kiek pasigarbanoja, o atšilus vėl žydi toliau kaip niekur nieko. Šie iš Japonijos kilę aukšti, platūs krūmai mūsų želdynuose vis dar gana reti. Matyt, dėl to, kad visus hamamelius sunku padauginti – auginiai nesidaugina, skiepijimui reikia turėti poskiepių (tų pačių hamamelių), o sėklos dygsta ilgai, kartais net 3-4 metus.

Sodinis hamamelis (*Hamamelis virginiana* L.) – genetiškai labai artimas, o geografiškai tolimas japoninio giminaitis, savaime augantis rytinių JAV valstijų miškuose. Didžiausias skirtumas tarp jų – žydėjimo laikas. Sodinis hamamelis užbaigia savo gimnainišką pradėtą žydėjimo sezoną – žydi tada, kai kiti augalai jau būna ne tik vaisius sunokinę, bet dažnai ir lapus numetę. Ne vienas arboretumo lankytojas aihtelėjo, pamatęs ryš-

kiai geltonais žiedais apkibusį aukštą krūmą lapkričio darganoje arba gruodžio sniege ir šaltyje. Nenuostabu, kad šis hamamelis dar vadinamas burtininkų arba raganų lazdynu: jo lapai panašūs į lazdyno, žydi vėlai rudenį, o vaisiai prinoksta ir ima garsiai spragsėdami „šaudyti“ sėklas pirmomis šiltomis pavasario dienomis. Visi hamameliai žydi ilgai, apie porą mėnesių.

Kirilovo lanksvūnė (*Sorbaria kirilowii* (Reg.) Maxim.) – augalas, kurio beveik nereikia pristatinti pažįstantiems labai dažnai pas mus auginamą šermukšniapapę lanksvūnę. Abi kilusios iš tolimų Rytų Azijos kraštų, abi Lietuvoje jaučiasi kaip namuose. Kirilovo lanksvūnė skiriasi nuo šermukšniapapės kiek platesniais sudėtinų lapų lapeliais ir stambesniais žiedynais. Tėvynėje ji išauga aukštesnė, net iki 7 m, bet arboretume vos irgi viršija 2 metrus. Kol kas neturime duomenų, kad šis augalas Lietuvoje būtų auginamas dar kokiuose nors želdynuose.

Rytinio ožekšnio (*Euonymus alatus* (Thunb.) Sieb.) tėvynė – tolimoji Japonija. Šis apie 2 m aukščio krūmas pirmiausia akį patraukia originaliomis sparnuotomis (su išilginėmis kamštinėmis išaugomis) šakelėmis. Žiedai smulkučiai, žalsvi ir nelabai pastebimi, bet juos kompensuoja rudenį prinokstančios ir ilgai nenukrantančios rausvai raudonos vaisių dėžutės, kurioms atsidarius

matosi tamsiai oranžinis apysėklis. Rudenį tai bene pats ryškiausias iš visų pas mus augančių krūmų: spalvingi vaisiai mirguliuoja tarp aitrų rožinų, beveik „sintetinių“ spalvos lapų. Atsparesnis kenkėjams už mūsų vietinius europinį ir karpotąjį ožekšnius.

Kanadinis putinas (*Viburnum lentago* L.) natūraliai paplitęs šiaurinėje JAV ir pietinėje Kanados dalyje. Tai aukštas, tankus, šaknų atžalomis šiek tiek plintantis krūmas. Jo tamsiai žali blizgantys lapai turi įdomų, sparnuotą lapkotį. Žiedai smulkūs, balti, susitelkę į tankius žiedynus, o vaisiai – nedideli juodi valgomi kaulavaisiai. Rudenį lapai nusidažo ryškia raudona ir purpurine spalva. Šiam šiauriečiui net šalčiausios mūsų žiemos nebaisios, o ir ligos bei kenkėjai jo beveik nepuola.

Amerikinis rododendras (*Rhododendron catawbiense* Michx.) želdynuose neabejotinai populiariausias iš visų savo gimnainiškų. Šis iš rytinės JAV dalies kilęs krūmas 1809 m. buvo viena pirmųjų Europoje introduktuotų Amerikos rododendrų rūšių. Dubravos arboretumo amerikiniai rododendrai įtraukti į nacionalinių genetinių išteklių sąrašą pirmiausia dėl to, kad išsiskiria įspūdingu dydžiu – jų grupė pasiekė 4-4,5 m aukštį, nors įprastai šie augalai neviršija 2-3 metrų. Vešlūs krūmai dideliais tamsiai žaliais žiemą vasarą nenukrantančiais lapais, stambiais ir

Kanadinis putinas

Kanadinio putino vaisiai

gausiais alyviniais žiedais žavi visus lankytojus. Jei žiemą matote šį (arba kitą visžalį) rododendrą, jis gali tarnauti kaip termometras: kai lapai nusvirę žemyn – lauke šalta, kai išsitiesę horizontaliai – temperatūra pliusinė. O jei lapai nusviro žemyn vasarą – skubiai laistykite, nes augalas kenčia nuo sausros.

Trumpavaisis rododendras (*Rhododendron brachycarpum* G. Don.), kurio tėvynė – Japonija ir Korėja, taip pat visžalis augalas. Vasaros pradžioje šis vidutinio aukščio pusrutulio formos krūmas pasipuošia subtiliu baltos, rausvos ir žalsvos spalvų deriniu nudažytais žiedais. Bet ir iki žydėjimo akį traukia jo tamsiai žali blizgantys lapai bei ūglių „žvakės“. Šiems rododendrams sudarytos tinkamos augimo sąlygos (dalinis pavėsis, rūgšti, puri, drėgnoka dirva), todėl jie sveiki ir vešlūs.

Pražangialapė sedula (*Cornus alternifolia* L. f.) savaime auga rytinėje Šiaurės Amerikos dalyje. Tai keliastiebis apie 3 m aukščio krūmas originalia žieve, nemažais ovaliais lapais, gausiais gelsvai baltais žiedais, išsiskleidžiančiais pavasario pabaigoje. Pražangiai išsidėstę lapai ant ilgųjų ūglių ir savotiška laiptiška šakojimosi forma – kas keliasde-

šimt centimetrų beveik horizontaliai į visas puses besitiesiančios šakos – išskiria šį augalą iš kitų sedulų. Rudenį lapai įgauna ryškią tamsiai raudoną, violetinę spalvą, o vaizdą dar papildo smulkūs juodi kaulavaisiai ant raudonų vaiskočių.

Baltažiedė šliandra (*Mespilus germanica* L.) tėvynėje (pietvakarių Azijoje ir pietryčių Europoje) nuo seniausių laikų vartojamos maistui. Jau prieš tris tūkstančius metų tam buvo specialiai auginamos Irane bei Azerbaidžane, vėliau ir senovės Romoje bei Graikijoje. Viduramžiais Europos soduose jas nukonkuravo skanesnius ir stambesnius vaisius vedantys augalai, o dabar šliandų populiarumas grįžta, yra išvesta ir kultūrinių veislių. Arboretume augantys krūmai labiau džiugina akį, negu skrandį: gegužės mėnesį jie vilioja skaisčiais baltais žiedais tarp tamsiai žalių lapų, o rudenį – originaliais rusvais vaisiais, kurie skanūs tampa tik po šalnų.

Maksimovičiaus vyšnia (*Prunus maxmowiczii* Rupr.) natūraliai paplitusi Japonijoje, Korėjoje, Rusijos Tolimuosiuose Rytuose. Tai viena iš sakurų – Japonijoje labai mėgstamų ir jau tūkstantmečius auginamų soduose dekoratyvinių vyšnių. Neaukštų medelių rausvi besiskleidžiantys lapai greitai įgauna žalią spalvą, o tarp jų baltuoja skėtiški balti žiedų žiedynai. Įdomu, kad jų žiedkočiai la-

Pražangialapė sedula

Pražangialapės sedulos uogos

Amerikinis rododendras

Baltažiedė šliandra

Trumpavaisis rododendras

Baltažiedės šliandros vaisius

Žydi Maksimovičiaus vyšnia

Maksimovičiaus vyšnios uogos

puoti, kas nebūdinga kitoms vyšnioms. Smulkūs juodi kaulavaisiai subręsta vasaros pabaigoje, o netrukus ir lapai prieš nukrisdami nusidažo švelnia rausva spalva.

Kai kurių kitų vertingų arboretumo augalų statusas Nuolatinėje augalų nacionalinių genetinių išteklių komisijoje bus svarstomas šiais metais. Ketiname teikti dar 15 rūšių augalų, daugiausia medžių, kandidatūras.

Lietuvos augalų nacionalinių genetinių išteklių statuso suteikimas – tai ne tik aukštas konkrečių pas mus auginamų individų įvertinimas, bet ir pareiga apie juos informuoti visuomenę, taikyti juos mokymo ir edukacinėje veikloje, taip pat prižiūrėti, dauginti, skatinti iš jų kilusių sodmenų platesnį auginimą įvairios paskirties želdynuose.

Kitas labai svarbus Lietuvos augalų nacionalinių genetinių išteklių statuso suteikimo rezultatas – tai šių augalų įstatyminės apsaugos užtikrinimas. Dubravos arboretumui tai ypač svarbu galimos miškų sistemos pertvarkos, valstybinių miškų privatizavimo ar urėdijų reformos atveju. Tokie pasikeitimai tikriausiai atsilieptų ir mūsų padėčiai – arboretumas gali būti priskirtas kitos miškų urėdijos ar kitos institucijos jurisdikcijai. Pasikeitus arboretumo pavaldumui, tikėtini misijos, struktūros, finansavimo, darbuotojų, plotų, augalų kolekcijų ir kitų esminių arboretumo veiklos aspektų pasikeitimai. Tokiu atveju bent jau konkretūs augalai, įtraukti į Lietuvos augalų nacionalinių genetinių išteklių sąrašus, privalėtų būti išsaugoti.

Doc. M. Navasaitis ASU arboretume

Prasmingi metai, paskirti dendrologijos populiarinimui

ASU Miškų ir ekologijos fakultete šių metų vasarį pažymėtas ilgamečio buvusios Miškininkystės katedros doc. dr. Mindaugo Navasaičio 80-metis. Pagerbti žymų šalies dendrologą, ilgametį Dendrologų draugijos tarybos narį, šios draugijos Garbės narį, leidinio „Dendrologia Lithuaniae“ redaktorių kolegijos narį, daugelio leidinių dendrologinę tematiką autorių atvyko kolegos, buvę studentai, kurie iki šiol Jubiliatui jaučia dėkingumą ir pagarbą.

Docento M. Navasaičio mokslinis – pedagoginis kelias dendrologinę kryptimi tęsiasi nuo studijų laikų. 1958 m. su pagyrimu baigęs LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, jis buvo pakviestas dirbti jaunesniuoju mokslo darbuotoju į MA Botanikos sodo Dendrologijos skyrių. Baigęs MA Botanikos aspirantūrą, Vilniaus universitete 1965 m. apgynė biologijos mokslų kandidato disertaciją „Svarbesnių introdukuotų į Lietuvą spygliuočių medžių žydėjimo ir derėjimo biologija“ (vad. A. Minkevičius). Iki 1968 m. dirbdamas Botanikos sode vyresniuoju mokslo darbuotoju, Dendrologijos skyriaus vedėju, jis tyrė introdukuotą dendroflorą, rūpinosi kolekcijų plėtimu. Vadovaujant Lietuvos parkų planavimo dendrofloros specialistei M. Lukaitienei, tyrinėjo Lietuvos svarbesniųjų senųjų parkų dendrologinį paveldą, dalyvavo ekspedicijose ir už Lietuvos ribų.

Nuo 1968 m. rudens prasidėjo ir pedagoginė karjera – M. Navasaitis pakviedamas vyresniuoju dėstytoju į Miškų ūkio fakultetą, po metų tampa docentu. Fakultete jis 40 metų (1968–2008 m.) mokė būsimuosius miškininkus dendrologijos, daugiau nei 20 metų (1968–1991 m.) dėstė „Medienos mokslo pagrindų ir miško prekių“ dalyką. Sekdami savo Mokytoju, ne vienas absolventas ėmėsi detaliau gilintis į dendrologiją. Docentas daug metų vadovavo studentų mokslinei draugijai, buvo 58 diplomantų baigiamųjų darbų vadovu bei doktorantų V. Marozo, L. Semeškienės mokslinių darbų vadovu. Jo kuruoti šie doktorantai sėkmingai apgynė daktaro disertacijas.

Doc. M. Navasaitis iš kitų pedagogų išsiskyrė taktiškumu, kolegialiu bendravimu su studentais, dėl to ilgą laiką jam buvo prigijusi malonybinė „angeliuko“ pravardė.

Gerai valdydamas plunksną, jis tapo produktyviu dendrologinių žinių ir patirties skleidėju: paskelbė per 100 darbų dendrologinę tematiką, parengė virš 10 metodinių priemonių studentams. Yra reikšmingų dendrologinių leidinių vienas iš autorių: „Dendrologija“ (1963 m., 1973 m.), „Lietuvos medžiai“ (1980 m.), „Pietų Pabaltijo botanikos sodų ir dendrariumų sumedėję augalai“ (rusų k., 1992 m.), „Lietuvos dendroflora“ (2003 m.), Skinderiško dendroparkas (2006 m.). Už pastarąjį leidinį Švietimo ir

Studentų ir kolegų apsuptyje

mokslo ministerijos konkurse apdovanotas paskatinamąja premija. Už monografiją „Lietuvos dendroflora“ 2005 m. autorių LŽŪ universitetas įvertino laureato diplomu ir mokslo premija.

Su įdomumu skaitomi jo autoriniai leidiniai: „Spygliuočiai sodybose“ (1995 m.), „Medžiai ir krūmai parkams ir sodybose“ (2008 m.), „LŽŪ arboretumas 1991–2011 m.“ (2011 m.). Beje, leidinių autorius yra ir gabus iliustratorius – ne vieną leidinį puošia jo piešiniai su būdingais rūšių skiriamaisiais požymiais.

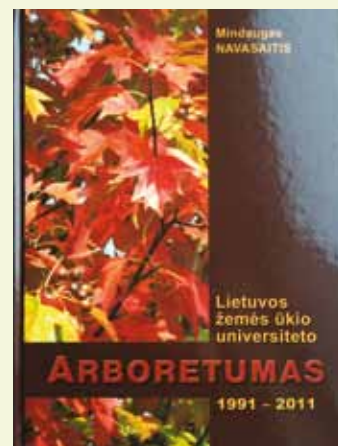
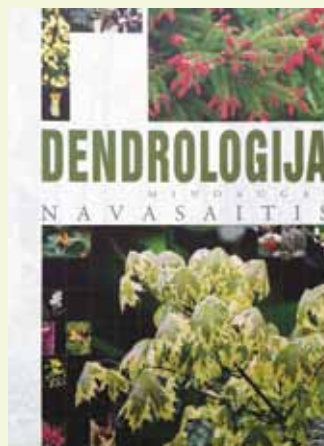
Ypač vertingas doc. M. Navasaičio paruoštas kapitalinis „Dendrologijos“ (2004 m.) vadovėlis, iš kurio mokosi ir mokysis ne vienos kartos studentai. Šio vadovėlio leidimas pakartotas 2006 m. Jam skirta pirmoji vieta tarp kitų vadovėlių bei LŽŪ diplomas. Respublikinis kokybės centras ir Aukštojo mokslo atrankos komisija „Dendrologiją“ pripažino vienu geriausių 2000–2004 m. vadovėlių ir jos autoriui 2006 m. skyrė pirmąją vietą ir premiją.

Užilgametę pedagoginę ir mokslinę veiklą Jubiliatas paskatintas LR Ministro Pirmininko, Švietimo ir mokslo ministerijos padėkomis, LŽŪ medaliu „Užnuopelnus“ (2006 m.) ir ASU „Atminimo medaliu“ (2016 m.).

Nuo 2008 m. rudens doc. M. Navasaitis atsidėjo savo suprojektuotam ir 1991 m. įkurtam LŽŪ arboretumui: dirba jo vedėju, rūpinasi kolekcijų plėtra ir išsaugojimu. Šiame 15,77 ha plote auginama apie 800 taksonominių vienetų medžių, krūmų ir lianų, jį aplanko ne tik specialistai, bet ir mėgėjai. Nuo 2011 m. šis arboretumas yra Lietuvos universitetų botanikos sodų asociacijos tikrasis narys.

Kolegai norėtųsi palinkėti puikios sveikatos, negėstančio vilties spindulėlio, kviečiančio eiti pirmyn ir gilaus pajautimo, jog atliekamų darbų gausoje yra prasmė ir atpildas. O geriausias atpildas – tai Jūsų nepamirštantys buvę studentai, dabar jau kolegos ir bendraminčiai. Gerų ir ilgų metų Jums!

Doc. JANINA ŠEPETIENĖ

Doc. M. Navasaičio parengti dendrologijos leidiniai

DIDELIAIS KIEKIAIS superkame beržo rąstus

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

HANDELSONDERNEMING
SCHRAUWEN B.V.

TECHNOLOGIJOS RYTOJUI...

MEDELYNŲ TECHNIKA

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“
Raudondvario pl. 96, Kaunas

Tel. 8 618 02000
El. p. mtt@miskams.lt
www.miskams.lt

Paprastojo skroblo grybinių ligų sukėlėjai

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ, dr. ANTANAS MATELIS
GTC Botanikos institutas

Paprastasis skroblas (*Carpinus betulus* L.) plačiai paplitęs vidurio ir rytų Europoje, o Lietuva yra šiaurinė jo arealo riba. Pietinėje šalies dalyje skroblai auga gausiau, o šiaurinėje – jų visai nėra. Bet aptinkamas ir izoliuotose augimvietėse – Grybiškių, Lėno, Raguvėlės, Saldutiškio (ežero šlaito) miškuose. Šis lazdyninių (*Corylaceae* Mirb.) šeimos medis užauga iki 25 m aukščio. Bet auga labai lėtai – 20 metų būna apie 8 metrų. Jis geriau auga drėgnuose, bet neužmirkusiuose dirvožemiuose, pakenčia paunksnę, gali augti įvairaus derlingumo ir žvyruotose žemėse.

Jauni skroblai tinka gyvatvorėms veisti, nes gerai pakenčia karpymus. Bet brandaus amžiaus skroblas yra jautrus mechaniniams sužalojimams, neigiamiems aplinkos veiksniams. Ant pavienių sužalotų medžių plinta grybinių ligų sukėlėjai.

Lapų dėmėtligė. Ligos sukėlėjas – **skroblinė asteroma** (*Asteroma carpini*). Ant lapų, dažniausiai jų pakraščiuose susidaro pilkšvai rudos arba tamsiai rudos, netaisyklingos, susiliejančios dėmės. Liga plinta konidijomis. Bet ant paprastojo skroblo asteroma aptinkama ne kiekvienais metais.

Skroblinė asteroma ant paprastojo skroblo lapų

Iš mechanškai sužaloto paprastojo skroblo sutrūkusiame kamieno ima tekėti gleivinė masė. Augalui anksti pradeda gelsti lapai, džiūsta šakos. Ši gleivinė masė gali tekėti ilgus metus, kol augalas visiškai nusilps.

Gleivinės masės tekėjimas iš pažeisto paprastojo skroblo kamieno

Dėl šalčio, sausros sutrūkusi seno skroblo kamieno žievė

Nectria cinnabarina sužalotame paprastojo skroblo kamieno

Nectria peziza ant paprastojo skroblo šakų

Bjerkandera adusta paprastojo skroblo šaknų kaklelyje

Stereum gentic grybai ant sužaloto paprastojo skroblo kamieno

Atšokusios žievės vietoje vėliau pradeda vystytis **paprastoji alksniabudė** (*Schizophyllum commune*), vėžį sukeliantys **Nectria bei kitų genčių grybai**. Želdiniuose paprastasis skroblas mažiau atsparus temperatūros svyravimams, dėl to labai trūkinėja kamieno žievė.

Ant skroblo džiūstančio kamieno ir šakų aiškiai matomi vėžio sukėlėjų **Nectria cinnabarina** ir **Nectria peziza** pusiau uždaro tipo vaisiakūniai – periteciai. Jie apvalūs, maži, minkšti, o seni būna kieti, rudai raudonos ir raudonos spalvos. Aptinkami kaip saprotrofai ant įvairių pažeistų, apšalusių, džiūstančių ar nukritusių lapuočių medžių šakų. Iš saprofitinės būklės grybai dažnai pereina į parazitinę ir tampa labai kenksmingi augalams. Grybų sporos patenka ant nušalusios, kenkėjų pažeistos ar mechanškai sužalotos augalų žaidžotos žievės ir ten sudygsta. Grybiena greitai plinta į sveikus žievės ir medienos audinius. Dėl to ant šakų neatsiranda vė-

žiškų žaidžų ar surambėjimų. *Nectria gentic* grybų apniktų šakų žievė numiršta, šakos arba kamienas nudžiūsta.

Kamščiapintė apdegėlė (*Bjerkandera adusta*) auga ištisus metus ant visų lapuočių medžių kelmų, ypač kirtimuose, rečiau ant išvirtusių negyvų kamienų ar pažeistų, džiūstančių medžių, sukeldama **baltąjį medienos puvinį**. Tai kosmopolitinė grybo rūšis. Ant paprastojo skroblo aptinkama rečiau.

Stereum gentic grybai sukelia rėtinį medienos puvinį. Auga ant sužalotų gyvų ir išvirtusių lapuočių kamienų, stuobrių, kelmų.

Dauguma saprotrofinių ir biotrofinių grybų vystosi kelmuose, stuobriuose, nudžiūvusiose šakose, o esant jiems plisti palankioms sąlygoms persimeta ir į gyvus medžius. Kad nesusidarytų patogeninių grybų vaisiakūnių, nereikalingos medžių liekanos iš miškų, ypač iš parkų turėtų būti pašalinamos. Puvinio paliestus medžius taip pat reiktų iškirsti anksčiau, kol jie dar turi prekinę vertę.

MIŠKO
BIRŽA

www.miskobirza.lt

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

ROvaltra

VALTRA

Valtra – patikimas partneris miške

Kaina
nuo **53.000** EUR

3
METAI
GARANTIJA
ARBA
3000
VAL.

- ⬢ Variklis AGCO Power (Sisu) – 111 AG
- ⬢ 24+24 pavaros
- ⬢ Metalinis degalų bakas
- ⬢ Priekinio tilto diferencialo blokavimas
- ⬢ Hidraulinio siurblio našumas 90 l/min
- ⬢ Oro kondicionierius
- ⬢ Miško padangos 20.8R38+16.9R28 NOKIAN

KRONOS

Hidrauliniai manipulatoriai:

- ⬢ Maksimalus strėlės ilgis – iki 10 m
- ⬢ Keliamaoji galia prie 4 m ilgio strėlės – iki 1,5 t
- ⬢ 0,26 m² rastų griebtuvai

Kronos medienos ištraukimo priekabos:

- ⬢ Maksimali priekabos užkrovimo talpa – iki 15 t
- ⬢ Pakrovimo vietos ilgis – iki 4 m (be prailginimo)
- ⬢ Aukšta prošvaisa

SUOKONE

Augmenijos smulkintuvai

nuo
13.000
EUR

Miško sanitarinės apsaugos

Valstybinėje miškų tarnyboje vasario viduryje vykusiame Koordinacinės tarybos miško sanitarinės apsaugos klausimais posėdyje buvo aptarta: situacija Lietuvos miškuose pagal 2015 m. svarbiausių miško kenkėjų ir ligų monitoringo duomenis; miško sanitarinės apsaugos sistemos vykdymo patikrinimai miškų urėdijose 2012-2015 m.; žaliavinės medienos apsaugai miške skirtų augalų apsaugos priemonių trūkumo problemos bei abiotinių veiksnių, ligų, vabzdžių ir gyvūnų padarytų pažeidimų miškui apskaitos interaktyvaus žurnalo pildymo 2015 m. patirtis.

Daugumą šių aktualių klausimų Koordinacinei tarybai pristatė Valskybinės miškų tarnyboje Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas, kurio paprašėme svarbesnių pranešimų apžvalgą ir įžvalgas pristatyti ir žurnalo skaitytojams.

Miško sanitarinės apsaugos patikrinimai miškų urėdijose 2012-2015 metais: bendrieji trūkumai ir tendencijos

VTM Miško sanitarinės apsaugos skyriaus darbuotojai 2012-2015 metais miškų urėdijose tikrino miško sanitarinės apsaugos priemonių arba medžių liemenų pavojingų kenkėjų mažinimo priemonių sistemas. Patikrinimų metu buvo vertintos einamaisiais metais vykdomos miško sanitarinės apsaugos organizacinės priemonės bei atlikti darbai. 2012 m. buvo patikrintos penkios, 2013 m. – septynios, 2014 m. – aštuonios, 2015 m. – 7 miškų urėdijos.

Organizacinės priemonės

Miško sanitarinės apsaugos vykdymo planavimas. Miškų urėdijose sudaryti planai skiriasi numatytų vykdyti priemonių kiekiu ir apimtimis. Vienose miškų urėdijose planuojama 30 ir daugiau priemonių, kitų planai minimalūs, apima 13-15 priemonių. Tradiciškai visur planuojamos įprastinės profilaktinės priemonės (vabzdžiagaudinė mediena, feromoninės gaudyklės, inkilų iškabinimas ir valymas, uoksinių medžių žymėjimas, skruzdėlynų tvėrimas) ir perrašomos nuostatos iš Miško sanitarinės apsaugos taisyklių, reglamentuojančios medžių liemenų pavojingų kenkėjų mažinimą (kenkėjų apniktų medžių bei vėjavartų šalinimas, žaliavinės medienos apsauga). Niekur planuose neskirtas dėme-

sys veiklos organizavimui pavojingų situacijų metu (kai kaupiasi dideli kiekiai nerealiizuotos žaliavinės medienos, atsiranda daug vėjavartų-vėjalaužių, susidaro sąlygos medžių liemenų kenkėjų židinių plitimui), kad būtų sudaroma nuosekli veiksmų sistema ir nurodomos asmeninės užduotys miškų urėdijos visų grandžių specialistams, užtikrinant ir koordinuojant jų betarpišką veiklą ir sąveiką (urėdijos administracijos, girininkijų, medienos paruošų, prekybos ir realizacijos, materialinio aprūpinimo), siekiant palaikyti medynų gerą sveikatingumą ir neleisti žaliavinei medienai gesti ir nuvertėti.

Miškų urėdijų raštai miško sanitarinės apsaugos klausimais. Pateikti sanitarinei apsaugai skirti einamųjų metų įsakymai, pavedimai ir raštai labai skiriasi savo turiniu, aktualumu, susietumu su pavojingų kenkėjų židinių plitimu miškų urėdijų prižiūrimuose miškuose, visų grandžių darbuotojų įtraukimu į kenkėjų mažinimo priemonių sistemą, paskirtų užduočių ir tarnybinių funkcijų vykdymo vidinės priežiūros organizavimu.

Gamybinių pasitarimų ar susirinkimų metu vykęs miško sanitarinės apsaugos klausimų aptarimas. Nuo metų pradžios iki tikrinimo momento jų buvo pravesta nuo 1 iki 6. Tam skiriamas nevienodas dėmesys pagal sanitarinės apsaugos klausimų aptarimų dažnumą ir pagal liečiamų temų įvairovę, aktualumą, įsigilinimą į esmę bei sprendimų

Autorius Džukijose miškuose

priėmimą. Dažniais atvejais tokių pasitarimų susirinkimų dalyviams buvo tik referuojama apie iš aukštesnių organizacijų gautų raštų turinį ir padalinamos jų kopijos.

Miškų urėdijų specialistų patikrinimai girininkijose kaip vykdomos miško sanitarinės apsaugos priemonės. Mums pateiktais duomenimis, buvo atlikta nuo 2 iki 18 patikrinimų. Pagrindinis dėmesys skirtas vabzdžiagaudės medienos ir feromoninių gaudyklių apžiūrai, rečiau – žaliavinės medienos tinkamam apsaugos vykdymui nuo liemenų kenkėjų įsigraužimo ar savalaikiam spygliuočių žalių vėjavartų sutvarkymui ir pavojingų rūšių vabzdžių šviežiai apniktų medžių paieškai ir pašalinimui iš medynų. Ne visur aktuose nurodomi patikrintų darbų ir priemonių natūriniai kiekiai pagal miško kvartalus ir sklypus, įvykdymo kokybė, vykdymo vietų parinkimo tikslingumas, nepateikiamos konkrečios išvados, nenurodomi trūkumai ir jų pašalinimo laikas.

Miško sanitarinės apsaugos priemonių vykdymas girininkijose

Abiotinių veiksnių, miško ligų, vabzdžių ir žvėrių padarytų pažeidimų miškui registracijos žurnalų pildymas. Daugumoje tikrintų girininkijų esminių pildymo trūkumų nenustatėme, išskyrus tai, kad į žurnalą įrašomos ne visos einamaisiais metais atliktos profilaktinės miško apsaugos priemonės.

būklė ir tendencijos

Vabzdžiagaudės medienos naudojimas. Kai kur ji buvo išdėstyta netikslingai, nesilaikant naudojimo rekomendacinių nurodymų. Pasitaikė ir naudojimo reikalavimų pažeidimų, nes po žieve rasta žievėgraužių lėliukių ar jaunų vabalų. Kai kur vabzdžiagaudę medieną iki tikrinimo dienos jau buvo paskubėta pašalinti iš miško. Spygliuočių medynų profilaktinei apsaugai dalis tikrintų miškų urėdijų jos visai nenaudojo.

Spygliuočių medienos apsauga miško sandėliuose. 2012 m. tikrintose miškų urėdijose ir 2015 m. vienoje iš tikrintų miškų urėdijų neradome pažeidimų apsaugant spygliuočių medieną. Kitose miškų urėdijose rasta šviežiai po žieve besigrauziančių pavojingų rūšių medžių liemenų kenkėjų, jų kiaušinėlių, lervų ar lėliukių. Todėl įvertinus pažeidimo gausą kai kuriems atsakingiems darbuotojams teko surašyti ATPK protokolus ir skirti nuobaudas. Rietuvėse laikoma mediena pagrindinai buvo saugoma apipurškiant žievės paviršių insekticidų tirpalu, bet dažnai purškimas atliktas nepakankamai operatyviai ar kokybiškai. Retais atvejais taikytas spygliuočių žaliavinės medienos išvežimas iš miško į laikino sukrovimo aikšteles. Nenaudotas žievės lupimas arba jį bandyta lupti tik pavieniais atvejais.

Pavojingų kenkėjų užpulti medžiai ir eglių vėjavartos-vėjalaužos medynuose. Tik retais atvejais nebuvo randama žalių nesutvarkytų eglių vėjavartų-vėjalaužų, kurias jau apniko ar dar neapniko liemenų kenkėjai. Taip pat medynuose buvo randama augančių eglių, kurias šviežiai apniko medžių liemenų pavojingi kenkėjai.

Šylant pavasario orams būtina išvežti ar apsaugoti nuo kenkėjų pagamintą spygliuočių medieną

Vabzdžių feromoninių gaudyklių naudojimas. Jų išdėstymo vietos ir atstumai iki eglės medynų dažniausiai atitiko Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus. Bet dalis gaudyklių naudotos ne pagal rekomendacinius nurodymus: iškabintos senose kirtavietėse, želdiniuose ar per toli nuo eglėnų. Kai kur buvo pažeistos feromoninių dispenserių pakuotės ir dėl to gaudyklės tapo neveiksmingomis. Masinis reiškinys, kai gaudyklėse feromonas kabinamas per aukštai, kiek rečiau pasitaikantis trūkumas – netinkama gaudyklių priežiūra.

Kirtaviečių tvarkymas. Retai pasitaikęs trūkumas, kad kirtavietės būtų palikta žalios spygliuočių medienos likučių.

Miško želdinių ir žėlinių apsauga nuo kanopinių žvėrių ir pušinių straubliukų pažeidimų. Dauguma tikrintų želdinių nebuvo pažeisti. Paminėtini rasti pažeidimai: eglės ir pušies želdiniai neapsaugoti nuo žvėrių pažeidimų skabant, laupant ir laužant, taip pat dalis aptvertų želdinių tvorų buvo apgadintos ir pilnai negalėjo atlikti savo apsauginės funkcijos. Pušinių straubliukų pakenkimai dažniausia fiksuoti šviežiose kirtavietėse pasodintuose želdiniuose, gaudomosios duobelės naudotos nesilaikant rekomendacinių nurodymų.

Profilaktinės priemonės. Nebuvo užfiksuota inkilų iškabinimo, skruzdėlynų apsaugos ir uoksinų medžių atrinkimo grubių pažeidimų.

Patikrinimų išvados:

1. Organizacinių priemonių atlikimas visose tikrintose miškų urėdijose yra skirtingas. Nėra bendros nuostatos ir nuoseklumo organizuojant miško sanitarinės apsaugos priemonių sistemą: ruošiant planus, vykdamas numatytas priemones, miškų urėdijų administracijai kontroliuojant jų vykdymą padalinuose;

2. Miško sanitarinės apsaugos profilaktinių priemonių (vabzdžiagaudinės medienos, feromoninių gaudyklių liemenų kenkėjams ir kt.) planavimas miškų urėdijose ir paskirstymas padaliniais vykdomas tradiciškai, surašant kasmet panašias apimtis. Užduotys girininkijoms dažnai skiriamos lygiavos principu, nepakankamai atsižvelgiant į esamą pavojingų kenkėjų gausą ir toms priemonėms taikyti tinkamų plotų kiekį. Ne

RIMONDO VASILIAUSKO nuotrauka

Kur kanopinių žvėrių gausu, būtina ažuolo želdiniuose apsaugoti kiekvieną medelį

visur jų naudojimas atitinka rekomendacinių nurodymų nuostatas;

3. Miškų urėdijose labai skiriasi padalinuose atliekamų vidinių patikrinimų tikslai, vykdymo laikas, priežiūros pastovumas, tikrinamų objektų apimtys, tikrinimo kokybė ir rezultatų įforminimas. Tik Trakų miškų urėdijoje padalinių priežiūros intensyvumas buvo susietas su žievėgraužių židinių kilimo pokyčiais. Vykdamas miškų sanitarinės būklės pagerinimui miškų urėdijų prisiimtus metinius planus, nė vienos miškų urėdijos administracija neatliko šių planų vykdymo kompleksinės priežiūros, nes padalinuose iš visų planuotų priemonių sąrašo buvo vertinama tik dalis atliktų darbų;

4. Miškų urėdijose daugiausia trūkumų rasta organizuojant ir vykdamas žalios spygliuočių medienos apsaugą nuo medžių liemenų kenkėjų apnikimo ir žalių eglių vėjavartų-vėjalaužų bei pavojingų liemenų kenkėjų apniktų eglių savalaikį žvalgymą bei kirtimą medynuose – trūksta operatyvumo ir vadovų reiklumo;

5. Miškų urėdijose didėja stambiųjų kanopinių žvėrių žalojamų želdinių ir jaunuolynų plotų. Šių žvėrių (ypač briedžių) didžiausios koncentracijos vietose tampa neveiksminga medelių ūglių apsauga tepamais repelentais, o jaunuolynų tvėrimas paaugštinimais tvoromis mažai praktikuojamas;

6. Miškų urėdijose dalis įvairaus lygio valstybinių miškų pareigūnų nepakankamai žino Miško sanitarinės apsaugos taisyklių ir Abiotinių veiksnių, ligų, vabzdžių ir gyvūnų padarytų pažeidimų miškui apskaitos tvarkos aprašo nuostatas;

7. Kasmetinių tikrinimų metu nustatyti trūkumai iš esmės pakartoja jau anksčiau rastus trūkumus.

(aptartų klausimų tęsinys kituose numeruose)

Miškų urėdijų medelynai: kiek ir kur tikslinga juos modernizuoti?

Dr. ANTANAS MALINAUSKAS
(tęsinys, pradžia 2 nr.)

Miško sodmenų poreikis

Nusausintų ar išnaudotų durpynų, sudurpėjusių žemių ir pietinės eksplozijos šlaitų apželdinimui sodmenys su uždara šaknų sistema turėtų sudaryti apie 10-15 proc. bendro kiekio. Kerpšiliai užima 3,4 proc., brukniašiliai – 15,2 proc. visų miškų ploto. Paskutinės žiemos kirtavietės, kuriose laukiamas spartus agresyvių želdinių augalų suvešėjimas, gali būti tikslinga apželdinti nelaukiant kitų metų pavasario. Tad šių miškų atkūrimui ir įveisimui sodmenys su uždara šaknų sistema sudarytų nuo 15-20 proc. iki 30-40 proc. bendro išauginamų sodmenų kiekio.

Lietuvoje kasmet sunaudojama apie 40-50 mln. vnt. miško sodmenų. Keletas milijonų sodmenų eksportuojama. Prognozuotina, kad didesnio sodmenų kiekio nereikės ir ateityje. Minimalus miškų urėdijų medelynų bendras dirbamos žemės plotas turėtų būti ne mažesnis 600 ha. Bendras medelynų dirbamos žemės plotas galėtų būti mažinamas auginant sodmenis su uždara šaknų sistema.

Kadangi sodmenų su atvira ir uždara šaknų sistema auginimo technologijos yra skirtingos, viename medelyne pagal abi technologijas auginant sodmenis, tai neturės įtakos jų technologinei savikainai, nors gali kiek sumažinti produkcijos vienetui tenkančias pridėtines išlaidas. Ši aplinkybė sodmenų technologinės savikainos požiūriu neleidžia susumuoti pagal skirtingas technologijas išauginamų sodmenų kiekio.

Geografinės vietovės ir klimato kaitos įtaka

Lietuvoje pavasaris anksčiausiai prasideda pasienyje su Lenkija ir Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi ir vidutiniškai 15 km per parą greičiu juda šiaurės, šiaurės-rytų kryptimis per mūsų šalį. Skirtumas tarp pavasario pradžios pietų Lietuvos pasienyje ir Biržuose, Rokiškyje ar Ignalinoje būna apie 2 savaites. Atskirais metais šie skirtumai būna dar didesni arba beveik išnyksta, kaip buvo vėlyvais 1986 m., 1996 m. pavasariais. Tuomet miško sodinimas visoje Lietuvoje prasidėjo

Varėnos miškų urėdijos medelyno plėtrai stinga erdvės

beveik vienu metu. Užtat 2000 m. ir 2001 m. pavasarį Dubravos EMM urėdijos medelyne jau antrą savaitę buvo kasami sodmenys, lapus skleidė anksti sprogstantys krūmai, o iš Zarasų miškų urėdijos atvažiuos medelyno viršininkė pasakojo, kad Dusetose dar snigo, pustė, darbininkai ežere priplovė ledų ir privežė į ledainę.

Optimali medelyno vieta yra ten, kur sodmenis galima pradėti kasti keliomis dienomis anksčiau arba bent jau ne vėliau, negu susidaro sąlygos miškui sodinti jo aptarnaujamoje teritorijoje. Iš dalies galima sušvelninti, o jeigu laiko skirtumas nedidelis – padės šaldytuve laikomi sodmenys. Vis dėlto, jeigu medelynas aptarnaus nemažą teritoriją ir ji bus šiaurinėje šalies dalyje, šaldytuve-saugykloje gali tekti laikyti labai didelius sodmenų kiekius. Tam reikės įsirengti didelės talpos saugyklos, kas didins sodmenų savikainą. Be to, visuomet išliks rizika, kad anksti prasidėjus žiemai arba esant labai lietingiems orams, reikiamo sodmenų kiekio šaldytuve nepavyks sukaupti. Reikia

pažymėti ir tai, kad kuo trumpesnis laikas nuo sodmenų iškasimo iki pasodinimo, tuo medeliai geriau prigija ir auga.

Medelynų ateities perspektyvos

Miškų urėdijos 2015 m. pateikė žinias apie medelynų dirbamos žemės plotus. Dubravos, Joniškio, Kauno, Kėdainių, Panevėžio, Radviliškio, Rokiškio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Tytuvėnų ir Ukmergės miškų urėdijų medelynuose dirbamos žemės plotas yra 30 ha arba didesnis. Šiuose medelynuose bendras dirbamos žemės plotas yra 427,3 ha. Stambiausi medelynai respublikos teritorijoje išsidėstę netolygiai. Jie susikaupę vidurio Lietuvoje (Dubravos, Kauno, Kėdainių, Panevėžio) ir prie kelio Rokiškis – Palanga (Rokiškio, Panevėžio, Radviliškio, Šiaulių, Telšių), bet tokių nėra rytų ir pietryčių Aukštaitijoje, Dzūkijoje, Suvalkijoje.

Daugelis esamų medelynų negali žymiai padidinti miško sodmenų auginimo apimčių dėl nedidelio ploto, kurį išplėsti taip pat nėra galimybių.

RINOLDO JACKAUS nuotrauka

Atsižvelgiant į miškų urėdijų medelynų dydį, techninį aprūpinimą, išsidėstymą teritorijoje, būtinas sodmenų išauginimo apimtis, bendrą minimalų visų medelynų dirbamos žemės plotą, pavasario želdinimo sezono pradžios skirtumus tarp Lietuvos regionų, sodmenų transportavimo atstumus ir kitus faktorius, sodmenų išauginimo apimtis reikėtų didinti šiuose medelynuose: Dubravos, Panevėžio, Rokiškio, Telšių, Tauragės ir Švenčionėlių. Mažuose, iki 20 ha dirbamos žemės ploto medelynuose išauginamų sodmenų savikaina yra didesnė, be to šie medelynai neįvykdė medelynų modernizavimo programoje keliamų reikalavimų, todėl jų veikla turėtų būti nutraukiama pirmiausia. Kol nebus optimizuotas miškų urėdijų medelynuose bendras dirbamos žemės plotas, bet koks jo didinimas turėtų būti draudžiamas, išskyrus medelynus, kuriems Generalinė miškų urėdija yra patvirtinusi sodmenų su uždara šaknų sistema medelynų statybos projektus ir skyrusi tam lėšas.

Dubravos ir Panevėžio miškų urėdijų medelynuose pradėjus auginti sodmenis su uždara šaknų sistema bus patenkintas ar beveik patenkintas sodmenų poreikis nusausintų ar išekspluotų durpynų, sudurpėjusių žemių ir pietinės ekspozicijos šlaitų apželdinimui. Tolimesnei sodmenų su uždara šaknų sistema auginimo plėtrai geriausiai tiktų Telšių, Varėnos ir Švenčionėlių miškų urėdijų medelynai.

Dubravos EMM urėdijos medelynas neišaugins tiek sodmenų, kad jais galėtų aprūpinti Suvalkijos ir Dzūkijos regionus bei Raseinių, Jurbarko miškų urėdijas, todėl būtina sodmenų su uždara šaknų sistema auginimo medelyną įkurti ir Dzūkijoje. Kadangi Varėnos miškų urėdijos medelyne sodmenų su atvira šaknų sistema išauginimo apimtis žymiai padidinti nėra galimybės, jų auginimą reikėtų nutraukti, o įkurti sodmenų su uždara šaknų sistema auginimo medelyną. Dabartinio medelyno vieta (keliai, vandens šaltinis, darbo jėga) yra tinkama tokio medelyno įkūrimui. Varėnos medelynas yra aptarnaujamos teritorijos pietinės dalies centre, tai yra optimalioje vietoje. Alternatyva tokiai Varėnos miškų urėdijos medelyno plėtrai galėtų būti Valkininkų miškų urėdijos medelynas.

Ukmergės, Utenos, Ignalinos, Zarasų, Švenčionėlių ir Nemenčinės miškų urėdijų aprūpinimui sodmenimis su uždara šaknų sistema būtų tikslinga šių sodmenų auginimo medelyną įkurti Švenčionėlių miškų urėdijoje. Tam geriausiai tiktų prie kelio Vil-

Vakarų Lietuvoje yra daugiau perspektyvių miško medelynų

nias – Švenčionys esantis medelyno plotas. Švenčionėlių miškų urėdijos medelynas yra aptarnaujamos teritorijos pietinės dalies centre, tai yra teritoriniu požiūriu optimalioje vietoje.

Žemaitijoje tikslinga sodmenis su uždara šaknų sistema auginti Telšių miškų urėdijos medelyne.

Siūlomi sodmenų su uždara šaknų sistema auginimo medelynai yra prie gerų kelių, turi laistymui praktiškai neriboto kiekio vandens šaltinius, yra netoli rajonų centrų, todėl neturėtų būti sunkumų ir apsirūpinant darbo jėga. Sodmenų išauginimo apimtis šiuose medelynuose turėtų apspręsti aptarnaujamos teritorijos poreikiai, bet jie neturėtų būti mažesni kaip 3-4 mln. vnt. per metus. Ruošiant sodmenų su uždara šaknų sistema auginimo medelyno plėtros projektą, reikėtų atsižvelgti ir į išauginamo kiekio padidinimo galimybes.

Sodmenų kainas nustato miškų urėdijos. Bet skirtumas tarp sodmenų savikainos ir dalies miškų urėdijų skelbiamų kainų yra gana didelis. Mažinant medelynų skaičių ir daliai miškų urėdijų liekant be jų, būtinas sodmenų kainų reguliavimas, nes gali būti sukurtos „dviejų greičių“ miškų urėdijos. To galima išvengti tik paruošus sodmenų kainų skaičiavimo metodiką ir nustačius maksimalias kainas prekybai tarp miškų urėdijų.

Siūloma miškų urėdijos medelynų pertvarka leistų ženkliai sumažinti sodmenų su atvira šaknų sistema išauginimo savikainą ir tuo pačiu pagerintų jų kokybę, nes visuose mažuose medelynuose užtikrinti aukštos kokybės sodmenų išauginimą yra sunku. Įdiegus sodmenų su uždara šaknų sistema auginimo technologijas, galėtume išauginti žymiai daugiau sodmenų iš pirmos, ypač antros kartos sėklinės plantacijos surinktų sėklų.

Terra hydrogel Aqua

**Kad pasodintas miškas
prigytų 100 % !**

Terra Hydrogel Aqua® – gelis šaknų mirkymui, augalo prigijimą, augimą ir žydėjimą skatinanti medžiaga. Preparato efektyvumą pajus tiek mėgėjas, tiek profesionalas. **Terra Hydrogel Aqua®** yra naujas, efektyvus, ekonomiškas ir ekologiškai saugus produktas drėgmės režimui valdyti.

miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96216 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51606, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

Girininkas – ir profesija, ir gyvenimo būdas

*Ukmergės miškų urėdijos kolektyvas šių metų sausio pabaigoje į užtarnautą poilsį išlydėjo ilgametį Pašilės girininkijos girininką **Marijoną Vilkeli**, kuris šioje girininkijoje girininkavo nuo 1980 m. rudens. Jam buvo suteikta aukščiausia – pirmą girininko kvalifikacinę klasę.*

„Šėjimas man nebuvo netikėtas. Tai su miškų urėdijos administracija aptarėme prieš dvejus metus. Išeinu labai ramus, nes mane pakeitė daugiau nei tris dešimtmečius girininko pavaduotoju dirbantis ir puikiai girininkiją pažįstantis Gestautas Lazauskas“, – sakė Marijonas Vilkelis, kai vasario pradžioje susitikome pokalbiui.

Ilgametis girininkas neslėpė, jog mintys keisti darbą jo nelankė: „Galbūt todėl, kad miškininkas nori matyti savo darbo vaisius. O medis per metus kitus neužauga. Man pasisekė: jau sulaukiau, kad iš kadaise savo sodintų pušų ar eglių galėčiau išsipjauti medienos...“

Per 35-erius vadovavimo Pašilės girininkijai metus M. Vilkelis be įprastinių miško darbų ypač daug nuveikė, kad Ukmergę supančiuose miškuose atsirastų rekreacinės zonos, sveikatingumo takai. Tai kurdamas miškininkas siekė, jog sutvarkyta aplinka trauktų ir džiugintų ukmergiškius, svečius.

„Maniau, kad pavyks išauklėti miško lankytojus, jie negriauš, nelaužys, kas gražaus yra sukurta. Dabar supratau, kad klydau...“ – apgailestavo tarnybą paliekantis girininkas.

Širvintų rajone, Musninkuose baigus vidurinę mokyklą, Marijonui, kaip ir trims jo broliams, profesijas parinko tėtis. „Jis nusprendė, kad aš turėčiau būti miškininku. Matyt, įžvelgė, jog turiu šiam darbui labiausiai tinkančių savybių“. Į prisiminimus nuklydęs pašnekovas mano, jog sūnums profesijas numatęs tėtis nesuklydo.

Baigęs 1972 m. Kauno miškų technikumą, Marijonas grįžo į gimtinę, įsidarbino tuometiniam Ukmergės miškų ūkio gamybiniame susivienijimui priklausančiame padalinyje inžinieriumi. Darbas patiko, sekėsi, tačiau jaunas specialistas svajojo apie šiek tiek kitokią veiklą: „Ne itin mėgau sėdėti kabinete prie popierių. Mane labiau traukė darbas miške.“

M. Vilkelis buvo nusižiūrėjęs girininkiją Panevėžio rajone. Kai ją aplankęs užsuko į Ukmergės MUGS, sutiktas tuometinis jo direktorius Antanas Hofmanas paparė: „Ko ten lakstai...“

Direktorius pasiūlė keltis į Ukmergę, žadėjo priimti priemiestinę Pašilės girininkijos girininku. „Gavau butą ir naują motociklą. Taip 1980 m. spalį su žmona Natalija atsikraustėme į Ukmergę“, – sakė miškininkas.

Pašilės girininkija – išskirtinė

Buvęs Ukmergės miškininkų vadovas A. Hofmanas pasakojo, kad priemiestinę Pašilės girininkiją susivienijime buvusi išskirtinė: „Jai

Buvęs ilgametis Pašilės girininkas Marijonas Vilkelis

JONO DANAUSKO nuotraukos

vadovauti buvo skiriami pareigas palikę direktoriai. Jie čia baigdavo darbinę karjerą. M. Vilkelis šią tradiciją pažeidė...“

A. Hofmano teigimu, nemažą dalį Pašilės girininkijos sudarė su miestu besiribojantys parkiniai miškai. Tad jų priežiūra, tvarkymas reikalavo ypatingesnio dėmesio. Be to, šios girininkijos vadovui teko rūpintis ir Varinės gyvenvietę.

„M. Vilkelis – iniciatyvus žmogus. Jis nemažai metų sėkmingai vadovavo miškų urėdijoje Girininkų tarybai, buvo renkamas Lietuvos miškininkų sąjungos Girininkų bendrijos tarybos pirmininko pavaduotoju“, – pažymėjo buvęs Ukmergės miškų urėdas A. Hofmanas.

Miesto kaimynystė – ne į naudą

Pašilės girininkijai priklauso 3259 ha valstybinio miško, taip pat jos teritorijoje yra beveik 1000 ha privačių miškų. M. Vilkelis mena, kad pradėjęs dirbti girininkijoje rado 15 žmonių. Jie atlikdavo didžiumą miško priežiūros, tvarkymo darbų. Dabar likę 4 darbuotojai. „Miškuose dirba daug samdytų žmonių, technikos. Tai padeda mums racionaliau naudoti lėšas“, – paaiškino reformas girininkas. Bet į savo valdas įsileisdami darbo jėgą „iš šalies“, miškininkai yra priversti daugiau laiko skirti rangovų darbo kontrolei, bendravimui.

Vietos miškininkams tenka susitikti ne tik su dirbančiais miške, bet ir čia atvykstančiais miestiečiais ar šalia miško gyvenančiais žmonėmis. „Kaimynystė su miestu miškui – tragiška. Miestiečiams patinka laiką leisti sutvarkytuose miškuose, tačiau čia deramai elgtis moka ne visi. Daugelis visiškai nesuka galvos, kad jų išmestas atliekas kažkas turės surinkti, kad sulaužytą rekreacinį inventorių teks remontuoti“, – apgailestavo buvęs girininkas.

Kas nereikalinga - į mišką

Miškininkus nedžiugina ir kaimynystė su miestiečių sodų bendrijomis. „Gerai, jei sodas aptvertas. Bet jei tvoros nėra, sodininkams nereikalingi daiktai, šiukšlės keliauja į šalia esantį mišką. Po to piktnasi ir ginasi, kad atliekos – ne jų“, – kalbėjo M. Vilkelis ir prisiminė nesėkmingą įvykį.

Rekreacinis – sveikatingumo takas

Vieną rytą girininkijos darbuotojai gerokai nustebo, prie „Pušėlės“ sodų bendrijos esančiame šile išvydę šviežiai paliktas šiukšlių krūveles. Jų nuostaba dar padidėjo, kai atokiau tarp medžių aptiko gerokai aplamdytą šiukšlių konteinerį. Netrukus išaiškėjo, kad aikštelėje prie sodų pastatytą konteinerį kažkas automobiliu porą kilometrų tempė per mišką...

„Sunku suprasti, kas dedasi žmonių, kurie prie automobilio prikabina konteinerį su atliekomis ir jį ne vieną kilometrą velka per mišką, galvose... Apie ką galvoja tie, kurie ant vaizdingoje vietoje pastatyto stalo užkuria laužą? Arba laužavietę juosiančius didžiulius akmenis nuridena nuo stataus upės šlaito... Kodėl žmonės tokie pikti miške ir ant ko jie čia pyksta?“ – iki šiol į šiuos klausimus ilgametis girininkas nerado atsakymo ir nelabai tiki, kad situacija greitai į gerą nepasikeis. Nebent užaugę piktadarių vaikai nekartos tėvų klaidų? Tačiau jie augdami turi matyti teigiamus pavyzdžius.

M. Vilkeliui sektina atrodo Lenkijos miškininkų patirtis. Šioje šalyje pagarba miškui ir jame dirbantiems žmonėms ugdoma nuo mažumės. Lenkams įprasta, kad kiekviena girininkija bičiuliaujasi su vaikų darželiais, turi savo šefuojamą klasę mokykloje. Mokiniais kartą per savaitę viena pamoka vyksta miške. Jie nuolat iš arti mato visus miškininkų darbus, susipažįsta su augalija, gyvūnais. Tokia patirtis moko ne tik atsakingo elgesio gamtoje, bet ir padeda realiai vertinti miške vykdomą veiklą.

„Nuo mažens būdami arti gamtos, lenkų vaikai natūraliai reaguoja į pjaunamą medį. Jie tuo nesistebi, supranta, kad ir miške imamas derlius“, – mintimis dalijosi ilgametis girininkas. Tad Lenkijoje ir miškininko profesija yra tarp populiariausių, ir tai rodo, jog einama teisinga linkme.

Pasodintus ąžuolus aptveria

M. Vilkelis teigia, kad Pašilės girininkijoje auga visi šalies miškuose sutinkami medžiai. Tačiau vyraujanti rūšis – pušys, nors pagal dirvožemio struktūrą čia galėtų vešėti ir eglės. Iki 1989-ųjų girininkijos miškuose žaliavo daugybė kadagių. Tačiau po Jonavos „Azoto“ gamykloje įvykusios avarijos didžiulia jų nudžiūvo ir neatžėlė.

Jis nesunkiai suskaičiuoja, kiek per girininkavimo metus buvo pasodinta miško: „Per metus vidutiniškai užsodinama apie 15 ha. Tad per 35 metus susidarytų daugiau nei 500 hektarų. Beje, iškirsta gerokai mažiau, nors kartais žmonės ir kitaip mano.“

„Pasodinę ąžuolus, teritoriją stengiamės aptverti aukšta tvora. Tik taip galime bandyti apsiginti nuo briedžių. Jie žaloja ir pušynus. Vienas žvėris per žiemą gali sunaikinti 5-6 ha šių medynų jaunūlynų. Stambus briedis nesunkiai nulenkia 3 metrų pušį ir nuskabo jos viršūnėje sukrautus pumpurus“ – pasakojo M. Vilkelis.

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

Nepertraukiamas miško darbų ciklas – kerti, atsodinti, saugai...

Didelės žalos miškams padaro ir gaisrai. Pasak pašnekovo, kartais vasarą girininkijoje jų kildavo net iki dviejų dešimčių. Tik pernykštė vasara buvo išskirtinė – nekilo nė vieno gaisro.

„Miškas turi būti akylai stebimas visais metų laikais. Todėl čia dirbantiems žmonėms sudėtinga atitrūkti, išeiti ilgesnių atostogų. Kartais mes pajuokaujame, kad miškininkas – ne profesija, o gyvenimo būdas“, – sakė M. Vilkelis.

Įkūrė miško parką

Buvęs Ukmergės miškų urėdas, dabar Seimo narys Kazys Grybauskas mano, kad ukmergiškiai M. Vilkeliui labiausiai turėtų būti dėkingi už jo darbus, atlikus gražinant aplink miestą augančius miškus, juose kuriant poilsio zonas, tiesiant kelius. Ypač didelį jo indėlis kuriant Didžiosios Kovos apygardos partizanų parką Kadrėnų kaime. Pats girininkas čia išskirtinių nuopelnų sau nėra linkęs priimti. Jis džiaugiasi sutikęs energingą ir iniciatyvų monsinjorą kunigą Alfonsą Svarinską: „Radome bendrą kalbą ir kartu įgyvendinome tai, ką šviesios atminties monsinjoras buvo sumanęs“.

Prakalbęs apie daugiau nei 20 ha užimančią miško parką, M. Vilkelis dėl jo ateities ramus – jei lankytojams parko reikės, jis tikrai neišnyks. Rūpestingas šeimininkas tik užsimena, kad čia pastatytiems mediniams kryžiams jau reikalingas remontas, daugelį jų būtina perdažyti: „Laukia nelengvas darbas, nes pasiekti aukštus kryžius nebus paprasta.“

Įvertino Pasivymėjimo ženklus

Dabartinis Ukmergės miškų urėdijos urėdas Vigantas Kraujalis ilgametį girininką pavadino žmogumi, kurio didelė gyvenimo dalis prabėgo miške, kuriam darbas buvo neatsiejama gyvenimo dalis. M. Vilkeliui už pareigingumą, sąžiningumą, profesionalumą, aktyvią bendruomeninę veiklą, ilgametį ir atsakingą vadovavimą girininkijai skirtas Generalinės miškų urėdijos pasivymėjimo ženklas „Už nepriekaištingą tarnybą“. Ukmergės miškininkų kolektyvas, išleisdamas ilgametį kolegą į užtarnautą poilsį, jam išsakė daug gražių linkėjimų, padėkos žodžių.

Vieną gyvenimo etapą baigęs ir įžengęs į kitą Marijonas Vilkelis sakė, kad nėra nusiteikęs pasyviai poilsiui: „Veiklos tikrai nepristigsiu. Esu medžiotojas, turiu nuosavą mišką, tad namuose neužsisėdėsiu. Sūnus statosi namą – būsiu darbų vykdytoju. Pavasarį žmonai pagelbėsiu sode, prie namų tvarkant aplinką“.

LORETA EŽERSKYTĖ
(„Gimtoji žemė“, 2016 02 06)

Jauniausio girininko ir jauniausio pavaduotojo tandemas Poškonyse

GINTARĖ JANIŠKIENĖ

Važiuodama į Poškonų girininkiją (Šalčininkų miškų urėdija) galvoju, kaip vis dėlto gera ištrūkti iš miesto – pro automobilio langą grožėtis miesteliais, laukais ir miškais, pasidžiaugti, kad lapė suspėjo laimingai perbėgti kelią, akimis palydėti sugrįžtančių žąsų pulką. Ne iš karto suradau posūkį į romantišką liepų alėją link girininkijos, todėl spausdama ranką mane pasitikusiems Poškonų girininkui Jaroslavui Aleksukui ir jo pavaduotojui Jurijui Prokopovičiui draugiškai pabarau vyrus – kurgi jūsų graži (manau, turėtų būti medinė) rodyklė su užrašu „Poškonų girininkija“? Rodyklė yra, parodė, ji tikrai graži, užrašas medyje išraižytas, tik žemė dar įšalusi, bus pastatyta kai tik pavasario šiluma žemę atleis.

„Jeinu į mišką ir ramiai jaučiuosi, ir oras miške kitoks. Gyvenau kelis mėnesius Vilniuje, žinau, koks tas miesto gyvenimas, bet man čia geriau“, – sako 22-ųjų metų Poškonų girininko pavaduotojas Jurijus Prokopovičius.

AUTORĖS nuotraukos

Žurnalas „Mūsų girios“ šiemet žvalgosi jaunų gabių žmonių, sėkmingai suradusių savo vietą miškininkystėje, Poškonyse tokius sutikau iš karto du. Jurijui – dvidešimt dveji, jis jauniausias girininko pavaduotojas Šalčininkų miškų urėdijoje, o jo vadovas Jaroslavas – jauniausias urėdijos girininkas (37-erių metų).

Poškonų girininkija – jaunų specialistų kalvė

Akivaizdu, kad valstybinių miškų srityje jauniems žmonėms įsidarbinti galimybių yra, o gabiems – ir karjeros durys plačios. Šešetą metų Poškonų girininkijai vadovaujantis Jaroslavas į darbą priėmė jau trečią savo pavaduotoją. Pirmasis šį postą iškeitė į miškų urėdijos vadybininko poziciją ir perėjo dirbti į Generalinę miškų urėdiją, kitas pasirinko doktorantūros studijas, o dabartinis – Jurijus irgi prasitarė, kad norės tęsti mokslus universitete.

„Jeigu žmogus nori ir stengiasi, tai ir karjeros laiptais gali pakilti. Jeigu yra noras mokytis – jam bus uždegta žalia šviesa“, – tvirtina Jaroslavas.

Savo pavaduotojo darbu jis labai patenkintas. Džiaugiasi, kad Jurijus atsakingas ir darbštus ir kad galima juo pasitikėti. Girininkas žino, kad visos užduotys bus atliktos gerai, laiku ir nereikės vaikino raginti.

„Jis greitai suvokia darbų esmę, o jei kyla klausimų, pasidomi, išsiaiškina ir dirba. Aš jo darbu labai patenkintas“, – apie savo pavaduotoją kalba Jaroslavas ir pabrėžia, kad visas nedidelis jų kolektyvas darnus ir draugiškas.

Gimtame krašte darbo vieta atsirado

Abu vyrai, o taip pat ir Poškonų eigulys – vietiniai, netoli nuo Poškonų augę, todėl paklausiu, ar būna atvykėlių iš toliau, ar jiems čia nepatinka, jei neužsibūna. Jaroslavas su apmaudu pasakoja, kad jaunimo aplinkinėse gyvenvietėse liko mažai, sako, iš kitur atvykusiems sunkiau prisitaikyti, draugų ir pramogų susirasti. O vietiniai savo kraštą myli – jų šaknys čia suleistos.

Dabartinis girininko pavaduotojas Jurijus kilęs iš Miežiškių kaimo, gimnaziją baigė Eišiškėse. Namuose su artimaisiais kalbėjo lenkiškai, bet su apylinkių gyventojais gali kalbėtis, kaip tik jie nori – lietuviškai, rusiškai, maišyta vietine rusų-baltarusių kalba. Jurijus čia – savas. Neplanavo būtinai į savo gimtus kraštus grįžti, bet taip (palankiai) aplinkybės susiklostė.

Pats šį kelią atrado, Jurijaus šeimoje miškininkų nebuvo. Nuo vaikystės mėgo miške būti, uogaudavo, grybaudavo, žvėrelius ir paukščius stebėdavo, knygas apie tai skaitė. Nė nebaigęs 12-tos klasės pjūklininko padėjėju miške dirbo. Ir biologijos mokslas patiko, todėl ir nusprendė į Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegiją stoti. Praktiką atliko Šalčininkėlių girininkijoje, dar bestudijuodamas įsidarbino Poškonų girininkijoje miško darbininku, o gavęs diplomą į rankas, ėmė atidžiai stebėti skelbiamus konkursus. Nereikėjo ilgai laukti – jau po kelių mėnesių atsirado laisva vieta. Priėmimo komisija nusprendė, kad Jurijus geriau nei jo konkurentė pademonstravo miškininkui reikalingas žinias, ir jis buvo priimtas Poškonų girininko pavaduotoju. Būna gi, kad likimas sėkmės kilmą kai kam ant kelio nutiesia.

Jurijus pasakoja, kad ne jis vienas toks – nemažai jo studijų draugų dirba miškų ūkyje, karjeros laiptais kopia, bet neslepia, kad yra ir į Angliją emigravusių.

„Jeigu nori žmogus dirbti, tai galima įsidarbinti“, – paprastai aiškina jaunasis pavaduotojas. – „O jeigu myli darbą, tai patinka ir dirbti. Man patinka“.

Jurijus sako, kad jo darbas tikrai nenuobodus – ne tik kabinete ataskaitas ruošia, bet ir miške dažnai būna. Jis žmogus, mylintis gamtą, kiekvieną beržą akimis paglosto – tai jo medis, kėkštus visada pastebi – šis paukštis jam gražiausias.

„Įeinu į mišką ir ramiai jaučiuosi, ir oras miške kitoks. Gyvenau kelis mėnesius Vilniuje, žinau, koks tas miesto gyvenimas, bet man čia geriau. Ir su šeima kone kasdien miške pasivaikštome. Grybaujame, uogaujame. Sūnus jau ūgtelėjo – dabar galės pats miško takeliais pabėgioti“, – gyvenimu Poškonyse džiaugiasi Jurijus.

Pasienio zonoje savos taisyklės

Poškonių girininkijoje per metus nukertama apie 10 tūkst. m³ medienos, būna apie 20 ha retinimo kirtimo, 36 ha einamojo kirtimo, 7-8 tūkst. m³ pagrindinio kirtimo. Svarbu dirbti pagal numatytus planus ir atsakingai koordinuoti rangovų darbus.

Girininkija patenka į pasienio zoną, todėl čia galioja ypatinga tvarka. Miškininkai visada nešiojasi išduotus jiems leidimus, be leidimų nė rangovai nieko neišveža. Vieninteliame kelyje iš Lietuvos, apendicitu praminto krašto, įrengtas pasieniečių patikros postas – pareigūnai kiekvieną automobilį patikrina, mato, kas ir ką veža. Jie bendradarbiauja su miškininkais, iš karto praneštų, jeigu ką įtartino pastebėtų. Vagysčių nepasitaiko, bet brakonieriaavimo atvejų buvo.

Jaroslavas papasakoja istoriją apie sniege aptiktus žmogaus pėdsakus, kurie nuvedė iki žvėries krauju aptaškytos vietos, o toliau – iki pat kilpomis žvėris gaudžiusio gyventojų namų. Iškviešti Gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos pareigūnai pas jį ir stirną negyvą aptiko. Girininkui ypač apmaudu dėl šio atvejo todėl, kad tai įvyko ankstyvą pavasarį, kai stirnos palikuonių jau galėjo būti atsivedusios.

Nebūčiau žurnaliste, jei nepaklausčiau ir apie medžių išvartas miške pakeliui į Poškonis. Paaiškėjo, kad mačiau privačius miškus. Jaroslavas pasakoja, kad ir pas juos būna vėjavartos, bet jie mišką prižiūri, neužleidžia. Greitai sutvarkyti svarbu – kad kenkėjų neprisiveistų.

Poškonių girininkijoje veikia trys medžiotojų būreliai. Jaroslavas irgi medžioja, jis sako, kad medžiotojai – pirmiausiai gamtos mylėtojai ir sergėtojai, be to reikia ir žvėrių populiacijų dydį reguliuoti.

Įdomu, kad jų miškuose yra ir į raudonąją knygą įtrauktų gyvūnų – žmonės sako lūšių miške matę, vienas darbininkas pasakojo stumbrą pastebėjęs, pasieniečiai tikina mešką buvo sutikę (gal iš Baltarusijos atklydo). Šernų dabar mažai belikę.

Poškonių girininkijos teritorijoje – 5959 ha miškų, valstybinių – daugiau nei 3000 ha. Į teritoriją patenka Dieveniškų istorinis regioninis parkas, nemažai saugomų krašto-

Poškonių girininkas Jaroslavas Aleksiukas užsiima bitininkyste, laisvalaikio pamoko ir savo naująjį pavaduotoją Jurijų Prokopovičių bitėmis pasirūpinti.

vaizdžio objektų: keli pilkapiai, Dainavėlės kalva, Grybiškių ažuolas, Šiudainių kaimo kapinės.

Turistų gražiose vietose netrūksta, o miškininkams tenka pasirūpinti poilsiui įrengtomis vietomis, kuriose, deja, lankytojai ne visada tinkamai elgiasi. Apmaudi istorija – kai vienos pavėsinės stogą poilsiautojai nuplėšė tam, kad laužą susikurtų, teko viską sutvarkyti, naują stogą uždengti.

Bendruomenė miškininkus gerbia, į renginius pasikviečia. Tradiciškai pavasarį miškininkai drauge su moksleiviais inkilus paukščiams kabina, apie miškus vaikams papasakoja. Gražu – juk taip gimsta vaikų širdyse meilė gamtai.

www.uniforest.com

Geriausią pagalbą ten, kur neįvažiuoja miško technika

- Visa technika sertifikuota KWF
- Profesionalus, patikimas ir paprastas naudojimas
- Nepamainoma pagalba dirbant pelkiniuose, šlaitiniuose miškuose
- Efektyvi investicija už protingą kainą
- Didžiulis pasirinkimas pagal galingumą ir papildomus priedus

mob. tel. 8 670 24481

miskui.lt
UAB „MMC Forest“

2 pav. Cilindro aušinimo srauto judėjimas, dirbant varikliui

Atnaujinti STIHL motorpjūkliai

Naujieji ES išmetamųjų dujų normatyvai mažiesiems mechanizms daugumos gamintojų jau įgyvendinti, vykdam atitinkamus techninius reikalavimus bei sprendimus ir atitinkamu laiku etapais pateikiant sandraugos šalių rinkoms konstrukciškai pakeistus įrenginius. Dauguma šių mechanizmų jau įsitvirtino rinkoje. Gal kai kurie naudotojai ir jaučia nostalgiją seniesiems mechanizms, tačiau, kaip ir kitose mašinų, įrenginių gamybos srityse, nauja visada negrįžtamai pakeičia sena.

Atėjo laikas pakeitimams, įvertinus naujųjų mechanizmų eksploataavimo patirtį. Šiandien, dirbant motoriniu pjūkle ar kitu mechanizmu, svarbus jo svoris, vibracijos vertės, triukšmas bei kiti parametrai, užtikrinantys ergonomišką darbą. Ypač tai aktualu, kai įrenginiai intensyviai naudojami kasdien.

1 pav. Naujas motorpjūklių MS 261 ir 362 cilindras (dešinėje).

STIHL atnaujino ir pateikė ES šalių rinkoms vienus intensyviausiai naudojamų savo asortimento motorinių instrumentų – profesionalius motorinius pjūklus STIHL MS 261 ir 362. Taigi, mūsų rinkoje šiais metais atsirado keturi atnaujinti profesionalūs motorpjūkliai.

Svarbiausi pakeitimai atlikti įrenginių cilindre – kardinaliai pakeista aušinimo briaunų orientacija bei jų forma (1 pav. dešinėje pusėje pavaizduota naujoji cilindro versija). Kaip ir daugumos naujųjų STIHL modelių motorinių pjūklų ir kitų įrenginių cilindrai yra gaminami STIHL gamykloje Brazilijoje.

Tokia briaunų orientacija ir forma pakeičia cilindro aušinimui skirtą oro srauto, kurį sukuria smagračio sparnuotė, judėjimo pobūdį – jis sutinka mažesnę pasipriešinimą bei daug efektyviau stumia karštą orą nuo briaunuoto cilindro paviršiaus. Taigi, niekad neturėję prasto aušinimo, šių intensyviai naudojamų motorinių pjūklų varikliai turi dar efektyvesnį ir našesnį aušinimą (2 pav.).

Dar vienas svarbus cilindro konstrukcinės naujovės rezultatas – mažesnė cilindro briaunų ir kito jo paviršiaus tarša. Visi medkirčiai ir kiti motorinių pjūklų naudotojai puikiai žino, kad cilindro išorės priežiūra (jos švaros palaikymas) yra vienas iš svarbiausių įrenginio priežiūros darbų. Esant nešvariam cilindrui, jis tarsi „apsivelka kailinius“: sumažėja šilumos nuvedimas nuo jo paviršiaus, pakyla temperatūra viduje ir rezultatas būna liūdnas – perkaitęs ir suraižytas cilindro vidus ir stūmoklis. Šių detalių pakeitimas, įskaitant ir darbo kaštus, dažnai sudaro daugiau nei trečdalį naujo pjūklo vertės. Neretai ši si-

tuacija būna ir karštų diskusijų tarp naudotojo ir pardavėjo objektas dėl garantinio (nemokamo) ar mokamo remonto. Aišku, prie cilindro perkaitimo gali prisidėti ir kiti veiksniai (oro srauto kanalų tarša iki cilindro, smagračio briaunų tarša, grotelių, pro kurias patenka oras aušinimui, tarša, metų laikas, darbo pobūdis: genėjimas ar malkų pjaustymas ir kt.). Tačiau cilindro būklė – bene svarbiausias veiksnys.

Taigi, pakeitus motorpjūkliuose cilindro briaunų išdėstymą bei formą, nešvarumai, judėdami su oro srautu, aušinančiu cilindrą, neužsilaiko ant jo, o pašalinami išorėn.

Efektyvesnis aušinimas bei cilindro taršos sumažėjimas turėjo įtakos dar vienam labai svarbiam motorinio pjūklo rodikliui – variklio galios padidinimui. Atitinkamai pakeitus variklio cilindrą, MS 261 bei 261 C-M (su elektroniniu valdikliu) modeliuose galia nuo 2,8 kW padidėjo iki 3,0 kW. Medkirčiai, kurie dar atsimeina senąją MS 260, turėjusį 2,6 kW galios variklį, tikrai nepažintų dabartinio atitiktens. MS 362 ir 362 C-M galia nuo 3,4 kW pakito iki 3,5 kW.

Tačiau pakitimai neapsiribojo tik galios padidėjimu. Labai svarbu, kad šiuose modeliuose sumažintas ir bazinis (be juostos, grandinės, degalų bei alyvos) svoris: MS 261 serijai – 0,3 kg, MS 362 – 0,2 kg. Didesnė galia ir mažesnis svoris pakeitė šių ypač populiarių tarp profesionalių medkirčių STIHL motorpjūklių galimybes bei ergonomiką. Skirtumai tikrai juntami ir nenuginčijami.

3 pav. Detalės, kurioms buvo atlikti pakeitimai.

3 pav. pavaizduotos abiejų motorpjūklių detalės, kuriose atlikti konstrukciniai pakeitimai, lyginant su ankstesniąja versija, ir turėję įtakos įrenginių techniniams bei eksploataciniams duomenims.

Dar viena naujovė, turėsianti reikšmės profesionalių motorinių pjūklių ergonomikai, – netrukus atsirasiančios lengvesnės pjovimo juostos Rollomatic Light (4 pav.).

4 pav. Rollomatic Light pjovimo juosta profesionaliems motorpjūklams.

STIHL pjovimo juostų asortimente palengvintos pjovimo juostos anksčiau buvo gaminamos (jos gaminamos ir dabar) tik mėgėjiškiems motoriniams pjūklams. Jos ne itin populiarios, nes ir pjūklai taip pat nepasižymi dideliu svoriu. Be to, kai kuriuos naudotojus gąsdina didesnis jų elastingumas. Ilgą darbo dieną dirbant motorpjūkliu, turinčiu didesnę galią ir tuo pačiu svorį, dažnai reikalinga ilgesnė ir, žinoma, sunkesnė pjovimo juosta. Todėl kiekviena dešimtis gramų tampa labai svarbi. Naujose palengvintose juostose taikoma kitokia gamintojų technologija nei mėgėjiškose – dalis vientisos pjovimo juostos yra užpildoma, taikant STIHL patentuotą technologinį procesą, specialiuoju juodos spalvos armuotu polimerų mišiniu, kurio panaudojimas nesumažina juostos tvirtumo. Kadangi pasaulio rinkose vėl pastebimas didesnės galios, sunkesnių motorinių pjūklių poreikis, ir mūsų šalyje tokios juostos tikrai taps populiariomis. Kol kas STIHL gamina jas tik 50 cm ilgio, bet ateityje numatoma gaminti ir kitų ilgių tokias pjovimo juostas.

Naujų technologijų inovacijose pirmaujantys mažų mechanizmų gamintojai santykinai nenusileidžia automobilių pramonės vystymosi tendencijoms, nors kai kas iš pirmo žvilgsnio ir atrodo neįprastai ar ne taip patikimai pagaminama ir pateikiama rinkai nei anksčiau. Tačiau tokie gamintojai turi šiek tiek kitokias užduotis ir tikslus, kurie tikrai verti investicijų, diktuojamų besikeičiančių aplinkybių bei reikalavimų.

EDUARDAS DERENKA
Mocevičiaus firmos „Ginalas“ vadovo pavaduotojas

Šiek tiek apie miškininkų pinigus

Pastaruoju metu žiniasklaidoje kai kurie miškų žinybos vadovai reiškė apgailestavimą, kad miškų urėdijose darbuotojų atlyginimų vidurkis po daugelio metų tapo mažesnis už šalies vidurkį. Šis faktas naudojamas kaip vienas iš argumentų, kad dabartinė valstybinių miškų sistema „pavargo“ ir būtina ją pertvarkyti. Pagrindinis tokio pertvarkymo veiksnys būtų radikalus darbuotojų skaičiaus sumažinimas – vienus paliekant visiškai be pajamų, bet jų sąskaita išsprendžiant likusiųjų problemas.

Nežinia dėl kurių priežasčių šalies Vyriausybė pakeitė valstybės įmonių vadovų darbo apmokėjimo tvarką. Generaliniam miškų urėdui, vadovaujantis šia tvarka, nustačius naujus miškų urėdijų vadovų atlyginimus, buvo įdomu įvertinti jų pokyčius. Nors sakoma, kad skaičiuoti svetimus pinigus neetiška, tačiau žinant, kad ir miškų urėdijų vadovų atlyginimai „semiama“ iš to paties miškų urėdijų darbo užmokesčio fondo (DUF-o), padarykime šią nuodėmę.

Pasižvalgius po miškų urėdijų internetinėse svetainėse skelbiamus vadovų atlyginimus ir palyginus juos su naujaisiais, galima drąsiai teigti, kad jie didėja ne mažiau kaip 10 proc., o kai kam ir daugiau. Tad nežymus miškų urėdijų DUF-ų padidinimas 2016 m. kaip tik ir bus sunaudotas šiam reikalui. Nieko naujo čia nėra. Prisiminkime, kad 2002 m. valstybės įmonių vadovų atlyginimai buvo koeficientais susieti su minimalia mėnesine alga (MMA), kuri nuo 430 Lt per penketą metų išaugo iki 800 Lt arba beveik dvigubai. Tačiau tai niekaip neįtakojė eilinių miškų urėdijų darbuotojų atlyginimų, nes jie buvo priklausomi tik nuo miškų urėdijų vadovų geros valios. Spaudžiama savo narių, LMPF ieškojo būdų, kaip iš šios situacijos išeiti. Po ilgų derybų Generalinė miškų urėdija patvirtino rekomendacinius pareigybinių atlyginimų koeficientus, kurie nebuvo privalomi, o vadinamosios koeficientų „šakutės“ buvo labai plačios. Tad tą patį darbą dirbančių darbuotojų atlyginimas galėjo skirtis dvigubai. Bet pagrindinis tikslas buvo pasiektas – eilinių darbuotojų, kaip ir vadovų, atlyginimai buvo susieti su MMA. Deja, džiaugsmas buvo trumpas. Kai kurios miškų urėdijos net nespėjo darbuotojų atlyginimų „priřiřti“ prie MMA. Tais pačiais metais prasidėjo miškų urėdijų DUF-ų ribojimai, o greitai atėjus ekonominei krizei ilgam „užsikonservavo“ MMA.

Generalinė miškų urėdija net ir pasibaigus krizei laikė „išaldytus“ miškų urėdijų DUF-us. Tad darbuotojų atlyginimų vidurkis kilo labai mažai, kaip sakoma, iš sutaupytų rezervų. Bent trejetą metų iš eilės LMPF, turėdama ir daugumos miškų urėdijų vadovų pritarimą, net jų skatinama, žodžiu ir raštu kreipėsi į Generalinę miškų urėdiją su raginimais leisti padidinti miškų urėdijų DUF-us ir taip sudaryti oficialią galimybę ženkliau padidinti visų darbuotojų atlyginimus. Tuo metu šią galimybę turėjo dauguma miškų urėdijų. Deja, tam nebuvo pritarta. Todėl dabar gana keistai atrodo valstybinių miškų vadovybės nusistebėjimas dėl mažesnio miškų urėdijų darbuotojų atlyginimo vidurkio už šalies vidurkį, juo labiau šio fakto naudojimas įrodyti valstybinių miškų sistemos „nuovargį“.

Lietuvoje yra vienas iš didžiausių Europos Sąjungoje vadovų ir darbuotojų atlyginimų skirtumų – net 7 kartai. Palyginkime: Norvegijoje šis skirtumas yra 2,3, Estijoje – 4,7 karto.

Bliekia tik pritarti aplinkos viceministro Lino Jonausko vadovaujamos darbo grupės, sudarytos pasiūlymams dėl valdymo tobulinimo, pastebėjimams į nepagrįstai didelius darbo užmokesčio skirtumus tarp tas pačias funkcijas skirtingose miškų urėdijose vykančių specialistų bei didelius skirtumus tarp vadovaujančių darbuotojų ir specialistų visose miškų urėdijose. Pritariame ir darbo grupės rekomendacijai susieti visų grandžių specialistų darbo užmokesčio dydį su miškų urėdo darbo užmokesčio dydžiu. Atlyginimų skirtumai pagal naująją apmokėjimo tvarką tarp daugiausiai ir mažiausiai apmokamų miškų urėdijų vadovų yra tik 15 proc., o tarp tas pačias funkcijas skirtingose miškų urėdijose atliekančių darbuotojų atlyginimų šie skirtumai žymiai didesni – keli šimtai eurų.

Miškų urėdijų vadovų atlyginimus perskaičiuojant pagal naują tvarką, būtų gera proga sutvarkyti ir visą miškų urėdijų darbuotojų atlyginimų vertikale, priskiriant miškų urėdijas prie apmokėjimo grupių pagal vadovams nustatytus atlyginimus. Šiek tiek abejonių kelia miškų urėdijų veiklos vertinimo rodiklių sąlyginiais vienetais koeficientai, kai už valdomų valstybinės reikšmės miškų plotą skiriama 0,3 dydžio koeficientas. Šis rodiklis nepriklauso nuo veiklos, o už pasiektą grynąjį pelną, kuris iš tikrųjų atspindi veiklos rezultatą, tėra skirta tik 0,1 koeficiento. Gal vertėtų šiuos koeficientus sukeisti vietomis arba bent jų reikšmes sulyginti?..

Dar vienas argumentas: valstybės tarnautojų pareiginės algos bazinis dydis (130,5 eurų) yra vis dar „krizinis“ ir anksčiau ar vėliau bus atstatytas į „ikikrizinį“ – iki 142 eurų. Čia tik laiko klausimas, nes spaudimas Vyriausybei yra didelis. Tuo pačiu didės ir nuo šio bazinio dydžio skaičiuojami atlyginimai. Tad nesusiejus visų miškų urėdijų specialistų darbo užmokesčio su vadovų atlyginimais, vėl sugrįš ta pati situacija, kai vadovaujančių darbuotojų ir kai kurių jiems prilygintųjų atlyginimai vėl augs, o eilinių darbuotojų – deja...

Paaiškinimas žinomas mintinai iš anksto – medienos kaina krito, nėra pinigų. Bet visų problemų sprendimas eilinių darbuotojų darbo užmokesčio sąskaita tampa pavojumi nacionaliniam saugumui. Tai neseniai įvardino šalies Prezidentė. Vertėtų susimąstyti.

INGA RUGINIENĖ
LMPF pirmininkė

Miškų urėdijų 2016 m. vasario mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Eur/m³

Sortimentas	2016 m. vasario mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2016 m. sausis=100	2016 m. sausio - vasario mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	56	98	57
Eglės pjautinieji rąstai	63	100	63
Ažuolo pjautinieji rąstai	190	99	191
Uosio pjautinieji rąstai	103	105	101
Drebulės pjautinieji rąstai	44	96	45
Beržo pjautinieji rąstai	71	100	71
Juodalksnio pjautinieji rąstai	54	104	53
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	50	102	50
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	37	100	37
Eglės popierrąščiai	22	100	22
Pušies popierrąščiai	23	100	23
Beržo popierrąščiai	23	100	23
Drebulės popierrąščiai	20	100	20
Uosio popierrąščiai	39	103	39
Plokščių mediena (spygliuočių)	18	106	18
Plokščių mediena (lapuočių)	17	100	17
Malkinė mediena	20	100	20
Iš viso apvalioji mediena	38	106	37

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

CHAIN
COBIOLUBE®

Už ekologišką ir svarų mišką!

Unikali BIO grandininė alyva Cobiolube® Chain tai:

- efektyvus pačios alyvos, taip pat harvesterio-pjūklo grandinių, pjovimo juostų ir guolių taupymas ir ekonomija
- 100 procentinis susiskaidymas ir ekologiškumas
- visiškai nekenksminga miškui, žvėrimis ir žmogui
- tinka vasaros ir žiemos sezono naudojimui
- sertifikuota Regulation (EC) No. 1907/2006.
- puikios naudotojų rekomendacijos, nepriekaištinga Suomiška kokybė

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96216 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 61506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

NOKIAN PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“

Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

nokian
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

Miške mus teskiria tik spindis...

LŽŪA 1979 m. baigusiam miškininkui Vidmantui Čaikauskui per 37 darbo metus teko gerai pažinti miškų urėdijų ir privačios miško įmonės veiklos specifiką, buvusias ir esamas miškininkystės problemas. Dirbdamas UAB „Bangenės miškas“ direktoriumi, jis geranoriškai bendrauja su valstybinių ir privačių miškų valdytojais, kolegomis. Nesvetima jam ir su miškais susijusi visuomeninė veikla – yra LMSA valdybos narys, aktyvus medžiotojas. Per miško darbus nepastebėjo, kad šių metų kovo 21 d. atėjo 60-metis.

Paprašėme Vidmantą Čaikauską pasidalinti su „Mūsų girių“ skaitytojais įsimintinesniais prisiminimais, kai kuriomis miškininkavimo įžvalgomis.

Gimėte Ignalinos rajono Naujojo Daugėlišio kaime, mokytojų šeimoje. Kas paskatino susidraugauti su miškais ir 1975-1979 m. studijuoti LŽŪA miškininkystę?

Su paminėtu kaimu mane sieja tik 1956 m. įrašas gimimo metrikuose, nes čia kurį laiką tėvai dirbo mokytojais. Iš tikrųjų vaikystė prabėgo pas senelius mažame Pempiškės kaimelyje, prisiglaudusiam prie miško. Į jį traukdavau su kaimo vaikais uogauti, grybauti ar žaisti, išmokau miške nepasiklysti, jaustis savu. Ir tėvų išsivežtas mokslams į Vilnių visas atostogas, dažnai ir savaitgalius su malonumu leisdavau senelių kaime. Taip brendo noras gyventi ne mieste, pažinti gamtą, būti girininku.

LŽŪA sutikote bendrakursę Reginą, būsimą žmoną, kilusią iš Kelmės rajono. Kartu pabaigėte studijas, bet profesinę karjerą pradėjote skirtingai: vienas – Nemenčinės miškų urėdijos Arvydų girininkijoje, Regina – apželdintoja Klaipėdos mieste. Kas lėmė tokį „išsivaikščiojimą“?

Tuo metu turėjome kiek skirtingus profesinius interesus: mane traukė gyvas miškas, girininkavimas, Reginą – labiau medelynų veikla, aplinkos apželdinimas. Abu norėjome būti savarankiški ir reikšmingi, tai ir pasiėmėme paskyrimus į priešingus Lietuvos pakraščius. Bet tolimas atstumas neišskyrė: po metų susituokėme, Regina susirado apželdintojos darbą Vilniaus rajone. Gimus pirmam sūnui teko dairytis darbo arčiau namų.

Taip 1983 m. pradėjome dirbti kartu Arvydų girininkijoje. Vėliau sužinojau, kad prieš karą atgautame Vilniaus krašte, Arvydų girininkijoje eiguliu dirbo ir mamos pusbrolis. Deja, karo ir pokario audros jį nubloškė iki Sibiro...

Už Jūsų pečių 15 girininkavimo metų patirtis, dirbant Nemenčinės miškų urėdijos Arvydų girininkijoje ir Ukmergės miškų urėdijos Šešuolių girininkijoje. Kokios įsiminė praktinės miškininkavimo pamokos, kam esate dėkingas už jas?

Gavęs paskyrimą dirbti tuometiniame Nemenčinės miškų ūkyje girininko pavaduotoju, vietoje sužinojau, kad teks iškart būti Arvydų girininkijos girininku. Paširpau: teorinių žinių buvau įgijęs pakankamai, bet praktinėje girininkijos veikloje jaučiausi visiškai neišmanėlis. Net barzdą užsiauginau, kad solidžiau tarp patyrusių kolegų atrodyčiau. Laimei, jie buvo labai geranoriški jaunam specialistui. Ypač esu dėkingas tuometiniam vyriausiajam miškininkui Antanui Kuzmai, kuriam daugiausiai įkyrėjau savo klausinėjimais, kaip įvykdyti įvairias planines užduotis, kurių būta ir absurdiškų.

Iš „viršaus“ gautame smulkmeniškame ūkinių darbų plane būdavo prirašyta ir visokių smulkių darbų darbėlių (pavyzdžiui, keružių iškirtimas, duobių kasimas, skruzdėlynų perkėlimas ir pan.), kuriems atlikti iš biudžeto skirti pinigai ir reikalauta kapeikos tikslumu juos įvykdyti. Net ir menkas nukrypimas nuo plano grėsė nemalonumais girininkui ir miškų ūkio vadovybei. Tai vertė

girininkus ataskaitose fiktyviai dangstyti vienus darbus kitais ir supinti „galus“ taip, kad nieks be jų nesuprastų. Kam nors „galus“ atpainiojus, galėjai nukentėti vienodai: ar tu pasisavinai pinigų savanaudiškais tikslais ar ūkiškai panaudojai kitam, prasmingesniam darbui.

Girininkijoje verkiant reikėjo suremontuoti sukrypusią pastato verandą. Iš kur paimti remontui lėšų? Klausinėjau ir senų girininkų, bet šie tik šypsojosi į usą... Pasukęs galvą, ataskaitoje parašiau, kad atliktas planinis keružynų kirtimas, kiti mažareikšmiai miško darbai nuošaliausiame girininkijos pakraštyje. Tokia išeitimi buvau labai patenkintas, kol antraisiais girininkavimo metais nesulaukiau planinės revizijos iš tuometinio Vilniaus miškų ūkio gamybinio susivienijimo. Revizorius 3 dienas purtė naujoko girininko ataskaitas, žymėjosi kokius darbus tikrins miške. Įtraukė ir „keružynus“. Vaikštom po mišką vieną dieną, kitą. Patikrinti darbai atrodo neblogai, o man vis sukasi galvoje, kaip apeiti lanku nekirstus „keružynus“. Paskutinės dienos popietę užsukome pas kirtėjus. Revizorius dėl kažko susiginčijo su darbininkais ir supykęs nėrė šalin nosies tiesumu per mišką. Aš risnoju iš paskos. Jis atsisuka į mane ir klausia, ar dar toli tie „keružiai“?... Sukaupęs visą kareivio Šveiko išmintį, paaiškinu, kad einame į priešingą pusę. Abu pradėjome juoktis ir nutarėme, kad laikas grįžti į girininkiją. Taip ir išliko girininko kepturė ant mano galvos...

Po 4 girininkavimo metų Arvyduose sulaukiau pasiūlymo persikelti į Ukmergės miškų urėdiją Šešuolių girininkijos girininku. Čia radau labai šaunų girininkijos kolektyvą, tikėjau pasilikti ilgam.

Kas gi pastūmėjo atsisakyti sėkmingai pasiektos vaikystės svajonės ir 1994 m. imtis neįprastos miško pramoninės-komercinės veiklos, o 2003 m. pereiti į privatų miško verslą?

Atkūrus šalies nepriklausomybę, ėmė keistis medienos prekybos pobūdis, plėstis miškininkų bendravimo su pasauliu galimybės – miškų urėdijai reikėjo šioje srityje angliškai kalbančio specialisto. Taip tuometinis Ukmergės miškų urėdas Antanas Hofmanas įkalbėjo mane rūpintis miškų urėdijos komercine veikla. Iš pradžių buvo įdomu, bet bėgant metams atsirado vis daugiau ir daugiau pildomų popierių, o nuo įprasto miško vis toliau ir toliau...

2003 m. pasikeitus miškų urėdijos vadovui, nutariau išbandyti save kitokioje veikloje ir pasitraukiau iš valdiškos tarnybos be konkretaus plano kuo užsiimsiu. Keletą mėnesių pailsėjęs įsidarbinau Panevėžyje privačių miškų veikla užsiimančioje įmonėje „Bangenės miškas“. Vėliau buvo ne vienas pasiūlymas grįžti į valstybinių miškų tarnybą, tačiau kartą išėjus nesisinorėjo dairytis atgal.

Gal galėtumėte palyginti darbo pobūdį valstybiniame ir privačiame miškų sektoriuje?

Miškininkystės požiūriu skirtumų ne tiek ir daug – miškai ir tikslai panašūs. Aišku, privačios miško valdos yra smulkios, darbų apimtys jose nedidelės. Todėl privačios įmonės veikla yra išmėtyta didelėje teritorijoje, tenka nuolat būti „ant ratų“. Užtat yra proga geriau pažinti savo kraštą, pamatyti daug įdomių vietų ir žmonių, geranoriškai pabendrauti su kolegomis iš miškų urėdijų. Vieni kitus stengiamės suprasti ir gerbti. Kaip yra pasakęs vienas garbus miškų urėdas, mus skiria tik 1,5 m pločio spindis. Gal tik pačiame aukščiausiam lygyje kurį laiką dvelkė šaltuku, bet tikėkimės, kad ir čia požiūris į privačius miškus ir juose dirbančius miškininkus pasikeis.

Kokios aplinkybės Jus suartino su LMSA aktyvu? Ką šioje asociacijos veikloje pozityvaus pavyko nuveikti ir kas keistina, netenkina miško savininkų bei privačių miško verslo įmonių?

Bedirbant privačioje miškininkystės įmonėje kažkaip savaime įsitraukiau į LMSA veiklą, nes asociacijos vadovas Algis Gaižutis moka suburti žmones bendram darbui ir

siekiams. Net stebiuosi, kaip jam pavyksta surinkti mūsų visų nuomones apie kaip iš gausybės rago besipilančius privataus miškininkavimo klausimus reglamentuojančius teisės aktų pakeitimus, jas apibendrinti ir argumentuotai pateikti bendrą LMSA poziciją bei ją ginti. Gaila, kad tiek įdėjus pastangų toli gražu ne visada į mūsų racionalius pasiūlymus valdžios institucijose atsižvelgiama. Ypač keista, kad norminiai aktai tampa vis sudėtingesni, kurie paprastam miško savininkui, o kartais ir specialistui sunkiai suprantami. Gal to ir siekiama, kad kartu su nepalankiomis mokesstinėmis nuostatomis būtų „išmuštas“ noras ką nors pačiam aktyviau daryti savo miške?

Kaip įrodyti, kad ūkinės veiklos reglamentavimas miškų urėdijai, valdančiai kelias dešimtis tūkstančių hektarų valstybės miško, ir smulkiam savininkui, turinčiam tik kelis hektarus miško, turėtų kažkiek skirtis. Nuolat bendraudamas su miškų savininkais matau, kaip keičiasi žmonių požiūris į atkurtą nuosavybę. Pradžioje vyravo noras kuo greičiau nukirsti ar parduoti, dabar gi vis daugiau sutinku norinčių įgyti daugiau žinių ir kūrybiškai pritaikyti jas savo miške.

Miškų savininkai turėtų labiau kooperuotis, kad galėtų sėkmingiau ūkininkauti bei ginti savo teisėtus interesus. Kita vertus, be ženklios valstybės paramos kooperacija sunkiai skinasi kelią ir kitose šalyse. Pavyzdžiui, Danijoje ilgus dešimtmečius valstybė dotavo šį procesą, kol jis tapo patrauklus miškų savininkams ir ėmė nešti naudą. Vien agitacija kooperacijos miškuose nesukursime.

LMSA valdyboje daugiau kaip dešimtmetį gvildinama miško savininkams opų medžioklės reikalai, rašomos rezoliucijos. Tačiau problema kaip keltas miške – nepajudinama. Išsakoma nemažai priekaištų ir medžiotojams. Tai liečia ir Jus?...

Turiu prisipažinti, kad „medžioklės liga“ mane „užkrėtė“ dar Arvyduose miškininkai medžiotojai Jonas Tauginas ir Petras Urbelis. Nuo to laiko ir nepavyksta „pasveikti“. Šia „liga“ nuo manęs užsikrėtė ir sūnus Vidas. Bet visuomet prisimenu jų nuostatas: medžioklė nėra tik šūviai ar mėsa, bet ir galimybė tyrinėti gamtoje vykstančius procesus, mokytis iš gamtos ir ieškoti su ja darnos.

Pastaraisiais metais pasipylė daug ginčų, diskusijų ir kraštutinių nuomonių apie medžioklės reikalingumą arba „nemoralumą“ bei siūlymų viską saugoti, palikti gamtai pačiai tvarkytis, o tai įnešė nemažai painiavos ir ūkininkų, miško savininkų bei medžiotojų santykiuose. Mančiau, tiesa, kaip visada,

Išvykoje į Latviją – V. Čaikauskas su LMS delegacijos miškininkais

yra per vidurį. Lietuvoje natūrali gamtinė pusiausvyra seniai yra pažeista ir, norim ar nenorim, privalome ją palaikyti visi. Daugiau tolerancijos reikėtų medžiotojų santykiuose su ūkininkais, miško savininkais. Jie savo žemėje dirba, gyvena, o medžiotojai yra tik epizodiniai svečiai ir privalo gerbti žemės ar miško savininko nuosavybę, joje tinkamai elgtis.

Mano šeima taip pat turi kelis dešimtis hektarų nuosavo miško. Dalis jo paveldėta, padovanota, dalis nupirktą. Apie pusę tų plotų sudaro pačių naujai įveistas miškas. Rūpestis šiais miškais užima nemažą laisvalaikio dalį.

Kaip susiklostė žmonos ir sūnų profesinės karjeros? Ar lieka laiko be darbo miške ir medžioklių kitokiam poilsiui?

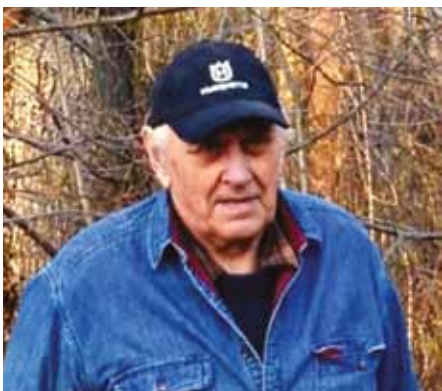
Paaugus sūnams Vidui ir Mariui, žmona Regina sugrįžo prie širdžiai artimesnės veiklos: vadovavo Ukmergės miškų urėdijos medelynui, augino sodmenis, domėjosi dekoratyvine želdininkyste. Pajutusi, kad darbas medelyne virsta rutina, nusprendė imtis savarankiškos veiklos apželdinimo įmonėje. Daugiausia dirba su privačiais užsakovais: ruošia aplinkos sutvarkymo ir apželdinimo projektus, juos įgyvendina, konsultuoja augalų apsaugos ir priežiūros klausimais, dažnai keliauja darbo ir pažintiniais tikslais.

Džiugu, kad baigę studijas abu mūsų sūnūs liko Lietuvoje, sukūrė šeimas, dirba ir gyvena Vilniuje. Nors profesijas pasirinko tolimas nuo miško, bet myli gamtą, laisvalaikį noriai padeda tvarkyti nuosavuose miškuose. Na, o po darbų stengiamės žiemą nuvykti į kalnus paslidinėti, vasarą – pasigrožėti Lietuvos gamta, pasidairyti svečiose šalyse.

Manau, kad pasirinkęs miškininko profesiją nesuklydau: dirbu tai, kas teikia malonumą ir turi išliekamąją vertę.

Kalbėjosi VACLOVAS TREPĖNAITIS

Kuo gilyn į mišką, tuo daugiau nežinios ir nerimo...

Miško savininkas Jonas Dagilis

LMSA archyvo foto

Skaitant „Mūsų girių“ žurnalo (2016 m., 2 nr.) „Aktualijų“ skyrelyje išspausdintą straipsnį „Diskusija esminiais miškų politikos klausimais“, nustebino Lietuvos miškingumo didinimo aktualiją svarstysiujų atotrūkis nuo realybės. Ūkiškai žiūrint, būtina perskaiciuoti laisvos žemės plotus ir siekti, kad visur, kur žemė netinkama žemdirbystei, teauga miškai. Pasak straipsnio autoriaus Nerijaus Kupstačio, „...reikia dar pasikapstyti ir savo darže – tobulinti savaime apželiančių plotų, taip pat naujai įveistų miškų plotų pripažinimo miškais tvarkas“.

Bet ką šiame biurokratiniame dumble beiškapstysi? Pateiksiu apmaudų pavyzdį iš savo miškininkavimo. Kai Biržų rajone žemėtvarkininkės darė miškų plėtros perspektyvinę schemą, tarsi juokaudamos, mano žemėje leido įveisti mišką 6 ha plote. Ir toliau buvo kaip sviestu patepta: buvusi Panevėžio apskrities valdžia leido, rajono savivaldybė pritarė, kad miškas čia gali būti. Bet veto tarė visagalis Kadastras. Nėra ploto tikslumo – nėra ir miško. Žinodamas, kad valstybinius ir privačius miškus periodiškai inventorizuoja Valstybinio miškotvarkos instituto specialistai, kreipiausi į Valstybinę miškų tarnybą. Iš ten nevilkindami, už simbolinį mokestį atsiuntė pažymą, patvirtinančią, kad esu 5,62 ha miško savininkas. Bet ir šis dokumentų pluoštelis toliau netenkino Kadastro. Nėra ploto geodezinių matavimų – nėra ir miško! Toliau moku žemės mokestį kaip už žemės ūkio naudmenas, kuris kasmet didinamas. O tie, kas atlieka žemės sklypų geodezinius

– kadastrinius matavimus, už atliktą darbą reikalauja daugiau negu miškotvarkininkai įvertino mano mišką (neindeksuotą). Smulkūs miško savininkai tiek pinigų neturime ir nenorime po centą kaupti, nes įsitikinę, kad tai biurokratinis pasipinigavimas. Tokių miško savininkėlių kaip aš – aplink net keliolika. O kiek jų yra Biržų rajone, visoje Lietuvoje..?

2015 m. spalį buvo išplatinta informacija, kad likusiems žemės reformos darbams atlikti bus sutaupyta daugiau kaip 3 mln. eurų. Bet kodėl niekam nerūpi, kad daugiau kaip du dešimtmečius murkdamos „žemės reformatorių“ pridarytose klaidose (ar sąmoningame kenkime) ir jų taisymo išlaidas dabar turi dengti miško ar žemės savininkai. Atstatai kaimo vietovėse nuosavybę, visi matėme, kad ten, kur jie rašė „pievos ir ganyklos“, jau tuomet žėlė miško jaunuolynai. Bet matininkai teigė, kad rašo taip, kaip pažymėta buvusių kolūkių žemių planuose. Ramino, kad žemės paskirtį galėsime paskiau persitvarkyti. Aš taip „tvarkausi“ jau dvidešimt metų. Ribų sutikslinimui samdėme matininką. Ten, kur auga dvidešimtmetis beržynas, jis užrašė – želdiniai. Kitaip rašyti, sako, neturintis teisės. O dabar einu „kryžiaus kelius“, kad šie želdiniai būtų pripažinti mišku Kadastre...

Minėtoje publikacijoje nustebino ir pasvarstymai apie miško medelynų ateitį. Kas liks iš kaimo: naikinamos kaimuose mokyklos, ambulatorijos, Biržų ligoninėje – net Gimdymo skyrius. Pasirodo, atėjo eilė ir medelynams. Perskaitęs žurnalą išėjau į lauką ir žvelgiu į prie sodybos augančias 19 liepų. Sodintos iki 1940-ųjų... Šešios įvairiomis aplinkybėmis žuvo. Tai Biržų miškų urėdijos Parovėjos girininkijoje veikusio medelyno palikimas. Miškininkų išaugintais medeliais mūsų krašte želdinti ir kiti vienkiemiai. Medžiai primena buvusias sodybas, juose gyvenusius žmones. Kažin ar jie būtų pasodinti, jeigu medelynas būtų buvęs Panevėžyje ar Šiauliuose? Ir mano tėvai tikrai taip toli nebūtų važinėję. Nors sodinukai buvo ne būtinos paklausos prekė, vietos medelyne kasmet jiems išleisdavome apie 100 litų. Ir ne mes vieni tokie. Keistokai dabar skamba siūlymas medelynuose „atsisakyti dekoratyvinių sodmenų“ auginimo. Gal patiems

medelynams geriau žinoti, nei valdininkams sostinėje, kas turi paklausa, ką auginti, o ko atsisakyti..?

Keistai rėžia ausį ir svarstymas, ar reikia Lietuvai 42 miškų urėdijų? Augustiam aplinkoje, kai eigulys, girininkas ar kitas valstybinių miškų tarnautojas kaime buvo pirmas garbus svečias po kunigo, matant, kaip dabar miškų urėdijų darbuotojai perkrauti darbu, kelti tokį drastišką klausimą – nesuprantamas jų rimties trikdymas.

Po poros metų švęsime valstybės atkūrimo šimtmetį, jį žymės ir daugelis tuo metu įkurtų miškų urėdijų. Tik džiaugtis reikėtų, kad valstybingumą pasišventusiai kūrė ir kuria kelių kartų miškininkai. Norėtųsi, kad valdininkų kabinetuose kuriami nauji mistiniai administraciniai vienetai valstybės miškuose būtų tik jų fantazijos. Kad ir kaip svajotume apie sparčią ekonominę pažangą, didelius pelnus, miške medžiai dukart greičiau nepradės augti, o mediena staiga nepabrangs, darbo jėga neatpigs. Kam triukšmauti ten, kur tikslingiau patylėti?

Kabinetuose norima reguliuoti ir privačių miškų ūkį. Tik kaip? Norėtųsi, kad nebūtų perdėto smulkmeniškumo dėmesio, kad tai būtų priimtina ir patiems miškų savininkams, kurie taip pat yra mokesčius mokanti Lietuvos visuomenės dalis.

JONAS DAGILIS
LMSA Biržų skyriaus narys

Kas ką mato: savininkui – savaiminis beržynas, matininkui – želdiniai, planuose – apleista žemė..?

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

 IGGESUND FOREST

 Pagaminta Švedijoje!

Viskas Jūsų medkirtei:

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

 miskui.lt

Atstovas Lietuvai
UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt • www.miskui.lt • www.mmc.lt

Gripen
of Sweden

www.hsp.se

HSP Gripen patys tvirčiausi
ir patikimiausi griebtuvai pasaulyje

- ★ Didžiulis pasirinkimas griebtuvų miškovežiams, medvežėms, biokurui ir didiesiems medienos krovos terminaliniams kranams
- ★ Aukščiausios rūšies plienas, du sustiprinti cilindrai
- ★ Realios garantijos ir servisas.

mob. tel. 8 670 24481

 miskui.lt

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
• www.miskui.lt • www.mmc.lt

**Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške –
Viskas vienoje vietoje**

- ▶ **IŠKLAUSYSIME**
- ▶ **PAKONSULTUOSIME**
- ▶ **PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ**
- ▶ **OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ**

 miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

Geriausias miškininkų draugas – PONSSE

ALGIRDAS DAČKEVIČIUS

Kas galėjo numanyti, kad beveik prieš pusę amžiaus Suomijos miškuose amsėjęs garsaus modernios miško technikos kūrėjo, tuomet 14-mečio medkirčio, Einaro Vidgreno šunelis Ponsse pagarsės visame pasaulyje. Jo vardu pavadintos medkirtės ir medvežės šiandien gaudžia ne tik Europoje, bet Šiaurės ir Pietų Amerikoje, Azijos šalyse. Nepriekaištinga kokybė ir inovatyvumu pasižyminčios Ponsse miško mašinos tvirtai užima lyderio pozicijas tarp panašios technikos gamintojų. Šį vardą, išgirdę Lietuvoje, vieni pirmųjų sukluso žemaičiai miškininkai. Žinoma, pirmiausia dėl modernių miško mašinų techninių charakteristikų.

Urėdijos miškuose – pažangiausia pasaulyje technika

„Pamatėme modernų ir nuo niekieno nenukopiųotą miško ūkį, kuriame dirba pažangiausia pasaulyje technika“, – pastebėjo dar prieš ketvertą metų Telšių miškų urėdijoje viešėjusi miškininkų vokiečių delegacija. Svečiai tuokart lankėsi ne tik urėdijos medelyne, bet ir Plungės miškuose stebėjo, kaip našiai dirba medkirtė *Ponsse Ergo*.

Telšių miškų urėdijos urėdas Bronislovas Banys – iš tų vadovų, kurie miško technikai skiria pirmąjį dėmesį. Jis kraštiečiams miškininkams vadovauja arti 30 metų, todėl puikiai žino, kokį nelengvą kelią reikėjo nueiti nuo varganos rusiškos iki šiuolaikinės skandinaviškos miško technikos. B. Banys prisiminė vienu metu šalyje vyrausį požiūrį, jog miškų urėdijoms neverta išlaidauti įsigyjant savos technikos.

Bet gyvenimas parodė visai ką kitą. 1993-aisiais metais praūžus galingam viesuliui, girios buvo užverstos vėjalaužomis ir vėjavartomis. Žemaičiai miškininkai dėl to didelio galvos skausmo neturėjo ir laiku išvalė miškus. „Neužilgo dėl kinivarpu pažėistų spygliuočių prasidėjo didysis eglynų džiūvimas. Kitos urėdijos, neturėdamos pakankamai technikos, pardavinėjo statų mišką, o mes viską dorojome patys ir gavome nemažai pelno“, – prisimena miškų urėdas.

B. Banys pasidžiaugė, jog šiuo metu įgyvendinta skandinaviška miško ruošos darbų technologija pasiteisino su kaupu.

Rekordinis darbo efektyvumas

Pirmosios *Ponsse* medvežės Telšių miškų urėdijoje pasirodė prieš aštuonerius metus. Iš pradžių – *Ponsse Gazelle*, o vėliau – *Ponsse Wisent*. Tuomet jas miškų urėdija nuomojo. Suomiškos medvežės išdirbo po trejetą metų ir buvo grąžintos nuomotojui. Atsiradus lėšų,

„[Išigiję nepigiai kainuojančią techniką, norime iš jos gauti kuo didesnę naudą]“, – sako miškų urėdas B. Banys

miškų urėdija nusipirko naujos technikos ir ją naudoja labai efektyviai. Su medkirtė *Ponsse Ergo* dirbama jau penkerius metus. Urėdijos vyr. inžinierius Artūras Stankus mano, kad stropiai prižiūrima technika įveiks ir šeštusius metus. Kitas iškalbus faktas – ši medkirtė nuo eksploatacijos pradžios tebedirba su ta pačia kirtimo galva. „Reikėtų apie tai straipsnyje ryškiomis raidėmis parašyti“, – pakalbintas džiaugėsi žemaičių darbo efektyvumu oficialus *Ponss Oyj* atstovės Lietuvoje UAB *Konekesko Lietuva* Statybinės, komunalinės ir miško technikos departamento direktorius Giedrius Cicėnas. Įspūdingi šios medkirtės darbo rodikliai: per penkerius metus ji išdirbo 25 tūkst. motovalandų ir iškirtė 225 tūkst. kietmetrių medienos.

Nepriekaištingai „pluša“ prieš trejus metus nupirktą medvežę *Ponsse Elk*. Ji jau atidirbo 16 tūkst. motovalandų ir ištraukė 120 tūkst. kietmetrių medienos. Pasak G. Cicėno, Tel-

šių miškų urėdija, kuri labai efektyviai eksploatuoja *Ponsse* miško techniką, pasiekė žymiai geresnius išdirbio rezultatus negu kitos šalies miškų urėdijos.

Žemaičiai miškininkai, ko gero, vieni pirmųjų Lietuvoje pradėjo nepertraukiamai ruošti medieną, įsukdami darbų smagratį, kuris nesustoja dieną ir naktį, taip pat savaitgaliais, nes su medkirtė bei trimis medvežėmis pamainomis dirba po keturius operatorius – iš viso 16. Žmonės ir mechanizmai atsipučia tik per šv. Kalėdų ir šv. Velykų šventes.

Pas telšiškį pasidomėti, kaip sekasi ir pasisemti patirties buvo atvykę kolegos iš kitų miškų urėdijų. Ir visi pastebėjo, kad be našios *Ponsse* technikos galingą ir nepertraukiamą miško ruošos smagratį būtų nelengva sklandžiai sukti.

Domisi naujovėmis

„[Išigiję nepigiai kainuojančią techniką, norime iš jos gauti kuo didesnę naudą]“, – sako miškų urėdas B. Banys. Be to, našiai dirbdami, galime nepriekaištingai vykdyti sutartinius įsipareigojimus pirkėjams. Žiemų pas-

Ilgametis miškų urėdijos darbuotojas operatorius Jonas Šornelis su inžinieriumi mechaniku Andriumi Serva prie medvežės *Ponsse Elk*

taisiais metais kaip ir nebūna, todėl reikia sumaniai išnaudoti kiekvieną šaltuko spūtelėjimą ir plušėti išsijuosus. O tai galima padaryti su mūsų turima Ponsse technika.

Urėdijos vyr. inžinierius A. Stankus mano, kad visuomet, nors ir brangiau, geriau pirkti moderniausią ir žinomos firmos miško techniką, puikiai užsirekomendavusią rinkoje, nes vėliau mašiną pardavus už ją gaunama daugiau.

Įsitikinę medkirtės Ponsse Ergo privalumais, miškininkai žvalgosi į naujesnį modelį. Mat kitais metais miškų urėdija ruošiasi pirkti naują medkirtę. Žvilgsnį traukia Ponsse Scorpion – taip pat aštuonių ratų, ypač praverčiančių dirbant šlapiose vietose ir nuokalnėse. Tokia medkirtė – kiekvienos miškų urėdijos svajonė, nes joje įgyvendinti trys unikalūs sprendimai – trijų dalių rėmas, ypatingos konstrukcijos strėlė ir medkirtės stabilizavimo sistema. Dvigubos konstrukcijos strėlė juda virš kabinos ir operatoriui leidžia puikiai matyti kirtimo galvą. O tai labai svarbu, nes miško darbai sudėtingi ir reikalaujantys ypatingo dėmesio.

A. Stankus minėjo ir kitus naujosios medkirtės privalumus, tačiau valstybinei įmonei patenkinti savo norus ne taip paprasta kaip privatininkams, nes privalu dalyvauti pirkimo konkursuose, kurių rezultatai ne visuomet atitinka valstybinių miškininkų lūkesčius.

„Į darbą – su šlepetėmis“

Per 20 metų Telšių miškų urėdijoje dirbant ir visas medvežes išbandęs operatorius Jonas Šornelis pastebėjo, kad Ponsse ne tik galinga, ekonomiška, bet ir komfortiška medvežė. „Iš visų man žinomų medvežių – joje erdviausia ir patogiausia kabina, kur dirbdamas gali sėdėti įsispyręs šlepetes“, – šypsodamasis porino operatorius. Vyras medvežę Ponsse Elk dirba pamainomis – keturiese. Veteranas už stropumą gyrė bendradarbius brolius Gintarą ir Liną Dapkus, taip pat Artūrą Žalimą.

„Dėl patogumo – neįmanoma lyginti su anais laikais. Vasarą, pravėrus rusiškos technikos langą, svilindavo karštis, o žiemą kabinėje reikėdavo sėdėti apsivilkus „šimtasiūlę“. Dabar net gražu žiūrėti, kai bet koku oru per valksmas plaukia Ponsse, o operatorius ten jaučiasi tarsi medienos fabriko ant ratų šeimininkas“, – šypsodamasis kalbėjo miškų urėdas.

J. Šornelis gyrė Ponsse medvežę už patikimumą. Jam pritarė inžinierius mechanikas Andrius Serva, ilgamečio miškų urėdijos auksarankio mechaniko Vaclovo Servos sūnus. „Neproblemiški „Mercedes“ varikliai be

gedimų dirbantys visą mašinos eksploataavimo laiką, stipri rėmo konstrukcija: iš keturių miškų urėdijoje eksploatuotų mašinų nė viena nebuvo trūkęs rėmas. Dideliu patvarumu pasižymi medkirčių ir medvežių kranai. Labai svarbu, kad valdymo elektronika leidžia priderinti mašiną prie kiekvieno operatoriaus darbo stiliaus – taip optimaliai išnaudojama viso mechanizmo galia ir tuo pačiu jis tausojamas“, – vardino Ponsse privalumus A. Serva.

Svarbu – puikus aptarnavimas

Vyr. inžinierius A. Stankus pabrėžė, jog kompanijos Ponsse Oyj ir UAB Konekesko Lietuva – tai firmos, kurios dėmesingos savo klientams ir, iškilus problemoms, visuomet atskuba į pagalbą. Pasak vyr. inžinieriaus, pavyzdžiui, technikai sugedus penktadienio rytą, ji bus sutvarkyta jau popiet. Tokį operatyvumą leidžia pasiekti šalyje įkurti net penki UAB Konekesko Lietuva techninės priežiūros centrai, iš kurių dvejetas arčiausiai Telšių – Šiauliuose ir Klaipėdoje.

„Puikus techninis aptarnavimas – labai svarbu. Jeigu savaitgalį nedirbtų mašinos, daugybę ekonominės žalos patirtume dėl prastovų: algas reiktų mokėti ne tik operatoriams, be to, strigtų medienos ruošos grafikas, susietas sutartiniais įsipareigojimais pirkėjams“, – sakė B. Banys.

Miškų urėdas patenkintas gerais ryšiais su UAB Konekesko Lietuva departamento vadovu G. Cicėnu. „Labai paslaugus ir dalykiš-

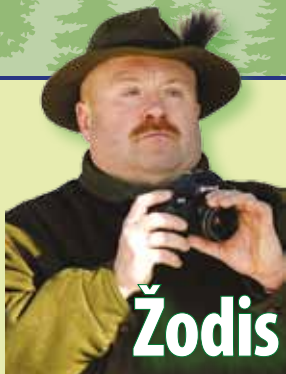
„Ponsse – iš tų firmų, kurios dėmesingos savo klientams ir, iškilus problemoms, visuomet atskuba į pagalbą.“ – akcentavo vyr. inžinierius A. Stankus

kas specialistas, nuolat su juo bendraujame ir gauname kvalifikuotų patarimų“, – džiaugėsi B. Banys. Kasmet į Žemaitijos miškus pasidomėti, kaip sekasi dirbti su Ponsse technika, atvyksta Konekesko Lietuva specialistai ir atstovai iš Suomijos koncerno Ponsse Oyj. Jie ne tik atidžiai išklauso telšiškių pastabas bei pageidavimus, bet ir konsultuoja, pamoko Ponsse miško mašinų operatorius. Visa tai tik stiprina Ponsse firmos dalykinę reputaciją.

„Džiaugiuosi, kad Telšių miškų urėdijoje dirba aukštos kvalifikacijos specialistai, ieškantys geriausių sprendimų ir vis labiau pripažįstantys geltoną (ši spalva – Ponsse skiriamoji, – aut. pastaba) miško technikos spalvą“, – sakė G. Cicėnas.

Žemaitijos giriose sėkmingai dirba medkirtė Ponsse Ergo

Žodis skaitytojui

Seniai, seniai, kai Šengeno erdvė mums švietė dar tik, kaip Biliūno laimės žiburys, Vilniaus oro uoste laukiau svečio. Pažįstamas vokiečių, senos vynininkų dinastijos iš Reino–Mozelio slėnio palikuonis, paprašė įteikti savo tėvukui aštuoniasdešimtojo gimtadienio dovaną – lietuviškų ožių medžioklę.

Prisitryniau prie pažįstamo muitininko ir dairausi niekada nematyto žmogaus. Bagažo karuselė išritina šautuvą, medžioklinę kuprinę ir dvi dideles kartonines dėžes. Nėdeldio ūgio, smulkaus sudėjimo, plikas, kaip aš, diedukas viską susikrauna į vežimėlį ir pasuka link mūsų. Šautuvo popieriai kaip ledas, kuprinė nieko įtartino, o kas dėžėse? „Kaip tai kas?“ – nustemba Fricas (čia toks vokiško vardo Frydrichas trumpinys.). – „Lauktuvės jam.“ Ir rodo pirštą į mane. Reino – Mozelio slėnio vynas ir vokiškas šampanas. Matau, kaip muitininko apatinis žandiklaulis artėja prie bambos. Tais senais, gerais laikais į šventąją Marijos žemę iš laisvosios Europos buvo galima įvežti ne daugiau litro gero vyno. Ačiū Dievui, muitininkas buvo šiek tiek pažįstamas.

Visą kelią iki Frico gimtadienio dovanos vietos – Pandėlio girios – galvą graužė kirminas – kaip tam senoliui ant taidiklio reikės ožį pastatyt. Anksti ryte girios keliuku sliūkinam link senos, apleistos sodybvietsės. Kartu su pandėliečiais buvom nužiūrėję seną ožį. Aš priekyje, Fricas iš paskos. Sėlinu įsiutęs, nes senukas atsisakė „štoko“. Lietuviškai – atramos šautuvui. Aha, va ir senas ožys. Įremiu kaktą į žiūronus ir... nugara pajuntu, kaip Fricas, be mano komandos, žengia žingsnį į šoną. Ožys strykt, Fricas driokst. Mintyse pabandau iš rusų kalbos į vokiečių išverst vieną sodrų išsireikimą, bet matau, kaip lapas kritęs ožį ir, kaip jaunas mėnulis, besišypsantį Fricą. Per likusias medžioklės dienas diedukas Fricas panašiu, kaubojišku stiliumi paguldė dar porą ožiukų. Atsisveikinimo vakarą Fricas, priremtas antro bokalo, pagaliau prabyla. Matai, sako, jaunystėje teko padirbėti snajperiu... Stalingrade.

...Užmušinėju laiką Frankfurto oro uoste. Visai netoli Frico ir visos jo vynininkų giminės dvarelis dešiniajame Reino krante. Vartau „Frankfurter Allgemeine“ ir netenku amo. Po didele antrašte pažįstamo plikio nuotrauka. O antraštė skelbia: senolis apgynė savo gyvybę ir giminės turtą – trimis šūviais nukovė tris banditus iš Rytų Europos...

Ech, jeigu taip keli tokie veteranai, nesvarbu iš kurios ano fronto pusės, juodąjį Briuselio antradienį būtų pasipainioję Zaventemo oro uoste ar Malbeko metro stotyje...

Malonaus skaitymo apie stambiausią Europos žvėrį.

Eugenijus Tijušas

PS. Kai skrisit su *Lufthansa*, užsakykit vokiško šampano (putojančio vyno). Sužinosit kokią lauktuvių buvo man atskraidinęs Fricas.

Kaip reikėtų

Stumbro apsaugos planas

Praėjusių metų spalio 10 dieną aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas įsakymu patvirtino Stumbro apsaugos planą. Žurnalas „Mūsų girios“ paprašė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos skyriaus vyriausiojo specialisto Laimučio Budrio pakomentuoti šio plano pagrindines gaires.

Stumbrai į Lietuvą atvežti iš Rusijos ir apgyvendinti prieš beveik penkis dešimtmečius. Pačios skaitlingiausios stumbrų bandos gyvena Panevėžio ir Kėdainių rajonuose. Kol stumbrų skaičius bandoje siekė 20-30 vienetų, jie nekėlė didesnės grėsmės, nepadarydavo ženklios žalos vietiniams ūkininkams. Tačiau pastarąjį dešimtmetį stumbrų bandos ėmė didėti labai dideliais tempais. Šiuo metu stumbrų skaičius peržengė 150 vienetų, todėl susidarė gana sudėtinga konfliktinė situacija. Stumbrams gyventi agrarinėje aplinkoje, kuri jiems visiškai nepriimtina, nepatinka. Pasikeitę mitybos įpročiai, neabejotinai turėjo įtakos jų neadekvačiai elgsenai.

Po apsilankymo Belovežo girioje mūsų specialistai suprato, kad Lietuvos ir Lenkijos bei Baltarusijos Belovežo stumbrų elgesys kardinaliai skiriasi. Stumbras yra girios gyventojas ir maitinasi tuo, ką randa miške. Pas mus gi pagal mitybos įpročius jis tapo panašus į karvę ar kitą naminių gyvulių. Be to, Kėdainių ir Panevėžio rajonuose gyvenantys stumbrai nuolat vaikomi vietinių ūkininkų iš pasėlių.

Siekdami apsaugoti stumbrus nuo nuolatinio streso bei sudaryti kuo tinkamesnes gyvenimo sąlygas, Aplinkos ministerijos specialistai parengė specialų Stumbro apsaugos planą.

Didžioji stumbrų dalis bus perkelta į Dainavos girioje įrengtą adaptacinį aptvarą, iš kurio po tam tikro laiko šie žinduoliai bus išleidžiami į laisvę. Ir tik nedidelė banda apsigyvens Telšių miškų urėdijos Žvėrinčiaus aptvaruose, kurie jau įrengti pagal visus reikalavimus.

Kadangi tarp Lietuvos stumbrų stipriai reiškiasi giminingas kryžminimasis, todėl didelė dalis šių gyvūnų yra nevisaverčiai, dažnai sergantys. Pasireiškia ne tik vidinių organų pakitimai, bet ir jų išorė ryškiai skiriasi lyginant su Belovežo stumbrais. Todėl apsaugos plane numatyta, jog stumbrai bus naudojami genetiniams mainams, kurie laikomi „pagrindiniais vaistais“ palikuonių sveikatai ir tuo pačiu išvaizdai gerinti.

Ieškant aplinkos stumbrams gyventi, siūlytos keturios Lietuvos teritorijos. Mūsų manymu, pasirinkta pati geriausia – Dainavos giria. Šis pakankamai didelis miškų masyvas bus tinkama aplinka stumbrams apsigyventi. Išleidus stumbrus į laisvę, atsiranda reali galimybė jiems migruoti ir susijungti su Beloveže gyvenančių stumbrų banda. Taip vyktų natūralūs genetiniai mainai. Be to, Dainavos girios regione ūkininkavimas nėra toks intensyvus, kaip Kėdainių ir Panevėžio rajonuose. Tad gyvendami laisvėje stumbrai nedarytų materialinės žalos vietiniams žemių valdytojams.

Vis dėlto nedidelė stumbrų dalis bus apgyvendinta aptvaruose. Norint genetiškai atnaujinti šias bandas, reikės keistis stumbrais su lenkais, baltarusiais, rusais.

Kėdainių stumbrų banda netilpo į kadra...

reguliuoti stumbrų populiaciją Lietuvoje?

Apsaugos plane aiškiai parašyta, kad iki 30 stumbrų banda liks gyventi Kėdainių ir Panevėžio rajonuose. Vietiniai gyventojai taip pat nenori, kad stumbras, kuris jau tapo tų kraštų simboliu, iš šio regiono būtų visiškai išguitas.

Artimiausiu metu numatytas Pašilių stumbryno aptvaro kapitalinis remontas, nes dabartinis jo stovis yra apgailėtinoje būsenoje.

Daug keblumų kelia stumbrų perkėlimas iš vienos vietovės į kitą. Stumbras ypatingai baikštus gyvūnas, todėl labai sudėtinga jį pataikyti specialiu įtaisais su migdomųjų vaistų ampulėmis. Nors dirba kvalifikuoti vietiniai specialistai ir ekspertai iš užsienio, kol kas pavyko užmigdyti tik vieną vedlį ir uždėti jam sekimo aparatą. Nepadėjo net tarptautinio eksperto iš Evoliucijos A. N. Severcovo vardo instituto prie Rusijos Federacijos MA mokslinio bendradarbio dr. Taraso Sipko konsultacijos, nors jo praktikoje šimtai perkeltų Afrikos stambiųjų žinduolių.

Perkėlimas vyks apie metus. Bus taikoma kolegų stumbrininkų iš Belovežo girios patirtis, kuomet stumbras įviliojamas į stacionarias ar kilnojamąs gaudykles, beveik nesukeliant streso. Daugiausia perkeliama iki 2,5 metų amžiaus stumbrų. Vyresnio amžiaus stumbrus ne tik sunkiau užmigdyti, bet jie žymiai sunkiau adaptuojasi naujoje aplinkoje.

Tad paimti stumbrus iš laisvės yra pats sudėtingiausias ateities darbas bei savotiškas iššūkis, su kuriuo, manau, šiemet tikrai susitvarkysime.

Rengdami Stumbro apsaugos planą, numatytas bendradarbiavimas su Lenkijos ir Baltarusijos specialistais. Žadama pasirašyti konkrečias sutartis, kokiose veiklos srityse mes bendradarbiausime.

Stumbras – Europoje saugomas gyvūnas, todėl, vykdant šalies stumbrų apsaugos programą, naudojamos ES struktūrinių fondų lėšos.

Kiek sulaukėjusių stumbrų laisvėje?

Paulyje XX a. pradžioje nebuvo likę nė vieno laisvėje gyvenančio stumbro, kurie laikyti ir Lietuvos didžiosios kunigaikštystės laikų pasididžiavimu, karališkųjų medžioklių objektu. Bandant apsaugoti juos nuo išnykimo, 1923 m. suskaičiuoti zoologijos soduose ir privačiuose žvėrynuose laikomi šie žvėrys. Pavyko surasti vos 54 grynakraujus stumbrus. Sugrąžinant stumbrus į girias daugiausiai prisidėjo Lenkija. Pirmieji Belovežo kilmės stumbrai iš Rusijos 1969 m. perkelti į Lietuvą, penki iš jų 1973 m. išleisti į laisvę. Taip prasidėjo laisvųjų Lietuvos stumbrų istorija. Vėliau laisvoji banda dar kelis kartus buvo papildyta iš Pašilių stumbryno.

Išleisti į laisvę šie žvėrys gana greitai išmoko maitintis patys derlingose vidurio Lietuvos žemėse ir miškuose. Tiesa, jiems teko atlaikyti didžiulę elnių, danielių, šernų konkurenciją, nes Pašilių apylinkėse šių žvėrių populiacijos irgi garsėjo savo gausumu. Bet pagrindinis maisto išteklis šaltinis stumbrams buvo ne miško žolynai ir medžių šakutės, o maistingos žemės ūkio kultūros, juolab, kad kolūkiai nesuko labai galvos dėl stumbrų apsilingymų pasėliuose. Tačiau po 1991 m. suirus kolūkinei žemės ūkio sistemai, žemei perėjus į privačias rankas, ūkininkai jau negalėjo nekreipti dėmesio į stumbrų kaimenių daromą žalą. Taip prieš porą metų gimė sprendimas laisvųjų stumbrų bandas likviduoti ar bent gerokai apmažinti, juos perkelti į aptvarus Telšių miškų urėdijos „Žvėrinčiuje“, Dzūkijos nacionaliniame parke.

Svarbu žinoti, kiek stumbrų ganosi laisvėje. Duomenys apie juos labai įvairūs. Gam-

tos fotografų teigimu, miškuose netoli Pašilių stumbryno laikosi apie 30 stumbrų banda. Iki Kėdainių priemiesčių atklysta 83 stumbrų banda. Greta jos laikosi 3 išvaryti iš bandos patinai. Logiškai mąstant, aplinkiniuose miškuose turėtų būti dar iki 30 vienišių patinų ir į mažas grupes susibūrusių žvėrių, kurie retai pastebimi. Taigi, lietuviškąją laisvųjų stumbrų bandą turėtų sudaryti apie 150 žvėrių.

Be abejonės, didžiausią problemą ūkininkams kelia Kėdainių rajone esanti banda, kur dienas ir naktis žvėrys leidžia plačiuose ūkininkų laukuose. Jie žmonių vengia – prisileidžia maždaug iki 400 metrų. Šiuos stumbrus nufotografuoti iš arčiau su kolega Rimantu Nalivaika per arimus šliaužėme 1,5 valandos... Pabaidyti stumbrai puola bėgti, bet nebūtinai į mišką. Pabėgęję kilometrą, kitą per pasėlius, jie apimsta ir vėl ganosi toliau. Vaizdas primena bizonus Amerikos prerijose, nes kitur tokių stambių bandų nepamatysime. Kartais banda skyla į kelias grupes, kurios ganosi atskirai, tačiau vėliau vėl susijungia.

Akivaizdu, kad visų laisvųjų stumbrų Lietuvoje išgaudyti neįmanoma ir tikrai nėra jokio reikalo. Problemos gerokai apmažėtų didžiąją bandą suskaldžius ir dalį jų perkėlus kitur. Logiška būtų ir įteisinti ribotą stumbrų medžioklę. Kasmet komercinių medžioklių metu nušaudant, sakykim, po dešimtį nuseusių ar ligotų žvėrių, iš surinktų lėšų galima būtų dalinai kompensuoti ūkininkų nuostolius. Tai nesumažintų populiacijos, o tik šiek tiek pristabdytų jos augimą.

Ta linkme jau einama Baltarusijoje, kur stumbrai buvo įšivežti iš Lenkijos dar 1946 metais. Dabar čia gyvena apie 1,2 tūkst. šių žvėrių. Baltarusijos gamtos resursų ir aplinkos apsaugos ministras neseniai pareiškė, kad reikėtų pamąstyti apie stumbrų išbraukimą iš Raudonosios knygos. Baltarusijoje pavieniai persenę, ligoti stumbrai medžiojami.

Vienišas stumbras

JONO BARZDĖNO nuotrauka

Miškininkas JONAS BARZDĖNAS

Kuo įdomi stumbrų biologija ir gyvensena?

Stumbras (*Bison bonasus*) – galingas gyvūnas: patinai sveria iki tonos, patelės – iki 400-600 kg. Šiuo metu surinktais duomenimis, stumbrai išgyvena iki 24-28 metų. Žinoma, gamtoje pasitaiko ir išimčių. Esant geroms, palankioms maitinimosi sąlygoms, stumbrai gali gyventi iki 30-35 metų.

Pradėjus domėtis, analizuoti, daryti įvairius veterinarinius tyrimus, galiu konstatuoti gana įdomią ir sudėtingą šių galiūnų fiziologiją ir poreikius. Stumbrai gali sulaužyti didelį kiekį molio, kuris papildo jų racioną mineralinėms medžiagomis. Stebint tokį stumbrų elgesį, prisiminiau savo vaikystę Žemaitijoje, kaip krapštydavau iš krosnies plyšių molį ir skaniai valgiau vietoj saldinių (matyt trūko organizmui mineralinių medžiagų).

Stumbrai gali maitintis kaip galvijai miškų, pievų, palaukių žole bei jaunais krūmų ir medžių ūgliais, medžių (blindės, karklo, pušies, eglės, drebulės, lazdyno, uosio, ievos, ąžuolo) žieve, pumpurais, spygliais, graužti liepų medieną, ląstelieną. Jiems reikalingi ir nuodingieji augalai virškinimo sistemai reguliuoti, valyti, kovoti su parazitinėmis ligomis. Kiek teko daryti tyrimų, laisvėje gyvenančių stumbrų organuose beveik nerasta parazitinių ligų, išskyrus diktiokaulinę (*Dictyocaulus*) parazitinę ligą plaučiuose. Stumbrai ja užsikrečia gerdami balų, griovių vandenį, maitindamiesi drėgnesnėse vietose, alksnynuose. Šią ligą dažniausiai platina lapės, mangutai, grau-

žikai, šeškai, kiaunės. Atliekant nukaršusių, paliegusių stumbrų skrodimus, virškinimo trakte, prieskrandžiuose randama gausus kiekis molio, šaknelių, žolių apatinės stiebo dalies (minkštimo), kurių sveiki stumbrai neėda. Seni gyvūnai bent tokiu būdu bando gauti nors minimumą maisto medžiagų. Tačiau paliegę žvėrys trikdo bandos judėjimą, tampa našta ir tikslinga tokius išimti iš bandos.

Stumbrai sveikatingumą palaiko ir grauždami sakuotus, jaunus spygliuočių medžius. Žievę panaudoja maistui, sakai atlieka gydomąją funkciją, apsaugo nuo sutrikimų. Blindės žievė gydo susirgus, apsinuodijus (veikia kaip priešūždegimnis, temperatūrą mažinantis vaistas, antioksidantas). Vingoriųkštės stiprina patinų imuninę sistemą, lytinės funkcijos pajėgumą, gerina raumenų ištvermę. Stumbrai mėgsta molyje voliotis, trinasi galūnėmis, šonais, taip ginasi nuo parazitų.

Sumažėjus krūmų, medžių, kurių žievėse yra nemažas kiekis alkaloidų (tanių) virškinimui ir fiziologinėms reikmėms, stumbrai, o ir elniai, stirnos, briedžiai rado labai gerą ir tinkamą augalą ūkininkų laukuose – rapsą. Jis padeda gyvūnams įsivinti, skaidyti prieš tai suestą pašarą – atrajoja, ilsisi. Po 6-8 val. stumbrai eina į mišką papildyti skrandžių natūraliu miško maistu ir taip maitinasi pastoviai. Stumbrams ir kitiems kanopiniams žvėrimis maistingiausias pašaras yra metiniai lazdynų ūgliai, pumpurai, lapuočių medžių lapai.

Atlikus lazdynų metinių ūglių su lapais maistinių savybių tyrimus LAMMC Žemdirbystės institute, nustatytos cheminės sudėties ir maistinės savybės – idealūs kiekiai baltymų, sausų medžiagų, naudingųjų angliavandenių (pvz., sausos medžiagos sudarė 35,2 proc., baltymai – 14 proc., žalieji pelenai – 6,86 proc., žalia ląsteliena – 21.6 proc. ir t. t.).

Nors stumbrai laikomi bendruomeniniais gyvūnais, mėgsta ir pavienį gyvenimą, ypač patelės prieš atsivedant jauniklius ir po atsivedimo net iki 1-2 mėn., kol sustiprėja stumbrukai. Patinai, kurie

ASMENINIO ARCHYVO nuotrauka

nebesugeba atlikti pagrindinių bandos dauginimuisi ir saugai skirtų funkcijų, dažniausiai išvaromi iš bandos. Išvartieji patinai dažniausiai būrasi į atstumtųjų grupes po 4-8 vienetus arba gyvena vieni. Bandose vedle visada yra sumaniausia ir stipriausia patelė.

Pašilių stumbrų 2016 m. vasarį turėjome 15 suaugusių stumbrų ir 3 jauniklius iki 1 metų. Kasmet reikia stebėti aptvarus, sekti gyvūnų sveikatos stovį, daryti nemažai tyrimų. Radus teritoriją (aptvarą) užterštą, imamės įvairiausių tyrimų: nuo parazitinių ligų nustatymo iki to, kaip pagerinti šėrimą (skaičiuoti maistines medžiagas ir koreguoti pašarą, papildus, šerti papildomai šakomis žiemą ir vasarą, duoti kombinuotąjį pašarą). Taikome jau nusistovėjusį 4 metų laikų racioną. Žinoma, tobulėti dar yra kur, kad prisidėtume prie stumbrų išsaugojimo.

ALGIMANTAS LŪŽA

Panevėžio miškų urėdijos Krekenavos girininkijos veterinarijos gydytojas

P. S. Jis prižiūri ir rūpinasi ne tik girininkijoje laikomais stumbrais, o ir muflonais, danieliais, dėmėtisiais elniais.

Antano Truskausko Pl.

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysiame geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

Renginiai Žemės dienai ir Paukščių sutiktuvėms paminėti

Žemės diena pirmą kartą buvo paminėta 1970 m. balandžio 22-ąją JAV, kai apie 20 mln. žmonių išėję į gatves pareiškė susirūpinimą dėl užnuodyto oro, vandens ir žemės. Žemės dienos iniciatorius buvo John McConnell (g. 1915 m. kovo 22 d.). Per II pasaulinį karą jis tarnavo jūreiviui ir propagavo idėją, kad malda ir meilė gali būti svariau už bombas. Po karo dalyvavo švietimo misijoje Hondūre.

Pasaulinę žemės dieną Jungtinės Tautos oficialiai paskelbė 1971 metais. Žemės diena buvo pasirinktas pavasario lygiadienis, kai dienos ir nakties ilgumas tampa vieno – das visuose Žemės rutulio taškuose.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Žemės dienos iniciatorius John McConnell kreipėsi ir į mūsų tautą, ragindamas tapti Žemės globėjais, o pavasario lygiadienį (skirtingose planetos vietovėse jis yra kovo 20-21 d.) minėti kaip Pasaulinę žemės dieną. 1992 m. Žemės diena oficialiai įteisinta ir Lietuvoje.

Nuo to laiko kasmet šiai dienai paminėti įvairūs renginiai vyksta nuo kovo 20 iki balandžio 22 d.

Švenčionėliuose. Žemės dieną Švenčionėlių Mindaugo gimnazijoje paminėjome kovo 16 dieną. Čia susirinko trijų mokykloje įstaigų gamtai neabejingi moksleiviai. Į svečius atvyko Švenčionėlių progimnazijos JMB būrelis „Ažuoliukas“ nariai su geografijos mokytoju Dariumi Kavšinu ir Pabradės „Ryto“ gimnazijos moksleiviai su vadove Zita Čičiurkiene. Gimnazistai parengė parodėlę „Antras daiktų gyvenimas“. Kiekvienas renginio svečias galėjo pasidovanoti patikusį suvenyrą.

Žemės diena skirtame renginyje „Žmogus tvariame pasaulyje“ iš Švenčionėlių miš-

kų urėdijos dalyvavo miškų urėdas Nauris Jotautas, Žeimenos girininkijos girininko pavaduotojas Aurelijus Žygas, šio rašinio autorė Ona Gylienė. Miškų urėdas papasakojo apie tvarią miškininkystę, biokuro gamybą, kitus miškininkų darbus. Ona Gylienė priminė gimnazistams, kad miškininkai atlieka ir gamtosauginius darbus: stebi retus paukščius miškuose, saugo jų lizdavietes ir perimvietes, registruoja retus augalus, saugo jų augavietes. Aurelijus Žygas rekomendavo gimnazistams rinktis miškininko profesiją.

Vėliau renginio dalyviai, susiskirstę į grupes, ėmėsi praktinės užduoties – plakato kūrimo gamtosaugine tematika, jį pristatė. Renginio pabaigoje pakabinome inkilus parkelyje prie gimnazijos.

Kovo 18 d. Žemės dieną minėjome su Švenčionėlių miestelio bendruomene, Vilniaus gatvės parkelyje pakabinome bendruomenės narių ir miškų urėdijos pagamintus inkilus.

ONA GYLIENĖ

Kauno marių regioninio parke. Kauno rajono savivaldybės darbuotojai su Dubravos EMM urėdijos miškininkais kovo 4 d. sukvietė nemažą būrį Kauno rajono mokyklų bei gimnazijų moksleivių į prie Nemuno marių esantį Kadagių slėnį pasitikti grįžtančių paukščių, pasidžiaugti atėjusiu pavasariu ir Žemės diena. Šventėje dalyvavo ir kaunietis LR Seimo narys Antanas Nesteckis. Miškų urėdijos specialistai, pasitarę su Kauno marių regioninio parko biologu, nutarė iškabinti inkilus ne tik įprastiems smulkiems giesmininkams, bet ir apyretiems vandens paukščiams – dančiasnapiams. Įkelti į medžius beveik 20 kg sveriančius inkilus buvo tikras iššūkis. Šilėnų girininkijos

girininkas Saulius Bagdžiūnas įkėlė inkilą į medį pasitelkęs akrobatinius sugebėjimus. Šventėje dalyvavusioms mokykloms buvo įteikti medeliai, kurie papuoš jų teritorijas. O vietinis ūkininkas Audrius Banionis gamtos mylėtojus pavaišino bandėlėmis.

Svėdasuose. Šimonių girios pažintiniame maršrute, vedančiame Algimanto apygardos partizanų kovos takais, padedant Anykščių miškų urėdijos Svėdasų girininkijos darbuotojams, Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos JMB būrelis „Ažuoliukas“ nariai su vadove bei akcijoje dalyvavę II g klasės mokiniai kovo 10 d. iškėlė 55 inkilus mažiesiems sparnuočiams.

Trakuose. Kovo 14-17 d. Trakų rajono mokyklose, kuriose veikia jaunųjų miško bičiulių būreliai, vyko Žemės dienos renginiai. Prie mokyklų, įstaigų, miškuose kelti paukščiams inkilai.

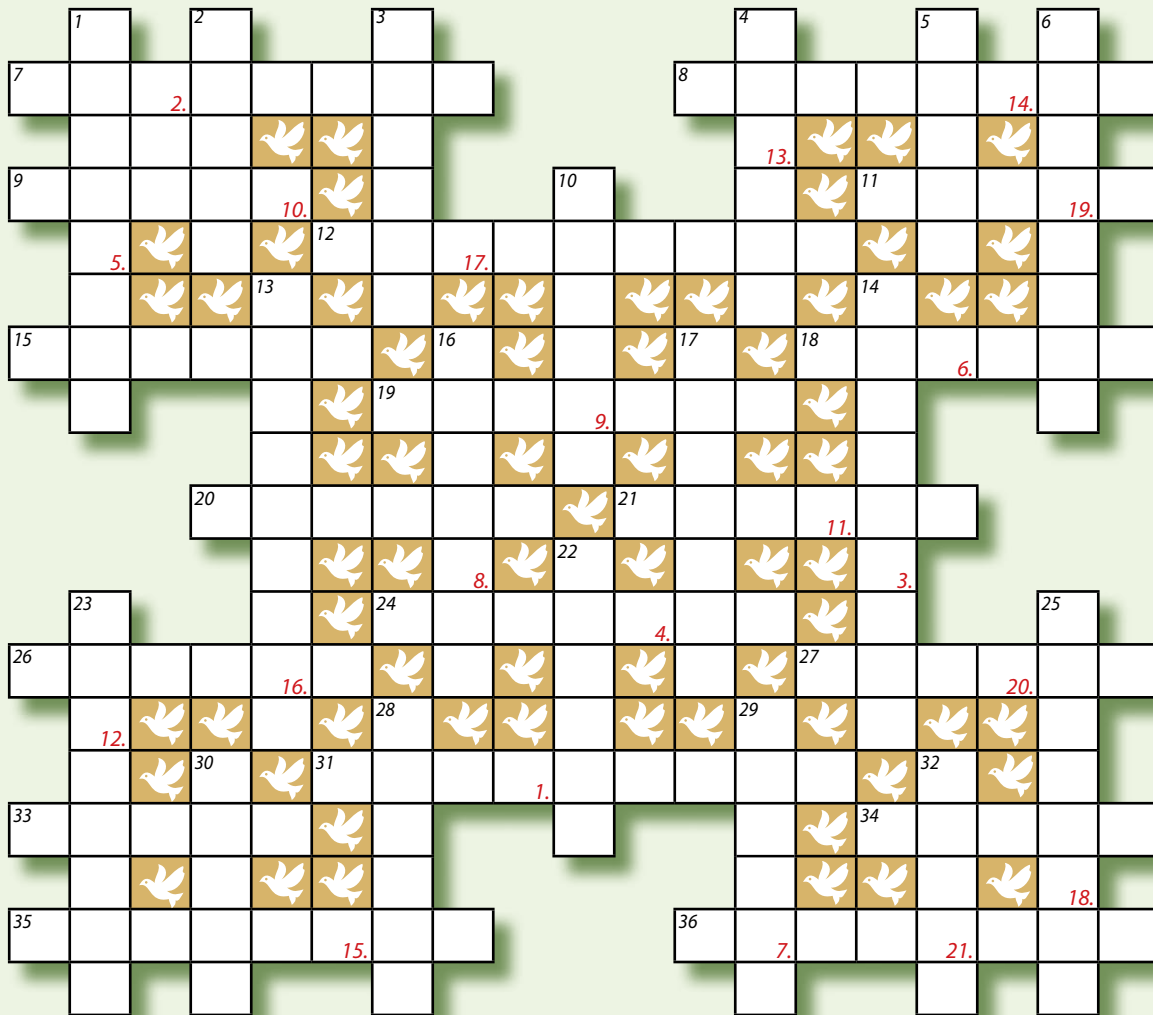
Jurbarko. Jurbarko miškų urėdijos miškininkai kovo 29 d. surengė jauniesiems miško bičuliams šventę „Paukščiai grįžta namo“ rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje. Čia vyko viktorina, pažintis su gamta bendraujant su knygomis, inkilų kėlimas, jaunųjų miško bičiulių sukurtų miško skulptūrų demonstravimas bibliotekos parkelyje ir kiemelyje bei velykačių dalijimas.

Įvairūs bendri miškininkų ir moksleivių renginiai Žemės dienai ir Paukščių sutiktuvėms paminėti vyko ir kituose rajonuose, miesteliuose.

MG inf.

Paukščių pasaulyje...

1.	2.	3.	4.	5.	6.
----	----	----	----	----	----

7.	8.	9.	10.
----	----	----	-----

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Vertikaliai:

1. Audėjinių šeimos paukštis, kurio patino kakta, galvos viršus ir pakaušis pilki, galvos šonai rudi. **2.** Bendrų požymių turinčių objektų visuma pagal tam tikrus kokybės požymius. **3.** Šaltas oras, žema temperatūra. **4.** Antį primenantis blausiai juodas vandens paukštis lauka kakta. **5.** Varninių šeimos paukštis. Lietuvoje įprastai vadinama kuosa, rečiau – kniauke, pusvarne. **6.** Poodinis skerdienos (ppr. kiaulės) riebalų sluoksnis; to sluoksnio produktas. **10.** Tetervininių šeimos, maždaug kurapkos dydžio, vištinis paukštis. **13.** Labai judrus, trumpauodegis paukštis, kuris uodegą laiko užriestą į viršų, Lietuvoje dažna, kartais žiemoja. **14.** Tilvikų šeimos paukštis labai ilgu tiesiu snapu, gyvena šlapiose ir drėgnose pievose. **16.** Lieknasnis už naminių žvirblį paukštis, kurį nesunku pažinti iš juodai, baltai ir raudonai išmargintos galvos bei didelių geltonų dėmių ant sparnų. **17.** Vieversio sinonimas. **22.** Vienos iš plėšriųjų paukščių šeimos atstovas. **23.** Nudžiūvęs žolės ar medelio stiebas, stabaras. **25.** Varninių šeimos juodas, stambus paukštis. **28.** Nesėkmės tikimybė, galimų praradimų pavojus. **29.** Skystis planetoje esantis visur: jūrose, vandenynuose, upėse, ežeruose, šuliniuose, dirvoje ir atmosferoje. **30.** Ūmi, užkrečiama liga. **32.** Kraštas, valstybė kitaip.

Horizontaliai:

7. Paukštis didesnis už naminių žvirblį, jo liemuo kresnas, masyvus snapas ir baltos dėmės ant sparnų. **8.** Tilvikinių šeimos puošnių

paukščių rūšis, ant patino galvos pailgėjusios plunksnos sudaro kontrastingą įvairiaspalvę apykaklę. **9.** Linija nužymėta vietovėje arba nubrėžta žemėlapyje, nustatanti judėjimo ar tįsėjimo kryptį. **11.** Augalas, turintis dygliuotus arba dygliškai šeriuotus lapus ir aukštą šakotą arba sutrumpėjusį stiebą. **12.** Paukštis iš migruojančių paukščių vienas iš pirmųjų grįžta į tėviškę, jo diena minima vasario 24 dieną. **15.** Gyvūnų statinys kiaušiniams dėti, perėti, jauniklius auginti ir slėptis nuo priešų. **18.** Vienos iš labiausiai paplitusių vandens paukščių genties atstovas, turintis ausuotąjį gentainį. **19.** Garninių šeimos „baubiantis“ paukštis. **20.** Ventės ragas – paukščių žiedavimo... . **21.** Didesnis už varną, lėtas, nevikrus plėšrusis paukštis, sparnai ilgi, platus, galva didoka. **24.** Pats vasariškiausias paukštis, panašus į kregždę, mūsų krašte gyvenantis tik 3 mėnesius. **26.** Žvirblių būrio laukų ir krūmų paukštis. **27.** Tradicinio lietuvių gyvenamojo namo arba svirno patalpa, skirta laikyti maisto atsargoms, namų apyvokos daiktams, gėrimams. **31.** Šiaurinis kikiolinių šeimos paukštis Lietuvoje pasirodantis rudenį. **33.** Narinių šeimos stambus paukštis, turintis nedidelę galvą, storą kaklą, trumpus ir siaurus sparnus. **34.** Lietuvoje gana įprastas, kuosos dydžio ir turintis ilgą uodegą paukštis. **35.** Naminis paukštis, kuris yra giminingas fazanui, kalakutui, kurapkai. **36.** Beveik kalakuto dydžio per tuoktuves laikinai „apkurstantis“ paukštis.

Sunkesni žodžiai: patarška.

Voldemaras Kuusas

1929 05 05 – 2016 03 03

Baigdamas 87-uosius, kovo 3-ąją Anapilin išėjo ilgametis buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos darbuotojas Voldemaras Kuusas, miškų ūkio sistemoje išdirbęs 37-erius metus.

Voldemaras gimė internacionalinėje šeimoje: tėtis buvo estas, motina – vietinė lenkė, bet augo lietuviškoje aplinkoje – Tauragės rajono Batakių kaime, vėliau – Kėdainių krašte.

Baigęs 1953 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, jis 1953-1958 m. dirbo Nemenčinės miškų ūkyje Pabradės girininkijos girininku. Perspektyvus specialistas buvo pastebėtas – 1958-1961 m. paskirtas Ukmergės miško pramonės ūkio vyriausiuoju miškininku. 1961-1962 m. persikėlė į Vilnių, kur dirbo inžinieriumi Vilniaus miškų ūkyje. 1962 m. pakviečiamas dirbti į ministeriją, kur teko perprasti naują miškų ūkio sritį: 1962-1967 m. dirbo Miško eksploatavimo valdyboje vyresniuoju inžinieriumi, 1967-1988 m. – Tech-

ninio tiekimo ir planavimo skyriuje vyriausiuoju inžinieriumi. Jo atsidavimą miškų ūkio reikalams vertino buvęs ministras A. Matulionis. Prasidėjus reformoms, 1988-1990 m. perkeltas į ministerijai pavaldų EPKT biurą, kur dirbo iki išėjimo į pensiją.

Išėjęs į užtarnautą poilsį, Voldemaras pavyzdinai sodininkavo, prižiūrėjo Arvydų girininkijoje įsigytą miško sklypelį, bendravo su kolegomis.

Ne viena miškininkų karta mena Voldemarą buvus pareigingu darbuotoju, nuoširdžiu, taktišku, draugišku kolega. Jaunesniems bendradarbiams jis noriai patardavo darbo klausimais, nešykštėjo tėviškos, gyvenimiškos patirties asmeniniuose reikaluose. Ir būdamas garbaus amžiaus mėgo bendrauti su jaonais žmonėmis, o šie – su juo.

Visą gyvenimą jis mėgo muziką, nors pats ir nemuzikavo. Turėjo gražų balsą. Sulaikė didelę asmeninę biblioteką, kurioje – ne tik profesiniai leidiniai. Domėjosi savo šeimos istorine kilme.

Su žmona Zuzana, farmacininke, išaugino tris sūnus – Osvaldą, Edvardą, Remigijų, džiaugėsi sulaukęs 5 anūkų ir proanūkės. Nors sūnūs netapo miškininkais, bet du iš jų vedė žmonas, kurių darbai siejasi su miškininkyste. Tuo jis didžiavosi.

Prieš 5-erius metus likęs našliu Voldemaras neužsisklendė namuose, išliko optimistiškas, linksmas, kolleidojėgos ateidavo, „Mūsų girių“ redakciją, domėjosi miškininkystės naujienomis, pokyčiais.

Nuoširdžiai užjaučiame dėl netekties velionio sūnus Osvaldą, Edvardą, Remigijų, jų šeimas ir kitus artimuosius ir tikime, kad laiko tėkmėje neišblės šio šviesaus žmogaus atminimas.

Buvę bendradarbiai

Kryžiažodžio „Pelkių pasaulyje...“, atspausdinto 2016 m. 2 nr., atsakymai:

Vertikaliai:

1. Paberžis. 2. Kalva. 3. Liūnas. 4. Nendrė. 5. Dujos. 6. Ignalina. 10. Saidra. 13. Spanguolė. 14. Balažemis. 16. Kiminas. 17. Tikutis. 22. Pelėda. 23. Žuvintas. 25. Aki-varas. 28. Skydas. 29. Viksva. 30. Žievė. 32. Plūdė.

Horizontaliai:

7. Papartis. 8. Gervuogė. 9. Gervė. 11. Uodas. 12. Saulašarė. 15. Mišupė. 18. Samanė. 19. Šiurpis. 20. Agutis. 21. Rupūžė. 24. Narelis. 26. Kurklė. 27. Čirškė. 31. Skendenis. 33. Antis. 34. Alkas. 35. Vaivoras. 36. Švendras.

AR IŠ BALOS TAS GRAŽUMAS

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę. Atsakymus iki balandžio 15 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt. Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys; Vardenis, Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, laukia UAB „MMC Forest“ įsteigtas prizas – pjūklelis Tri Saw 180 T

Už kryžiažodžio „Pelkių pasaulyje...“, išspausdinto 2016 m. nr. 2, teisingą atsakymą UAB „MMC Forest“ įsteigtą prizą – lenktą skiepijimo peilį „Fiskars“ laimėjo Vytautas Stacevičius. Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

NAUJOS PAREIGOS

Aleksandro Stulginskio universitete:

ASU Senatas 2016 m. kovo 23 d. pratęsė 5 metams Miškų ir ekologijos fakulteto dekaną prof. EDMUNDO BARTKEVIČIAUS kadenciją.

Mažeikių miškų urėdijoje:

ALBINAS PAULAVIČIUS, dirbęs šios miškų urėdijos urėdu, šalių susitarimu nuo 2016 m. vasario 26 d. atleistas iš šių pareigų.

Rietavo miškų urėdijoje:

VACYS JANKAUSKAS, dirbęs miškų urėdu, šalių susitarimu nuo 2016 m. vasario 29 d. atleistas iš šių pareigų.

VAIDOTAS ŠLIOGERIS, g. 1970 m., baigęs 1989 m. Klaipėdos tarybinį ūkį-technikumą, 1994 m. – Lietuvos veterinarijos akademiją, 1999 m. – LŽŪU miškotyros bakalauro studijas, 2005 m. LŽŪU įgijęs miško ekonomikos magistro laipsnį, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. balandžio 1 d. paskirtas miškų urėdu. Prieš tai dirbo Pagramančio regioninio parko direktoriumi.

Su 30-uoju gimtadieniu

Balandžio 20 d. šią sukaktį pažyminti ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miško biologijos ir miškininkystės instituto laborantė INDRĖ RUŠKYTĖ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Balandžio 4 d. šią sukaktį pažyminti miškininkė, PMSA direktorių AIDA PIVORIŪNA, 12 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kadastro skyriaus vyresnįjį specialistą MINDAUGĄ RIBIKAUSKĄ, 15 d. – Pakruojo miškų urėdijos Linkuvos girininkijos eigulį GYTĮ DOVIDONĮ, 18 d. – Valkininkų miškų urėdijos Vėžonių girininkijos miško darbininką GEDIMINĄ STANIŠAUSKĄ, 21 d. – Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškų ūkio plėtros skyriaus vyriausiąjį specialistą DONATĄ VAIKASĄ, 29 d. – Nemenčinės miškų urėdijos Žeimenos girininkijos ūkinių darbų darbininką ALEKSANDRĄ MARMYŠĄ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Balandžio 4 d. šią sukaktį pažyminti Valkininkų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją ALGĮ DAVSEVIČIŲ, 10 d. – Kuršėnų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio valytoją VILMĄ RUDOKIENĘ, 16 d. – Kuršėnų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką ALBERTĄ PAIŠĮ, LAMMC Miškų instituto Miško augalų biotechnologijų laboratorijos patalpų valytoją ROLANDĄ ŠERTVYTĮ, 18 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medelyno traktorininką RAIMUNDĄ EŽERSKĮ, 19 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Vilniaus teritorinio poskyrio vyriausiąjį specialistą VIDĄ GRAMAUSKĄ, 20 d. – Jonavos miškų urėdijos Upninkų girininkijos girininko pavaduotoją VILMĄ PILIPAITIENĘ, 22 d. – Marijampolės miškų urėdijos Sasnavos girininkijos eigulį RIMANTĄ GELČĮ, 24 d. – Šakių miškų urėdijos urėdą SIGITĄ TAMOŠAITĮ, Kuršėnų miškų urėdijos Paežerių girininkijos eigulį EUGENIJŲ SAMUOLĮ, Kuršėnų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio darbininkę EDITĄ BAČANSKIENĘ, 25 d. – Prienų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio šaltkalvį LINĄ ŠAPALĄ, 26 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Marijampolės teritorinio poskyrio vyriausiąjį specialistą RICHARDĄ GUOBI, 27 d. – Šakių miškų urėdijos Baltkojų girininkijos eigulį VAIDĄ JANULAITĮ, 29 d. – Telšių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medkirtės operatorių VILIŲ SOBUTĄ, 30 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos Labanoro girininkijos girininko pavaduotoją ROBERTĄ JURKEVIČIŲ.

BALANDIS

Su 60-uoju gimtadieniu

Balandžio 2 d. šią sukaktį pažyminti ilgametė Prienų miškų urėdijos vyriausiąjį inžinierių JUOZĄ PETKEVIČIŲ, buvusį ilgametį Šakių miškų urėdijos Šakių girininkijos eigulį REGIMANTĄ PEČKĮ, 6 d. – Kauno miškų urėdijos prekybos vadybininką ALMINĄ ŠUOPI, 11 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Jūrės girininkijos eigulę SIGITĄ SUBAČIENĘ, 12 d. – Šilutės miškų urėdijos automobilio vairuotoją ANTANĄ ŠAULINSKĄ, Kėdainių miškų urėdijos medelyno sargę DALIĄ PODERIENĘ, 15 d. – Tytuvėnų miškų urėdijos pagalbinį darbininką RIMĄ SLAVINSKĄ, 20 d. – Šilutės miškų urėdijos medvežės vairuotoją ALGĮ LIUTVINSKĄ, 24 d. – Kaišiadorių miškų urėdijos Pravieniškių girininkijos eigulį SAULIŲ BAKANĄ, 25 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Marijampolės teritorinio poskyrio vyriausiąjį specialistą KĘSTUTĮ BAGDANAVIČIŲ, Varėnos miškų urėdijos meistrą JULIŲ TAMULEVIČIŲ, Tytuvėnų miškų urėdijos pagalbinį darbininką ALBINĄ DAKTARĄ, 26 d. – LMSA valdybos pirmininko pirmąjį pavaduotoją, miško savininką KAZIMIERĄ ŠAULĮ, Marijampolės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio autošaltkalvį-vairuotoją ALGIMANTĄ BAGDANAVIČIŲ, 29 d. – Varėnos miškų urėdijos Kaniavos girininkijos miško darbininką STASĮ ŽARKAUSKĄ.

Balandžio 4 d. sukanka 65-ri buvusieji ilgametėi Radviliškio miškų urėdijos medelyno meistrei ALDONAI KRYŽANAUSKIENEI.

Su 70-uoju gimtadieniu

Balandžio 1 d. šią sukaktį pažyminti buvusią ilgametę Rokiškio miškų urėdijos Sėlynės girininkijos girininko pavaduotoją ZITĄ ALDONĄ PIPINIENĘ, 2 d. – buvusią ilgametę Marijampolės miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę GEMĄ ŠMULKŠTIENĘ, 9 d. – buvusį Generalinės miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vedėją, generalinio miškų urėdo pavaduotoją PETRĄ KANAPIENĮ, 23 d. – buvusią ilgametę Kaišiadorių miškų urėdijos darbuotoją DANGUOLĘ SĄBALIAUSKIENĘ.

Balandžio 12 d. sukanka 75-ri buvusiam ilgamečiam Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Višakio Rūdos girininkijos girininkui JONUI ALINSKUI, 15 d. – buvusiam ilgamečiam Dubravos EMM urėdijos Kuro girininkijos girininkui VIKTORUI CIVILKAI,

23 d. – buvusiam ilgamečiam miško sanitarinės apsaugos darbuotojui, tauragiškiui miško savininkui VLADISLOVUI PETRAUSKUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Balandžio 26 d. šią sukaktį pažyminti buvusį ilgametį Valstybinio miškotvarkos instituto vyriausiąjį inžinierių STASĮ JAKUBONĮ.

Balandžio 12 d. sukanka 85-ri buvusiam ilgamečiam Lietuvos miškų instituto Miško genetikos ir selekcijos skyriaus vedėjui, vyresniajam mokslo darbuotojui dr. JULIUI DANUSEVIČIUI, 20 d. – buvusiam ilgamečiam Lietuvos miškų instituto mokslo darbuotojui, VU, ASU profesorui, habil. dr. VYTAUTUI JURGIUI VALENTAI, buvusiai ilgametei Dubravos EMM urėdijos medelyno darbininkei MARIJONAI DIŠKEVIČIENEI.

Šių metų žurnalo 2 nr. (42 p.) įsivėlus apmaudžiai maketavimo klaidai, kovo mėnesį 50-ąjį gimtadienį pažyminčių sukaktuvininkų sąrašas buvo pakartotas vietoje 60-mečių sukaktuvininkų, o pastarųjų sąrašas liko neišspausdintas. Nuoširdžiai atsiprašome iš anksto nepasveikintų 60-mečių sukaktuvininkų ir visų skaitytojų dėl šios painiavos ir mūsų neatidumo.

Sveikiname kovą šventusius 60-ąjį gimtadienį:

Kovo 8 d. šią sukaktį pažymėjusį Anykščių miškų urėdijos miško želdinimo ir apsaugos inžinierių GINTAUTĄ BARŠAUSKĄ, 9 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Alytaus teritorinio poskyrio vyresnįjį specialistą VALDĄ SAVULĮ, Marijampolės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją VITALĮ PODERĮ, 10 d. – Šilutės miškų urėdijos Saugų medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją PETRĄ BALSĮ, 12 d. – Vilniaus miškų urėdijos Taurų girininkijos eigulį ČESLAV KŠČANOVIČ, 17 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Alytaus teritorinio poskyrio vedėją GINTAUTĄ SVENTICKĄ, 21 d. – LMSA valdybos narį, UAB „Bangenės miškas“ direktorių, miškininką VIDMANTĄ ČAIKAUSKĄ, 22 d. – Dubravos EMM urėdijos Ežerėlio girininkijos girininko pavaduotoją VYTĄ SINKEVIČIŲ, 26 d. – Marijampolės miškų urėdijos vyriausiąjį miškininką JUSTINĄ MAUMEVIČIŲ, 29 d. – Veisiejų miškų urėdijos Stalų girininkijos girininką VYTĄ JASKELEVIČIŲ, 30 d. – Jonavos miškų urėdijos Pageležių girininkijos girininką ALBINĄ URBONĄ, 31 d. – Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją JONĄ ŠULCĄ.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE WISENT

KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Ginkūnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

www.ponsse.com

ISPŪDINGA GALIA ⇕ JOKIŲ DŪMŲ

Mažas svoris, patogus valdymas ir didelis grandinės greitis – Husqvarna T536Li XP® suteikia jums visus benzininių pjūklų privalumus, neišskirdamas jokių teršalų. Tai gaivaus oro gurkšnis tikriems arboristams.

Daugiau informacijos www.husqvarna.lt

HUSQVARNA T536Li XP®

Lengvas, akumuliatorinis viena ranka valdomas grandininis pjūklas, skirtas arboristams. Pasižymi ypatingai dideliu grandinės sukimosi greičiu.

36V, 4.2 Ah, rek. juostos ilgis 25-35 cm, 3.9 kg su baterija

€437

Kaina be akumulatoriaus ir pakrovėjo.

Husqvarna®
IR TU PASIRUOŠĘS